ATEITIS

Nr. 2-3

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1929 M. VASARIO-KOVO MĖN.

TURINYS

		Pusl.
1.	*Salomeja Neris:* Vilko svajonės	65
2.	*M. Saulaitė:* * * * (eilės)	65
3.	*Al. Dičpetris:* Iš mūsų dienų	66
4.	*Tirtėjas:* Pirmyn. Iš graikų kalbos vertė *J. G.*	66
5.	*G. R. Deržavin:* Dievas. Vertė *Ad. Kuzavinis*	68
6.	*St. Tamulaitis:* Senolių palaikai. Novelė	71
7.	*Pr. Naujokaitis:* Kodėl Tavęs nėra? (eilės)	81
8.	*K. V. S.:* Modernusis žmogus ir Eucharistija	82
9.	*Ig. Skrupskelis:* Naujoji vokiečių literatūra	85
10.	*Z. Ivinskis:* Lietuvos Karalaitis šv. Kazimieras	92
11.	*A. Kučinskas:* Kaip priima šv. Tėvas	95
12.	*Br. Dundulis:* Kuopų vadai	97
13.	*Stud. J. Ragauskas:* Sugestija ir autosugestija	99
14.	*Vl. Viliamas:* Rašykime dienraščius	103
15.	*Azima:* Ziemos džiaugsmas (eilės)	104
16.	*Stud. V. Kazlauskas:* Kaip mūsų vadai gyvena: Prel. prof. Jakštas Dambrauskas	105
17.	*Z. Ivinskis:* Bažnytinės popiežiaus valstybės atstatymas	108
18.	*R. Ed.:* Ašigaliai ir... sintezė	110
19.	*A. Čeilytkaitė:* A. a. Pranute Bajelytė	114
20.	*St. Rudys:* A. a. Jonas Gricius	115
21.	*Al. Pliūra:* Pradžiugo (eilės)	117
22.	*Algimantas:* Du priešai	117
23.	*J. G.:* Apie savęs atradimą	121
24.	*K...tis:* Kas pasaulyje sunkiausia?	124
25.	*B. Bučinskas:* Žaidimai	126
	Banginių įlanka	128
26.	*Apžvalga*	129
27.	*Mūsų veikimas*	134
28.	*Knyga ir menas:* Pirmasis dešimtmetis (rec. *Aug. Raginis)* M. Valančiaus Pastabos sau pačiam. — Židinys (rec. *A. Ž.*)	140
29.	*J. A.:* Animizmas V. Krėvės „Likimo Keliuose"	142

„Ateities" Redakcija: Kaunas, Laisvės Al. 61. Tel. 1506
„Ateities" Administracija: Kaunas, Laisvės Al. 3 Tel. 26-76
Darbo valandos 11 — 15.

„Ateities" kaina: Lietuvoje: metams 15 lt., pusm. 8 lt.
moksleiviams: metams 8 lt., pusm. 4 lt.
Užsieniuose: metams 20 lt., pusm. 10 lt.
Atskiras numeris — 1 lt. 75 ct.

Su šiuo „Ateities" numeriu siunčiami 2 lankai „Gamtos Draugo". Kitas numeris išeis jau po Velykų. Redakcija.

ATEITIS

Mėnesinis Moksleivių žurnalas

Nr. 2-3 1929 m. vasario-kovo mėn. XIX

Salomeja Neris

Vilko svajonės

Miškas dar labiau juodas,
Sniegas dar labiau baltas.
Šaltis barškina kaulus
Seno alkano vilko.

O žemyn, į pakalnę —
Snaudžia lūšnos — miestelis,
Kamuoliai baltų dūmų
Kaip vaivorykštės kelias.

Jo liežuvis nukaro:
Kaminuose — ne dūmai, —
Šoka riebūs veršiukai,
Lekia krykšdamos žąsys.

Sėdi vilkas ir laukia. —
Greit užges tos pašvaistės spalvotos,
Juodos lūšnos kietai bus įmigę.
Tad pakils senas vilkas
Ir sustaugs —
Senas alkanas vilkas
Ir jo kruvinas žygis —

MARIANAPOLIS PREPARATORY SCHOOL
Library

M. Saulaitė

* * *

Minkštas sniegas, greitos rogės!
Aš šiandieną be pastogės.
Skrendu vėju, gaudau snaiges,
iš krūtinės veržias šūksmas:
„Į pakalnę! Greitai! Šuoliu!“
Rogės vienos nudardėjo —
aš likau snieguotam guoly.
„Cha cha cha!“ Tai šelmio vėjo
girdis aidas linksmo juoko.

Sniego gniūžtę gan didoką
aš siunčiu į orą — vėjui.
Kas, kad sniege pagulėjau?
Mirkštas sniegas, greitos rogės,
saulės šypsnis, snaigių dainos,
ar bereik didesnės laimės?!

Al. Dičpetris

Iš mūsų dienų

Kietos mūsų širdys, kaip granito uolos,
šaltos mūsų maldos, kaip ledynų plotai —
miršta mūsų saulė kryžiumi parpuolus
ir — tik naktys mūsų ateičiai miglotai.

Vargios mūsų dienos vėtrų nukamuotos —
trokšta, laukia, verkia — lyg vaikai išdykę.
Kaip Sacharos tyrai, tuščios mūsų puotos
mūsų žygių rūmais žiaurūs vėjai klykia.

— Vai, motule žeme, žeme motinėle,
mum gėlių ir saulės pažadėk, motule —
gal išmoksim dirbti anksti rytą kėlę,
gal ramiai užmigsim vakarėlį gulę.

Gal surasim kelią į apleistą dangų,
į kurį dar tyros mūsų širdys kėlės —
gal ir vėl atminsim laimės vardą brangų
ir žydėsim žemėj, kaip jaunutės gėlės... —

Tirtėjas

Pirmyn*)

Vyrai, pirmyn, nes sūnūs esate Herkulo tvirto,
Būkite drąsūs, nes Dzeusas į jus dar meiliai tebežiūri.
Nebokite priešų minios, neišsigąskit jų skaičiaus,
Kiekvienas pirmoje eilėj skydą prieš juos teatstato

---

*) Tirtėjas — graikų poetas, gyvenęs VII a. pr. Kr. Jo dainos buvo tokios ugningos, kad sukeldavo žmonėse drąsą ir užsidegimą.

Šiai elegijai kritikai duoda įvairias antraštes. Man rodos, kad ši geriausiai jai tinka.

Graikiškas tekstas parašytas elegijos metru.

Mąstydams apie vargus ir apie mirtį nejuodą,
Bet kilnią, garbingą, mielą kaip saulės šviesios spindulėlis.
Matėte Marso baisius, verksmą vien nešančius darbus,
Iš jo pasimokėt drąsos ir sunkiojo karo gudrybių.
Buvote bėgančių tarpe ir tų, kurie pergale džiaugės,
Abidvi dalis ik valiai jau esat, jaunuoliai, patyrę.
Tų, kurie drįsta drąsiai į priešą pirmyn eilėms eiti
Ir stoję petys į petį su jais ištvermingai kovoti,
Mažiau tepatenka mirčiai, — išgelbsti jie save ir tautą;
O tų, kurie bijos, visai narsumas ir jėga prapuola.
Tinkamai niekas žodžiu išreikšti visai negalėtų,
Kiek blogo žmogus tur nukęst, nevyriškas jei jo elgimas.
Kaip yr patraukiama, gera kirsti į nugarą priešo
Bėgančio skubiai atgal, nuveikto žiauriame mūšy,
Taip negarbinga yra pulti ant žemės į dulkes
Ir mirti dėliai bėgime gautos į nugarą ieties.
Visi tad stovėkit tvirtai, kojas į žemę abidvi
Atrėmę, suspaustas stipriai lūpas dantimis sukandę,
Pridengę kelius ir šlaunis, taip pat ir pečius ir krūtinę
Plačio iš žalvario kalto skydo puse įgaubtąja.
Vikriai ranka dešiniąja ietį galingą valdykit
Lengvai nešiodami sunkų galvą jūs dengiantį šalmą.
Garbingus žygius veikdami kovoti privalot išmokti:
Turėdami skydą rankoj nuo iečių neturite bėgti;
Drąsiai kiekvienas kovon ženkit ir ietimi ilga,
Arba kardu ištrauktu pulkite priešą, nuveikit!
Kojas prie kojų prispyrę, skydus su skydais suglaudę,
Blizgančių šviesiai šalmų skiautures lygiai sustatę,
Petys į petį sustoję muškite priešą smarkiausiai
Ar kardą nutvėrę aštrų ar ietį galingą ir stiprią.
Jūs gi, lengvai apginkluoti kareiviai*), skydais prisidengę
Akmenis tvėrę smarkiai į priešą kovodami svieskit
Ar ietis pagriebę lengvas drąsiai prie sunkiai ginkluotų
Artėdami neškite jiems sunkioje kovoj pagalbą.

Iš graikų kalbos vertė *J. G.*

---

*) Graikų kariuomenėje buvo kelios kareivių rūšys. Jos skyrėsi vien apsiginklavimu. Lengvai apginkluoti kareiviai turėdavo skydą, lanką, mažas ietis ir laidyklę akmenims leisti. Mūšyje jie eidavo paskui sunkiai apginkluotus.

G. R. Deržavin

DIEVAS

O Tu, kurio erdvė be krašto,
Kuris esi visuos daiktuos,
Ir amžinas iš švento rašto,
Ir vien Trijuos Pavidaluos!
Dvasia — pati nepriežastinga,
Ir vietos pastovios nereikalinga,
Ir nepasiekiamos gelmės;
Dvasia, kuri viską pripildo,
Apsiaučia, kuria, sergsti, šildo, —
Kurią Dievu vadinam mes!

Gal protas apskaityt galėtų,
Kiek žemėj smilčių, akmenų,
Aukštybėj žvaigždžių ir planetų —
Bet Tau nėr saiko, skaitmenų!
Net patys angelai negali
Sekt Tavo darbus, Visagali,
Skaisčių šviesybių paslapty:
Tik mintys į Tave nuklysta
Ir Tavo didume pranyksta,
Kaip mirksnis amžių praeity.

Iš netvarkos sukūrei tvarką
Ir amžinybės raiščiu susijai;
Bet amžinybę, kur prieš darbą
Jau buvo, pats įkūnijai.
Pats iš savęs Tu prasidėjai,
Pats saulės skaistumu spindėjai,
Buvai šviesa, šviesa tapai.
Viską vienu žodžiu sukūręs
Ir kūriniuose atsidūręs,
Buvai, esi ir būsi amžinai!

Turi gyvų būtybių grandį,
Ir išlaikai, ir gaivini;
Pradžios ir galo jungtį randi;
Gyvenimą mirčia peni.
Kaip laužas kibirkštim apžertas,
Taip saulėmis Tu apibertas;
Kaip žiemą šerkšnas prietemėj
Mėnesienoj mums spinduliuoja
Ir žėri, mirga, sūkuriuoja,
Taip žvaigždės Tau kiauroj gelmėj.

Erdvėj be poilsio keliauja
Beribis skaičius švyturių;
Taviems įstatymams tarnauja
Ir duoda žemei spindulių.
Tačiau tie kamuoliai ugniniai,
Krūvom kristalai deimantiniai,
Pratrūkę auksine srove;
Skaidraus efiro karščiai švaistūs,
Visi kartu pasauliai skaistūs, —
Naktis prieš dieną, prieš Tave.

Kaip jūroj lašo, šios galybės
Šalia Tavęs neįmatau.
Ką reiškia viseto didybės?
Ką reiškiu aš vargdienis Tau?
Erdvės pasaulių bilijoną
Padaugink šimtą, milijoną
Kartų ir lygink, kaip save,
Su Tavo didumu, toks mažas
Jis bus, kaip taškas, kaip miražas —
Tai aš tik niekas prieš Tave.

Aš niekas!... Bet gerumą savo
Esi parodęs Tu many;
Atsispindi šešėlis Tavo,
Tarytum saulė vandeny.
Aš niekas!... Bet turiu gyvybę,
Dvasia veržiuosi į aukštybę,
Ištroškęs amžiais nepražūt;
Svarstau galvoju, sprendžiu — pinas
Buvimas; aš esu — vadinas,
Tavęs taip pat negal nebūt!

Esi! Pati gamta tą šneka,
Pats protas tikrina mane,
Širdis tylom man kalba, seka...
Todėl aš nėsu niekas, ne!
Aš viseto esu dalelė —
Toj vietoj vienintelė, —
Aukščiausias žemės kūrinys.
Mane sukūrei, baigęs kūnų
Pasaulį ir pradėjęs dvasių —
Kad būčiau viso junginys.

Aš medžiaga, bet paskutinis
Jos laipsnis: aš stipra sagtis
Visų pasaulių; pirmutinis
Dievybės bruožas, jos mintis.

Nors kūnas dulkių tepriklauso,
Bet proto pats perkūnas klauso!
Aš vergas ir valdovas, Tu
Ir sliekas!... Jei toks stebuklingas,
Tai koks bus pradas priežastingas:
Pats negalėjau būt, juntu?

Kūrėjau! Tu mane sukūrei! —
Aš padaras Didžios Minties.
Gyvybės versme, Tu užbūrei
Man sielą siela išminties!
Teisybė Tavo reikalavo,
Todėl Kėlimas išvadavo
Mane iš amžių prapulties;
Dvasia nešioja mirtingumą,
Kad grįžtų vėl į amžinumą
Ir džiaugsmą Amžinos Šalies.

Toliausias, Nesuprantamiausias!
Žinau, kad man labai sunku
Įsivaizduot Tave, Aukščiausias,
Šešėliu net mažu, menku;
Tačiau jei reikia garbint, šlovint
Man, žmogui, vargo žemėj stovint,
Tai kaip ir kuo kitu galiu?
Tik į Tave žiūrėt ir kilti,
Dėl didžio skirtumo nutilti —
Dėkot atodūsiu giliu.

Išvertė *Ad. Kuzavinis.*

P. S. Deržavino, rusų pseudoklasinės poezijos ryškiausio atstovo, laikais bažnytinė poezija buvo labai mėgiama Europoj. Beveik kiekvienas XVIII š. poetas yra parašęs eilių Dievo garbei. Net Volteris būdamas jaunas sukūrė odę „Le vrai Dieu“. Ta pačia kryptimi nuėjo ir rusų poetai pradedant Lomonosovu ir Sumarokovu.

Ypačiai daug tokių eilių rašė vokiečių poetai Hamleris, Hagedornas, Gellertas, Kleistas, Mendelsonas ir Klopštokas, kurias Deržavinas beveik atmintinai mokėjo. Aišku, Deržavinas pats norėjo ką nors panašaus parašyti. Odę „Dievas“ pradėjo 1780 m. Kalėdų rytą, parvykęs iš bažnyčios po mišių, bet vis negalėjo baigti: gausios pareigos ir linksmas sostinės gyvenimas kliudė. 1784 m. vasarą išvažiavo Narvon ir ten vis dėlto pabaigė.

Nė vienos kitos šio turinio eilės neiškilo ir nepaplito taip, kaip odė „Dievas“. Palyginti, greitu laiku užkariavo visą Europą ir buvo išversta į vokiečių, prancūzų, anglų, italų, ispanų, lenkų, čekų, lotynų, japonų ir net kinų kalbas.

Vertėjas.

St. Tamulaitis

SENOLIŲ PALAIKAI

Konkursinė novelė

1.

Aleksandrą Vonkovičių pažinojo visa apylinkė. Pažinojo nekaip bajorą, bet ypač kaip žymų ir įdomų girtuoklį. Jis turėjo apie 60 metų. Buvo aukštoko ūgio, truputį palinkęs. Visuomet dėvėjo senovišku pilku fraku. Jo žilstelėjusi barzda, ilgi favoritai, šiek tiek kumpa nosis ir apskritai visa figūra darė jį panašų į kokį senovės baroną, pilies valdovą.

Gyveno jis Suvalkėlių kaime, netoli Nemuno. Čia prieš porą metų buvo pirkęs gražų ūkį, kurį dabar valdė pusininkas. Vonkovičius turėjo gerą ir kantrią žmoną, 20-tus metus einantį sūnų ir dukterį Liuciją.

Visi žmonės jį vadino bajoru, bet iš tiesų jis buvo grafas; grafas garsios, istorinės giminės. Ta giminė, beveik jau išsigimusi, dar ir dabar gyvena Vilniaus apylinkėje, kur turi savo dvarus. Besibaigiant 19 šimt., vyriausias iš giminės buvo Aleksandras Vonkovičius. Kadangi jis baisiai kortavo ir šiaip nemalonius šposus krėtė, tai jo seserys ir brolis pralotas taip viską surengė ir sutaikė, kad grafas Aleksandras turėjo išvažiuoti toliau kur gyventi. Išsikraustydamas, kaip tėvo įpėdinis, nepamiršo pasiimti tradicinių savo giminės palaikų: sako, Lietuvos kunigaikščio kardą ir antspaudą. Buvo tai ypatingi palaikai. Vonkovičius juos labiau saugojo, kaip visą savo turtą ir, kaip ir jo tėvai, tikėjo jais simboliškai. Atvažiavęs į naują vietą, jis du įsigytus dvarus tuoj prakortavo, trečią — paskutinį atėmė Lietuvos valdžia, palikdama tik centrą. Susierzinęs grafas pusę centro per kelias savaites pragėrė, o už kitą pusę nusipirko Suvalkėliuos ūkį.

Čia jis gyveno neblogai; mat, kiekvieną mėnesį iš vieno Kauno banko gaudavo po 300 litų. Žmonės kalbėjo, kad tai jam siunčia giminės.

Vonkovičius elgėsi kaip tinka grafui. Jis savo vertę žinojo ir net dvarininkams nesidavė vedžioti už nosies. Žinoma, kas kita atsitikdavo, kada jis nusigerdavo. Tada būdavo vaišingas, linksmas ir nepaprastai atviras; mėgdavo pasigirti ir išsipasakoti.

Grafas mokėjo tik du darbu: gerti ir meškerioti. Abudu darbus taip puikiai atlikdavo, kad visi tik stebėdavos. Didesnio per jį girtuoklio apylinkėje nebuvo, bet ir niekas daugiau už jį žuvies nepagaudavo. Dėl ko grafas eidavo meškerioti — niekas nežinojo.

2.

Grafo duktė Liucija buvo gana graži ir jauna mergaitė. Gyvenimo ji maža buvo pažinusi. Tiesa, per karą važinėjo Rusijoje ir baigė 4 klases, bet dabar sėdėjo namie kaip ir jos brolis. Vonkovičius vaikų ateitį buvo pavedęs Dievo valiai. Šiek tiek mokytojus ir gimnaziją atstojo jo sesuo Katarina, sena pana. Ji buvo gana gera, tik labai senoviškų pažiūrų.

Liucija skambino pianinu, skaitė knygas, romanus; ypač buvo pamėgusi Adomą Mickevičių.

Ji buvo didelė idealistė, svajotoja, bet bajorų luomui nebuvo palanki. Tėvo girtavimas, bajorų intrigos, jų išsigimimas privertė ją užsidaryti savyje ir vis labiau skirtis nuo visų giminės tradicijų Ypač daug paveikė ją Alfonsas Brazys, tos apylinkės šimtamargio sūnus. Jis buvo studentas ir mokėsi Vienoje medicinos.

Jauna nelaiminga grafaitė pamilo Alfonsą visa nekalta savo širdimi ir jam atsidavė. Atsidavė ir daug tikėjosi. Kai studentas išvažiavo į užsienius, ji rašė jam laiškus, svajojo apie praleistas kartu dienas ir žiūrėjo į jo fotografiją.

3.

Kai kartą Liucija pareiškė, kad ji ateityje niekuomet netekėsiant už bajoro ar grafo, tai tėvas daug nesiginčijo, tik trenkęs durimis išėjo lauk.

Kambaryje liko grafaitė ir teta Katarina.

— Negražu, vaikuti, taip su tėvu elgtis, negražu, — lingavo teta galva. — Tu, tur būt, nepažįsti gerai bajorų.

— Et, tetute, bajorai ir bajorai. Kas dabar jie!.. Aš grafaitė — o kas iš to!? — atsakė Liucija. — Dabar visi lygūs.

— Lygūs!? Oho!., — ir teta pakraipė galvą.

— Žinoma. Senovė dingo, tetute. Šiandien, matai: ne tik vyriausybė mūsų teisių nepripažįsta, bet ir žmonės juokiasi. Gerai ir daro.

— Gerai daro?!.. — ir tetos akys vėl sužibo.

— Taip, aš jiems pritariu.

— Matai matai... visokių glupstvų, tur būt, tau tas studentas pridėjo į galvą. Ne be reikalo ir tėvas pasakė: „Liucija išsigimė“. Bože, zmiłuj się! Visai giminei gėda!

Ir pradėjo teta iš širdies išrodinėti jos „baisiąją“ klaidą. Liucija tylėjo. Pasirėmusi ant lango, žiūrėjo kažkur į laukus. Dar kiek pasibarusi, teta Katarina patenkinta išėjo. Ji tikėjo, kad Liucija „atvirto“.

4.

Jau kelios dienos, kai Alfonsas Brazys grįžo iš Vienos.

Dienos buvo gražios. Gamta viliote viliojo. Ir pradėjo Alfonsas linksmai sau vaikščioti ir švilpauti. Vakare braidė lankose po rasas, o rytą miegojo ligi pusryčių.

Jis buvo tikras studentas. Kaip tikras studentas, mėgo linksmą gyvenimą, avantiūras, gilius įspūdžius. Kaip tikras studentas, nerimo vietoje, važinėjo pas draugus girininkus, agronomus.

Pirmąja meile pamilti moteriai studentą pavojinga. Ji ieško pastovumo, amžinumo, o studentas — lyg sruvenančio upeliūkščio vanduo: staigus, bet negilus.

Liucija studentą mylėjo pirmąja meile. Mylėjo, kaip moka mylėti moteris.

Grįžęs Alfonsas kelis kartus su ja susitiko ir dar labiau uždegė grafaitei širdį.

5.

Kartą, per atlaidus, Alfonsas pamatė gražutę mergaitę.

Tuoj susipažino. Buvo tai K. miestelio vaistininko duktė, kuris čia neseniai atsikėlė.

Graži ji atrodė. Tokių moterų ir Vienoje Alfonsas ne per daug matė. Balta, skaisti. Ilgi, tamsūs plaukai dengė puikius jos moteriškus pečius, o iš tamsių antakių lengvai ir svaiginamai degė didelės gražios akys. Puikios akys. Į jas pažiūrėjus, kažkas smilktelėdavo Alfonsui per širdį.

Iš jos jis sužinojo, kad ji mokosi Jurbarko gimnazijoje, kad yra VII klasėje, kad jos vardas — Marytė. Ir pamilo ją studentas. Ji atsakė tuo pat.

6.

Buvo sekmadienio pavakarė. Visur tyku. Lankos — lyg apmirusios. Nemunas tyliai plaukė.

Alfonsas ir vaistininko duktė nulipo nuo kalno. Linksmai kalbėdami ir juokdamiesi, juodu priėjo prie Nemuno.

— Žinai, Maryte, eikiva pasiirstyti. Toks puikus vakaras, — pasiūlė studentas.

— Eikiva, — sutiko. — Tik aš nemoku irtis.

— Aš moku.

Valtis buvo ties Alfonso tėvo lanka, ir juodviem teko kiek paeiti.

Tuo tarpu priešais pamatė kažką ateinant. Buvo tai Liucija. Ji, nesutikus šiandien Alfonso bažnyčioje ir pajutus jame kažkokią permainą, nutarė jį patį pamatyti. Ėjo keliu, tiesiai į juodu.

— Labas vakaras, Liucija! — meiliai, bet dirbtinai pasveikino ją Alfonsas. — Kur skubinies?

— Labas vakaras. Čia išėjau pasižiūrėti Nemuno... — ir nuraudo truputį jos skruostai.

Visi sustojo.

Alfonsui kažkaip pasidarė nejauku.

— Gal eitume į kompaniją, — pasiūlė.

— Ačiū, Alfonsai. Aš žadėjau mamą pasitikti, grįžtančią iš Zarembų. Negaliu. — Jos balse skambėjo gailumas.

Pažvelgus į Marytę, ji viską suprato. Atsisveikino ir greit nuėjo. Liūdnumas ir kažkoks pagiežos jausmas užliejo jos širdį.

„Dabar žinau, dėl ko jis manęs vengė... Bet ne! Jis — toks geras, toks meilus. Jis myli mane. Tik ta vaistininko duktė...“, ėjo ir abejojo Liucija.

Kiek nuo juodviejų atsitolinusi, ji perbrido per lauką, įėjo į pašlaitę ir pasislėpus už krūmo atsisuko.

Juodu buvo kiek įsivarę į Nemuną. Sėdėjo vienas prieš antrą ir linksmai juokėsi.

Saulė jau slinko už kalnų. Medžiai klojo ilgus šešėlius. Lankoje iš lėto rimtai prabilo griežlė. Jos dainai pritarė žiogų muzika. Ten toli, anapus Nemuno, sugaudė bažnyčios varpas.

Liucija palypėjo aukštyn ir gražioje pievelėje, tarp medžių, atsisėdo.

Liūdna ir neramu pasidarė grafaitei. Ji ilgėjosi kažko artimo, brangaus; troško jam viską pasakyti, prie jo prisiglausti.

Ir atsiminė Liucija, kaip pernai vasarą tokiais pat puikiais vakarais ji vaikščiodavo su Alfonsu po lankas, kalbėdavos. Jis jai visko pasakojo. Pasakojo, kad jaunystė — tai amžina laisvė, tai džiaugsmo ir meilės šventė! Niekas negalįs varžyti jaunuolio. Jo tikslas — daugiau laimės, daugiau linksmybės. Kalbėdavo ir apie meilę. Liucija, apsvaigusi nuo jo žodžių ir nuo vakaro ramumo, nieko jam neatsakydavo, tik glausdavos ir žiūrėdavo jam į akis.

Iš svajonių grafaitę pažadino motoro burzgimas. Ji pakėlė galvą ir pamatė motorinę valtį, plaukiančią tiesiai į Alfonsą ir jo pažįstamą. Valtį ji gerai pažino. Joje, be abejo, sėdėjo B-rio gyvulininkystės ir pieninininkystės mokyklos agronomas su savo pažįstamais ir pažįstamom. Ir pernai ji važinėjo su jais kartu, ūžė, juokavo, gaudės po kalnus.

Tokia nelaiminga pasijuto grafaitė, kad apsikniaubė ir pravirko nenumaldomu verksmu. Alfonsą ji dar labiau pradėjo mylėti ir jo ilgėtis.

Negalvojo vargšė grafaitė, kad senovėje jos giminės panelėms mandagiai lankstės kunigaikščiai, grafai ir baronai, kad dėl jų ne vienas dvikovoje padėdavo savo jauną galvą.

7.

Grafas Vonkovičius išraudęs sėdėjo už stalo ir ragino svečius gerti.

— Prašom, panie Zerembo, prašom Kasporovisz...

— Labai dėkui! — linktelėjo jam Zaremba ir pasuko savo ilgus ūsus.

— Prašom, prašom... — Vonkovičius prisipylęs taurelę vienu sykiu išmovė.

— Kaip jums atrodo, panie Zerembo, — kreipės jis į šlėktą, — ar visuomet toki laikai bus? a?

— Koki, grafie Vonkovisz, laikai? — paklausė Zeremba, nesuprasdamas pusgirčio grafo.

— Koki laikai!.. miela žmonele, atnešk dar trunkų... koki laikai!.. koki dabar yra, panie: nei gerų trunkų, nei karčiamų... Valdžia, panie, vėl nežino, ko nori: birželyje uždraudė meškerioti! Girdit! — ir grafas piktai šyptelėjęs prisipylė stiklą degtinės.

Kiek tylėjo. Paskui metė akį į šalia sėdintį svečią agronomą, netyčia pakliuvusį su bajoru Kasparavičium į šią draugiją.

— O kaip jums, panie atrodo?

Agronomas nelabai drąsiai čia jautės ir mandagiai atsakė:

— Teisingai kalbat, panie grafe.

— Žinoma, žinoma. O senovėje, panie, ne taip buvo. Oho! Puikus buvo gyvenimas, puikus... — ir grafas prisipylęs vėl išgėrė. — Taip, taip, grafams ir bajorams nebuvo jokių įstatymų. Mano seneliai patys skelbė mužikams įstatymus... Suprantat, panie? a?

Bajoras Zaremba tuos girto grafo išsipasakojimus buvo jau girdėjęs. Bet Kasparavičiui ir agronomui buvo tai naujiena.

— Iš tikrųjų garsi jūsų giminė! — stebėjos juodu.

Vonkovičius dar labiau užsidegė.

— Oho, mūsų giminė! Turi savo herbus, turi, panie, senovės paminklų... Mano seneliai buvo žymūs Lietuvos ir Lenkijos magnatai, Vilniaus kunigaikščio ministeriai. Na, ir gyveno jie! Gėrė, panie, geresnius trunkus negu mes... Karaliui Kazimierui, Jegėlos sūnaičiui esant jaunam, panie, mano seneliai su kitais ponais valdė visą karalystę... Suprantat, panie, ką reiškia valdyt?! a? — ir grafas metė ugninį žvilgį į agronomą.

Klausytojai ir tyčia ir iš tiesų kraipė galvas ir stebėjos.

Vonkovičius pasitaisė kedę ir prisipylė baltos degtinės.

— Tai buvo laikai!.. Iš tų karalių, kurie valdė visą Europišką pasaulį, mūsų giminė turi, panie, šoblę ir pečentį... Ar suprant jūs, ką tai reiškia? a? sakykit!.. Mano tėvas pasakojo, kad mūsų giminė, kol tuos daiktus turės, neišnyks ir savo vardo nepraras... Ir aš, panie, ilgai gyvensiu... Na, dabar visi išgerkim už... — ir nepabaigė.

Agronomas išpūtęs akis žiūrėjo į Vonkovičių, o abudu bajorai linksmai juokėsi ir sudaužė su šeimininku taures.

— Panie grafie, parodyk mums tuos daiktus, tuos palaikus, — prašė Kasparavičius. — Niekad nesu matęs.

— Parodyt! Hm... Nuo mužikų aš juos slepiu... tai pasiutęs kraujas...

Vonkovičius nukrypavo į spintą ir atsinešė margą gražią dėžutę. Atvožė ir išvyniojo aprūdijusį kardą ir seną, pajuodusį, didelį antspaudą.

— Tai palaikai, panie! — šypsojosi patenkintas, nors ir girtas, senas grafas. — Šita šoblė kabėjo prie karaliaus šono, kai jis buvo namie ir nesimušė...

— Bet ar jie tikri? — klausė agronomas.

— Kas tikri? Chichichi... iš kur tu esi? — peržiūrėjo jį visą akimis Vonkovičius. — Gal manęs nepažįsti!..

Kasparavičius priėjo ir ištraukė iš makštų patį kardą. Jis buvo abipusis, neilgas, daugiau kaip pusės metro. Rūdys gerai jį buvo apėdusios, bet, kadangi buvo šveičiamas, tai šiek tiek žibėjo. Kardo rankena buvo iš dramblio kaulo, išmarginta Lietuvos kunigaikščių siluetais.

O čia, pone grafe, antspaudas su Lietuvos vytimi! — parodė agronomas.

— Kokią tu čia Lietuvą, panie, matai? — supyko Vonkovičius. — Sakyk: Lenkijos ir Lietuvos.

— Tuos palaikus būtų, pan, ir bolševikai atėmę iš manęs, bet Vonkovičius — yra grafas ir turi galvą. Chichichi... šoblę aplipinau duona, popiera ir padariau kryžių, pečentį vėl — bolševikai perleido mane per sieną.

— Gal tamsta, grafe, man tai viską parduosit? — kreipėsi į jį agronomas. Jis žinojo, kad būtų ir jam pelno ir Kauno muziejui naudos.

— Ką? — išpūtė akis grafas. — Ką parduot? ar tuos palaikus?!

— Taip, tuos palaikus.

— Panie, tau nesveika. Še, išgerk čia su manim balto šnapselio.

Agronomas viską atidėjo kitam kartui, kada grafas bus blaivus.

8.

Praėjo kelios dienos.

Kartą tas pats agronomas su kažkokiu draugu atėjo pas Vonkovičių rimtai pirkti jo senolių palaikų. Grafas tuo laiku meškeriojo, ir „pirkliams“ teko laukti.

Kai jis grįžo, juodu tuoj prie jo prisistatė ir mandagiai pasveikinę pradėjo derybas.

Grafas visą laiką išdidžiai žiūrėjo į juodu ir nepratarė nė žodžio.

— Ko judviem reikia? — pagaliau prakalbėjo jis. — Apie kokius pinigus kalbat. Aš judviejų nepažįstu.

— Šviesiausias grafe! Ką tamsta kalbat! — nustebo agronomas. — Manęs nepažįstat? Kelios dienos atgal aš pas tamstą buvau, gėriau...

— O ko pas mane ėjai? a? pas grafą? — ir jo akys žybtelėjo.

— Viešpatie, apsaugok! Tai pamišėlis! — sušnypštė agronomui jo draugas.

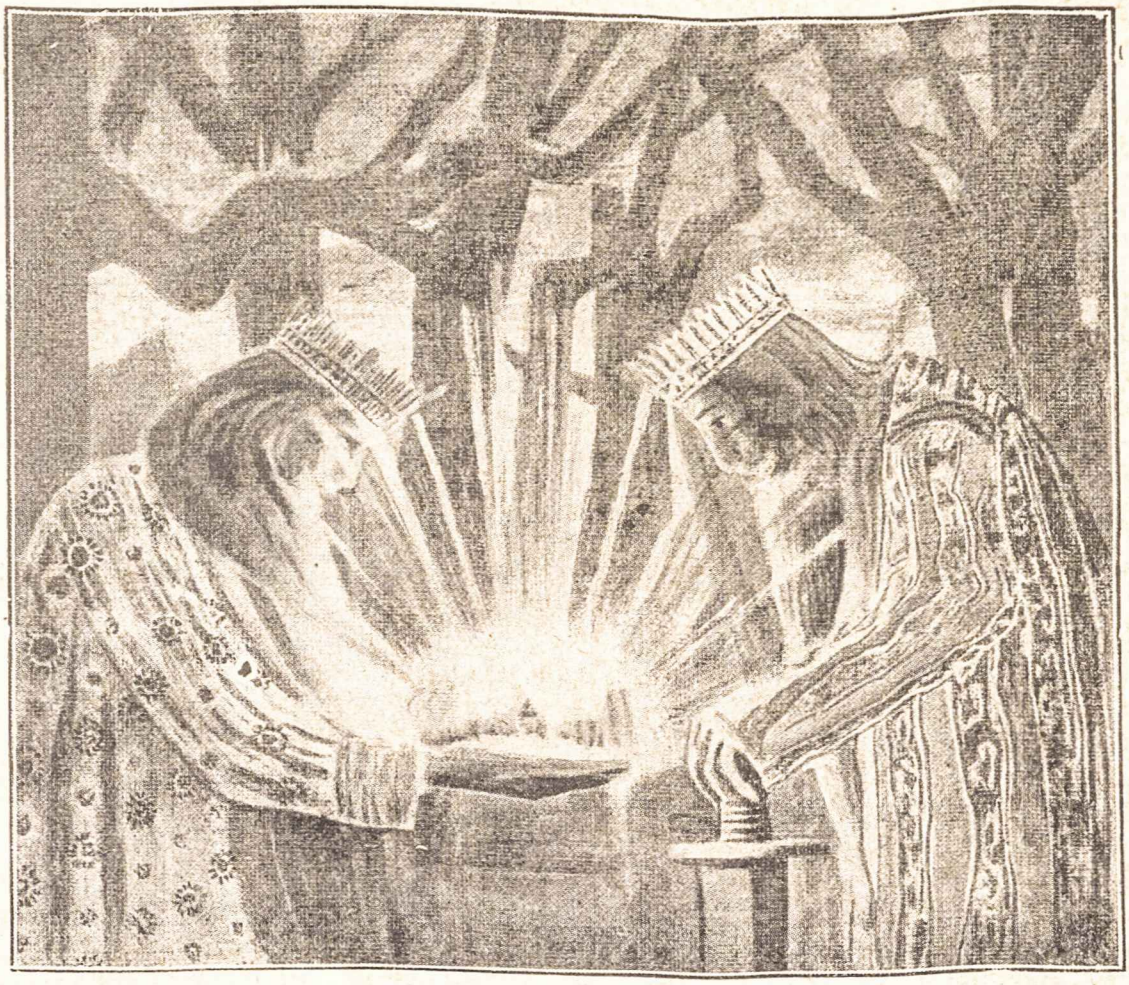

M. K. Čiurlionis. Pasaka.

Vonkovičius šyptelėjo ir pasiruošė eiti. Nuliūdę ir sumišę „pirkliai“ atsisveikino ir nuėjo.

9.

Kai apie grafo Vonkovičiaus giminės brangias istorines liekanas išgirdo žydeliai, jie būtinai nutarė iš jų padaryti „gešeftą“. Apie buvusias pirklybas jie nieko nežinojo. Žydeliai pasikvietė miestelio smuklininką, pas kurį Vonkovičius gerdavo, įsidėjo visokių trunkų ir sulaukę galo mėnesio, kada grafas neturtingiausias, išvažiavo į Suvalkėlius.

Iš karto Vonkovičius, pamatęs puikaus gėrimo, juos įsileido ir dovanas priėmė; bet kada jie rimtai pradėjo kalbėti apie „šobles“ ir „pečentis“, tai įsikarščiavęs grafas juos išvijo ir paliepė tarnams šunimis užpiudyti.

Nors žydeliai įsitikino, kad su grafu Vonkovičium turėti reikalų — tai ne pas ūkininką veršį pirkti, tačiau nenusiminė.

Iš kažkur sužinojo jie apie artimus grafaitės ir Alfonso santykius. Žydeliai pasiūlė Alfonsui gerą pinigų pluoštą, jei jis kaip nors pristatys jiems daiktus. Studentas iš karto nenorėjo sutikti;

gaila jam buvo įduoti į svetimas rankas kunigaikščių liekanas. Bet sužinojęs, kad žydeliai maną viską parduoti Kauno ar Karaliaučiaus muziejui, sutiko.

10.

Sekmadienį Alfonsas susitiko Liuciją ir pradėjo linksmai kalbėtis.

Liucija pamačiusi, kad jos mylimasis toks geras ir meilus, nušvito ir ėmė gailėtis, kad ligi šiol jį įtarinėjo. Tačiau dėl visa ko paklausė:

— Alfonsai! Dėl ko ko tu ligi šiol manęs vengei? laiko neturėjai? ką?

— Taip, mano brangi Liucija, aš neturėjau laiko. Aš tavęs nevengiau:.. — ir paspaudė jai ranką. — Šiomis dienomis aš su reikalais važinėjau pas draugus, o prieš tai vedžiau ūkį. Atmink, aš vyriausias sūnus... tėvas sirgo.

Liucija, beklausydama to studento žodžių, visai pradėjo tirpti. Per jos kūną perbėgo malonūs šiurpuliai.

Mišparai jau buvo pasibaigę, juodu, kaip ir pernai vasarą, nelaukdami, kol važiuos jų šeimynos, išėjo pėsti.

— Kokia aš šiandie laiminga, — kalbėjo grafaitė. — Bet kartais, Alfonsai, man taip liūdna liūdna pasidaro... ilgu... Kai vakare aš atsisėdu prie lango ir įsiklausau jaunimo dainų, aš pasijuntu viena, apleista. Aš imu verkti, Alfonsai, — ir nelaiminga grafaitė pažiūrėjo į savo mylimąjį tokiomis gražiomis ir atviromis akimis, kad Alfonsui pasidarė nejauku.

— Taip, taip, Liucija, aš ir tai pergyvenau... Liūdna kartais.

— O ką tau vaistininko duktė pasakoja?..—staiga paklausė ji ir suprato negerai išreiškus.

— Ką pasakoja?! Nieko, Liucija. Kaip kiekviena paprasta moteris.

Kiek ėjo tylėdami.

— Klausyk, Liucija! — prakalbėjo vėl jis. — Ar tavo tėvas turi senoviškų palaikų?

— Taip, turi.

— Ar negalėtum juos man atnešti?

— O Viešpatie! kam gi? — krūptelėjo grafaitė ir pažiūrėjo jam į akis.

— Kam? Hm... mane prašė vienas garsus muziejus.

— Ar labai jam reikia? — susirūpino Liucija.

— Taip, labai, labai. Tavo tėvui jie nereikalingi. Aš būsiu labai dėkingas.

Grafaitė nuliūdo ir susimąstė. „Juk man reikės vogti“.

Kai juodu skyrės, ji pasižadėjo jo prašymą išpildyti.

Šv. Jonas Nepamūkas.
Iš Čiurlionies Galerijos tautodailės rinkinio.

11.

Vieną dieną priėjo prie Vonkovičiaus jo išsigandusi žmona ir tarė:

— Aleksandry, nieszezęscie! Daiktų nėra.

— Kaip? kas? — šoko grafas. — Ką tu sakai?

— Dėžutė tuščia. Spintoje, matyt, buvo vagis.

— Bože, zmiłuj się! — krūptelėjo grafas ir beveik tekinas nubėgo paskui žmoną.

— Pasižiūrėk čia.

Grafas prišoko prie spintos, atidarė skrynutę — ir išsigando. Skrynutė buvo tuščia. Daiktų, kuriuos jis saugojo ir simboliškai tikėjo, tikrai nebuvo.

— Kas čia? kur daiktai? — šaukė grafas. — Kur tu juos padėjai?

— Aš nieko nežinau, — kalbėjo liūdna grafienė!

— Pašauk tuoj Liuciją, Boleslovą! — niršo grafas — O Dieve!

Vaikai atėjo.

— Tu paėmei tuos daiktus? — kreipėsi jis į sūnų.

— Papa! Ką jūs kalbat! — nustebo jo negudrus ir sumužikėjęs sūnus.

— Tai tu, tur būt! — pažvelgė į Liuciją.

Ji truputį nuraudo, bet nesumišo ir greit atsakė:

— Ką gi aš, moteris, su jais veiksiu. Aš nežinau.

Tą pat pasakė teta Katarina ir tarnaitės.

Senas grafas kažkaip nesąmoningai pradėjo blaškytis po kambarį ir karščiuotis.

— Ar jūs žinot, ką tai reiškia? — kreipės jis ūmai atsisukęs į žmoną ir vaikus. — Man širdį gelia... Aš negaliu kęsti... Mano tėvas tą turtą liepė saugot kaip savo akį. Jis sakė, kad kuris nors iš mūsų giminės prisegs tą kardą būsiman galingam Lenkijos ir Lietuvos karaliui... O dabar... — ir grafo balsas sudrebėjo.

Jis priėjęs prie lango pasirėmė ir išpešė iš žilos barzdos kelis plaukus.

— Reikės man mirti, — tarė rimtai. — Reikės. Tu, sūnau, ir, tur būt, mirsi, arba pamirši, kad esi grafas...

Visi stovėjo nustebę. Jo žmona išėjo ir užsidarė šalimam kambaryje. Netrukus ir pats grafas tai padarė.

Liucija labai išsigando. Ji visai nesitikėjo, kad toki menki daiktai sukels triukšmą.

Ji nuėjo į tėvo kambarį ir pasiūlė jam vaistų, degtinės Grafas papurtė galvą.

Naktį jis nesudėjo akių. Jautėsi silpnas esąs. Rytą jis kalbėjo:

— Man reikės mirti... taip, mirti. Kam aš turiu gyventi?! Giminės iš tėviškės išvarė, valdžia dvarą atėmė, visi turtai išnyko, o dabar štai — paskutinius palaikus pavogė... Nenoriu kęsti gėdos... — ir grafas, tartum ką atsiminęs, giliai susimąstė.

Visi buvo labai susirūpinę. Tik vienas jo sūnus Boleslovas ramiai laikėsi ir per daug nesisielojo.

— Gal daktarą parvežti? — paklausė žmona. — Aš siunčiu tarną.

— Ne, nereik. Numirsiu ir be jo... O Viešpatie, pasigailėk... — meldėsi grafas paėmęs kryžių į rankas.

Grafienė vieną tarną išsiuntų kunigo parvežti, antrą daktaro. Pana Katarina išsiskubino pas Zarembus.

12.

Liucija skubiai nuėjo pas Alfonsą, kad grąžintų daiktus. Studentą rado besiruošiantį išvažiuoti.

— Alfonsai, brangusis mano! – puolė ji prie jo sumišus. Grąžink tuos daiktus. Mano tėvas labai susikrimtęs... miršta...

— Daiktus! — nustebo studentas. — Kam jam jų reikia!?..

— Reik, reik. Jis mirs...

— Mirs? Brangioji Liucija, tu sapnuoji! Medicina tokių šposų negirdėjo. Daiktus padaviau vienam studentui pasižiūrėti. Negaliu...

Ji apsikniaubė ir pravirko.

— Tu toks šaltas... tu ką slepi... tu manęs nemyli... žinau.

— Jei tokia, Liucija, esi, žinoma, nemyliu... Taip tau netinka daryti.

. . . . . .

Kai grįžo ji namo, tėvą, grafą Vonkovičių, rado mirusį.

— Tai aš... tai per mane mirė tėvas.

Puolė Liucija prie tėvo kojų ir apalpo. Vos gyvą išnešė ją du bajorai į kitą kambarį.

Pr. Naujokaitis

Kodėl Tavęs nėra?...

Kodėl nėra Tavęs čionai,
Kur tyliai šlama pušynai?

Aš Tau priskyniau daug gėlių,
Arti prie upės žydinčių!...

Kodėl Tavęs čionai nėra,
Kur skamba ilgesio daina?...

Nuvys tuoj gėlės, bėk čionai,
Kur jauną viltį gaivinai...

Bet Tavęs nėr — čia vien tyla,
Ir visa globia nykuma...

K. V. S.

Modernusis žmogus ir Eucharistija

Tautų Apaštalas rašo: „Visa yra jūsų, ar Povilas, ar Apolis, ar Kefas, ar pasaulis, ar gyvenimas, ar mirtis, ar dabartiniai dalykai, ar būsimieji. Taip, visa yra jūsų...“ (I Kor. 322). Patinka moderniajam žmogui tokia Šv. Rašto pažiūra į gyvenimą. Tai leidžia jam įkinkyti visus kultūros laimėjimus į savo tarnybą. Jam miela girdėti: Visa yra jūsų. Jūsų lokomotyvai, elektromotorai, jūsų automobiliai ir orlaiviai, jūsų telefonai ir radio, jūsų mokslas ir dailusis menas, jūsų sportas ir kūno kultūra, jūsų teatrai ir kinematografai, jūsų politiškosios ir visuomeniškosios santvarkos, jūsų laisvė ir demokratija. Viskas tai palengvinti, papuošti ir praturtinti žmogaus gyvenimui čia žemėje, net menkiausio, net neturtingiausio žmogaus.

Įsiskverbia modernusis žmogus į giliausias gamtos paslaptis, tiria ją skersai ir išilgai, aukštai ir žemai. Nauji išradimai vis iš naujo puošia prakilniais deimantais žmogaus, gamtos karaliaus, vainiką. Iš tiesų, visa yra jo: oras ir vanduo, ugnis ir žemė, derlingieji laukai ir tuštieji tyrai, senolių palikimai ir jaunosios kartos išradimai. Kiekvienas su pasididžiavimu gėrėjasi savo šimtmečio laimėjimais. Štai orlaivis, tarytum sidabru žvilgąs milžinas paukštis, lekia per platųjį Atlantą nebodamas nei nakties, nei miglos, nei vėtrų audrų. Štai tolimame provincijos kampely klausosi modernusis žmogus visų pasaulio dalių. Nėra abejojimo, išorinis mūsų gyvenimas darosi kaskart patogesnis, turtingesnis, gražesnis. Ką mūsų senoliai sapnuoti tik tegalėjo, virto tikrove mūsų akivaizdoje. O žmogaus vidus? Ar analizuodamas gamtos reiškinius, išorinį pasaulį, mūsų žmogus tyrinėja ir kaskart giliau pažįsta savo išvidinio gyvenimo paslaptis? Ar prie išorinių gėrybių prideda jis taip pat naujų savo išvidinių vertenybių. Paklauskime nuoširdžiai: ar modernusis žmogus taip pat gerėja, prakilnesnis darosi, ar jis yra savo vidaus pasauly laisvesnis, labiau patenkintas, laimingesnis?

Varge tu mano! Išorinio progreso triukšme girdime liūdną atsaką: deja, ne. Modernusis žmogus minėtąjį kultūros paukštį įgijo per brangią kaina — jis už tai atidavė savo sielą... Krikščioniškojo pasaulio laukia liūdnas likimas, jei neatsiras išgelbėtojas. Likimas, kuris ištiko antikiškąjį pasaulį, taip aukštai kultūroje iškilusį: žlugimas, neveizint didelės išorinės kultūros.

Ir tai todėl, kad modernusis žmogus, išorinė kultūra susirūpinęs, neturi laiko iškla syti visą tiesą, kurią šv. Raštas paduoda „Visa yra jūsų, *jūs gi Kristaus*, o Kristus Dievo“. (I Kor. 3,22)

Štai atsakas, kodėl žuvo ir žūsta žmonija ant kultūros laurų? Ji per kasdieninę duoną užmiršta Dievą. Žmogus iš

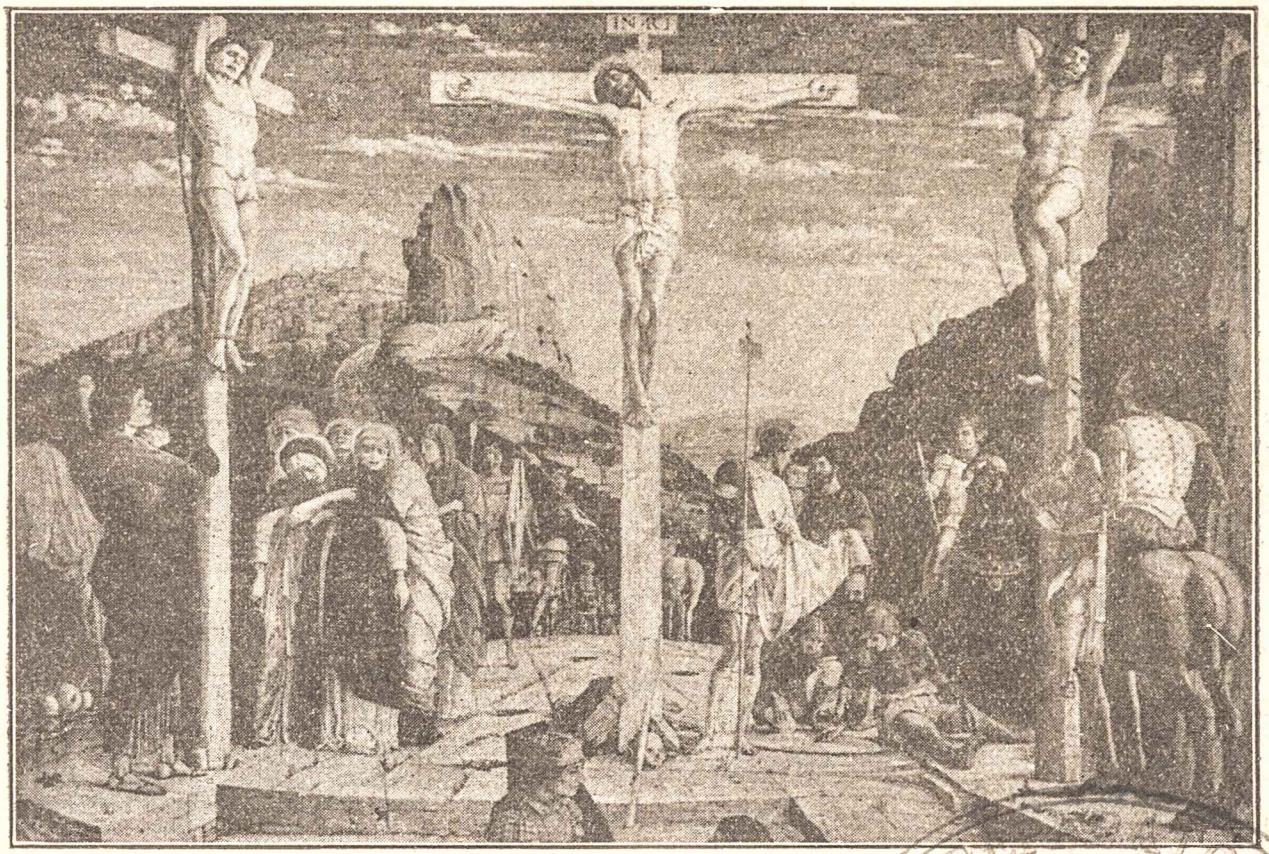

Prie kryžiaus.

APOLIS PRE ORY SCHOOL
Library

Kristų į grabą neša.

Dievo kilęs, Dievo siekia: Dievu, tuo amžinu, nekintamu pagrindu remiasi jo esmė. Tik, jei žmogaus gyvenimo inkaras laikosi šios nepajudinamos uolos, neblaškys jo aplinkos bangos, netaps jis aistrų žaislu, išvengs pavojaus numarmėti į bedugnę.

Žmogaus širdy yra altorius, kurs reikalauja Dievo paveikslu papuošiamas. O jei ne Dievą, bet kitą kokį idealą pastato žmogus į tuščią savo širdies altorių, jei, pavyzdžiui, ten atsisėda nepasotinamoji jo aistra, kuri ugninėm savo rankom naikina visa, kas kilnu ir šventa, jei ten įsiviešpatauja gyvuliškumas, kurs todėl tik juo stipresnis ir žiauresnis darosi — tada tebūva išorinis žmogaus gyvenimas ko turtingiausias, tegu jis beina milžino žingsniais laimėjimų, išradimų keliu — žlugimas jo pabaiga. Kas klaidingu keliu eina, juo greičiau eina - juo arčiau pražūties.

Tai yra moderniojo žmogaus prakeikimas, nes jis užmiršo Dievą. Jis panašus į aną nelaimingąjį karalių, kurio rankose net valgomieji daiktai virsdavo auksu. Jis turėjo mirti badu

Iš kur tad laukti pagelbos? Kai išorinės kultūros triukšmas tegirdėti aplinkui, kai bėgama, judama, dirbama mieste ir provincijoj laikiniems dalykams laimėti – Dievo bažnyčioje šventa tyla. Čia dieną ir naktį žiba maža liepsnelė. Tūkstančiai praeina pro ją pro šalį, tačiau šimtai ateina prie jos. Tai amžinoji lemputė prieš švenčiausiąją Eucharistiją. Ji dieną naktį skelbia Dievo meilę, kuri savo Sūnų paaukojo, kad mus iš skurdo ir pražūties išgelbėtų, ji skelbia Išganytojo meilę, kuriai negana buvo atiduoti paskutinį kraujo lašą mums išvaduoti, kuri norėjo dar stebuklingai duonos pavidale su mumis gyventi, su mumis artimai bendrauti, intimiai susijungti. Amžinoji Švenčiausiojo Sakramento lemputė yra šauklys iš ano pasaulio, gyvenimo su Dievu ir dėl Dievo simbolis! Eucharistija yra tikėjimas dalykų, kurie yra anapus pojūčių pasaulio, Eucharistija yra viltis ir pasitikėjimas gyvenimo verte, kurios neišmatuosi žemiškosios bižniškosios nuotakos mastu. Eucharistija yra išsivadavimas iš kultūrinio padūkimo, kurs biznį ir pinigą per vis labiau vertina. Eucharistija yra Dievo vaikų išrinkimas. Dievo vaikai turi būti šios žemės karaliai, ne jos vergai. Eucharistija nuolat moko tautų apaštalo žodžius: „Visa yra jūsų, jūs gi Kristaus, o Kristus Dievo“.

Eucharistija neleidžia mums pasinerti ir žūti dulkėse, kai visas kultūros lobynas anksčiau ar vėliau į dulkes subyra.

Kaip neapsakomai aukštą, nepamainomą patarnavimą daro žmonijai tie, kurie per šv. Eucharistiją grąžina žmonėms jų sielas, o tuo pačiu jų laimę!

Tad pamilkime Eucharistiją!

Atgal prie Kristaus, atgal prie Dievo!

Ig. Skrupskelis

Naujoji vokiečių literatūra

(Žiūr. 1 nr.).

Paminėtieji rašytojai daugiau už naturalistus kreipė dėmesio į savo ir kitų dvasios gyvenimą. Jie ypač aukštai iškėlė romaną ir lyriką. Dabar paminėsime eilę rašytojų, kurie savo rašiams siužetus ėmė daugiausia iš savo gimtojo krašto praeities ir dabarties gyvenimo, kurie pasiliko toli nuo visų modernių literatūros srovių.

Visų pripažinta talentinga rašytoja yra *Enrica v. Handel-Mazzetti*, gimusi Vienoj 1871 m. Iš mažens katalikiškai auklėjama vienuolyne, iš kurio šešioliktus metus eidama pasitraukė. Jos tėvas buvo karininkas, griežtai laikėsi katalikiškų pažiūrų, o motina labiau linko į laisvamanybę. Iš pat pradžios ji pradėjo rašyti apysakas ir 1900 m. pasirodė su savo didesniais romanais, kurie visi buvo atkreipti prieš reformaciją. Handel - Mazzetti apie savo veikalus taip sako: „Mano veikalai remiasi katalikų tikėjimu. Šventas katalikiškas tikėjimas yra dirva, iš kurios jie gali išaugti. Jie žydi kaip kuklios gėlės gražiam katalikų meno ir kultūros miške. Tik iš gilaus tikėjimo gali išeiti tikrai religiškas menas, menas, kuris ir priešams gali įtakos padaryti". Geriausieji iš jos romanų yra „Meinrad Helmpergers denkwürdiges Jahr" (Įsidėmėtini M. H. metai), kur paprasto vienuolio malda atveda liuteroną vaiką ir jo netikintį tėvą į katalikų Bažnyčią, ir „Jesse und Maria", kur paprastos katalikės moters pilna pasiaukojimo širdis priverčia katalikybės priešą tikėti ir daryti atgailą. Minėtini jos romanai „Die arme Margaret" (Vargšė Margareta), „Brüderlein und Schwesterlein", didelis trijų tomų romanas „Stephana Schwertner" ir „Das Rosenwunder". Naujausias jos veikalas yra „Johann Christian Günther". Paskutiniuose romanuose autorė pradėjo išsisemti ir kartotis. Jos kūryboj yra daug tikro žmoniškumo, mokėjimo išplėtoti fabulą, atvaizduoti istorinių įvykių, švelnių idilių ir tikrai žiaurių baisenybių.

Wilhelm Schmidtbonn (gim. 1876 m. Bonnoj prie Reino) yra pirklio sūnus, iš pradžios lankė muzikos konservatoriją, paskui vertėsi knygų prekyba ir karo metu buvo karo korespondentas. Savo veikalams epinę ir dramatinę medžiagą ima daugiausia iš vokiečių tautos ir krikščionybės padavimų. Iš jo veikalų rimtai ir paprastai kalba religiniai jausmai. Savo dramose „Mutter Landstrasse" ir „Der verlorene Sohn" (Pražuvęs sūnus), kurios siužetą paėmė iš Šv. Rašto, palietė išvaryto ir klajojančio sūnaus tragediją. Iš vokiečių tautos padavimų sukūrė dramą „Der Graf von Gleichen" ir iš Kristaus gyvenimo romaną „Der Herlsbringer" ir „Die Passion". Jo kūrybos pirmykštį optimizmą ištrynė karas, kurį jis pats matė ir aprašė dviejuose veikaluose — „Menschen und Städte im Kriege" (Žmonės ir miestai kare) ir „Krieg in

Serbien“ (Karas Serbijoj). Jo kūryboj yra daug lyrizmo, paprastumo, aiškumo.

Kiek vėlesnei kartai priklauso *Peter Rosegger* (1843 — 1918). Iš motinos jis girdėjo daug pasakų ir padavimų, bet sistematiško mokslo negavo. Nepajėgdamas ūkininkauti mokėsi siūti. Besiūdamas išvaikščiojo savo gimtąjį kraštą, gerai jį pažino ir paskui iš jo sėmė medžiagą savo kūrybai. Savo jaunystę aprašė dviejuose veikaluose — „Waldheimat“ (Miškų tėvynė) ir „Mein Weltleben“. Vėliau, kai jo talentas buvo pripažintas, gavo stipendiją ir turėjo progos klausyti paskaitų Grazo universitete. Roseggeris buvo labai skaitomas rašytojas, ypač darbininkų. Meniškų atžvilgiu labiausiai vertinamos jo trumpos apysakos. Iš didesniųjų veikalų geriausiai pasisekę yra „Der Gottsucher“ (Dievo ieškotojas), „Jakob der Letzte“ (Jokūbas paskutinysis) ir „Das ewige Licht“ (Amžinoji šviesa). Savo raštams medžiagą ėmė daugiausia iš kaimo gyvenimo ir visą laiką rūpinosi mokyklos ir Bažnyčios reikalais.

Stefan Zweig (gim. Vienoj 1881 m.) Iš jo veikalų dvelkia Vienos dvasia ir jos gyvenimas. Pats jis mėgsta keliauti ir nuolat veržiasi į tolimus nežinomus pasaulius. Vienas iš geresniųjų veikalų yra drama „Tersites“, kur paprastas ir negražus žmogus pastatomas prieš puikuolį Achilą, eilėraščių rinkiniai „Silberne Saiten“ (sidabrinės stygos) ir „Die frühen Kränze“. Karo metu jis parašė „Jeremias“, kur atvaizduoja karo nelaimes ir skausmus. Be to, Zweigas yra pradėjęs rašyti dvi dideles serijos veikalų apie didžiųjų žmonių gyvenimą ir likimą

Peter Dörfler (gim. 1878 m.) savo kūrybai medžiagą ima iš savo gimtojo krašto (Austrijos) ir pirmųjų krikščionybės laikų. Jis palietė klausimą, kaip atsispindėjo karas katalikiškoj liaudies sieloj („Der Weltkrieg im schwäbischen Himmelreich“), krikščionybės atsparumą prieš kitas religijas („Neue Götter“ — Nauji dievai). Visi veikalai persunkti katalikų Bažnyčios meile.

Dar paminėsime keletą šveicarų rašytojų. Vienas iš geriausiųjų šveicarų rašytojų, kuris, kaip ir daugelis kitų, stovi žinomo rašytojo G. Kellerio įtakoj, yra *Heinrich Federer* (1866 — 1928). Jo pasaulis yra skirtingas nuo moderniojo žmogaus pasaulio, kur atsakymas į visus kankinančius klausimus yra naujas klausimas. Federer ieško atsakymų aukštesniam pasauly. Jis stengiasi prieš kultūrą pastatyti gamtą, kurios turi viena kitą papildyti. Jo gyvenimo idealas yra Šv. Pranciškus Asižietis. Pirmas jo veikalas, kur kalnai (gamta) nugali žmones, nors jie juos pinigais ir mašinomis nori nugalėti, yra „Berge und Menschen“ (Kalnai ir žmonės). Panašių siužetų randame ir kituose jo veikaluose, kaip „Pilatus, Erzählung aus den Bergen“ (Pasakojimas iš kalnų), „Jungfer Therese“ (Mergelė Teresė), „Papst und Kaiser im Dorfe“ (Popiežius ir karalius sodžiuj), „Lachweiler Geschichten“ (Juokingi pasakojimai). Originališkas savo nusistatymais ir savo stiliumi *Heinrich Hansjakob* (1837 — 1916). Iš liaudies gy-

venimo jis parašė „Aus meiner Jugend“ (Iš mano jaunystės) ir istoriškas apysakas iš baroko laikų „Der Vogt auf dem Mühlstein“. Katalikiško gyvenimo džraugsmą iškėlė vyskupas *P. W. v. Keppler* (1852—1926), kuris džiaugsme mato ir meno tikslą („Mehr Freude“ Daugiau džiaugsmo).

Ilgai nepastebėtas ir nuošaliai stovi *Carl Spitteler* (1845—1925). Iš mažens rodė daug meniškų palinkimų. Keturioliktus metus eidamas pabėgo iš tėvo namų, kad galėtų įsteigti naują religiją, bet buvo surastas ir sugrąžin as atgal. Baigęs mokslus važiavo į Rusiją ir iš jos grįžęs buvo mokytojas ir redaktorius. 1920 m. apdovanotas Nobelio premija. Pirmąjį veikalą „Prometheus und Epimetheus“ pradėjo rašyti 20 metų būdamas ir žymiai vėliau jį išleidęs pasirodė jau subrendęs rašytojas. Su graikų mitais šis veikalas turi tik bendrą vardą. Antras didelis epiškas veikalas „Olympischer Frühling“ (Olimpo pavasaris) įrašė Spitelerį didžiųjų vokiečių poetų eilėn. Veikalo kalba graži, žmonės ir mitologiška aplinkuma plastiškai atvaizduota. Pagrindinė veikalo mintis yra pesimistiška. Tais savo veikalais Spitteleris atgaivino epą, sudarė savotiškus jo rėmus ir kalbą.

Šalia šitų yra dar keletas rašytojų, kurie labiausiai žiūrėjo meno reikalavimų ir meniškos formos. Apie save ir žurnalą „Blätter für die Kunst“ (Lapai apie meną) buvo suspietęs būrį rašytojų *Stefan George* (gim. 1868 m.), kuris buvo to būrelio vadas ir įkvėpėjas. „Hymnen, Pilgerfahrten, Algabal“ yra pirmas veikalas, kuris parodė jo kūrybos linkmę. Čia ir kitur jis griežtai atskyrė gyvenimą nuo meno, kuriuo laikė lyriką. Nuotaikos sudarymas yra svarbiausias jo kūrinių tikslas. Geriausieji jo eilėraščių rinkiniai yra „Das Jahr der Seele“ (Sielos metai) kur jis į gyvenimą žiūri iš tam tikros perspektyvos, „Teppich der Lebens“ (Gyvenimo kilimas), „Stern des Bundes“ (Santarvės žvaigždė), kur jis išreiškia mintį, kad tik Dievuje gali atgimti doriškai nupuolusi tauta. „Der siebente Ring“ (Septintas žiedas) yra jo naujos religijos Evangelija. George stengėsi sukurti naują žmoniškumo idealą, naują poezijos kalbą, sudarė savotišką rašybą, be didžiųjų raidžių ir skiriamųjų ženklų. Jis daugiau kenčia dėl grožio, kaip dėl aplink esamo skurdo.

Stefan George sudarytam ratelyje iš pradžios priklausė žydas *Hugo von Hofmannsthal* (gim. Vienoj 1874 m.), vieno bankininko sūnus. Jo talentas pasireiškė labai anksti. Aštuonioliktus metus eidamas parašė „Der Tod der Tizian“ (Ticiano mirtis). Dar mokyklos suole bebūdamas suprato žmogaus pažinimo galių menkumą ir dėl to palinko į simbolizmą. Jau pirmuose veikaluose randame daug harmonijos, grožio ir didingumo. Be lyriškų, savo forma dramatiškų veikalų Hofmannsthal parašė keletą sekimų—„Elektra“ ir „Oedipus und die Sphinx“ seka Sofokliu, „Das Spiel von Jedermann“ yra geriausiai pavykęs sekimas vienos anų misterijos iš penkioliktojo amžiaus. Geras stilistas jis pasirodo savo prozos kūriniuose, kurie yra išėję keturiuose tomuose

ir pavadinti „Gesammelte prozaische Schriften“ (Surinkti prozos raštai). Be to, Hofmannsthal yra parašęs gerų libretų operoms ir išvertęs į vokiečių kalbą keletą moderniųjų prancūzų rašytojų veikalų. Apskritai jo menas yra toli nuo gyvenimo, nes, pasak jo, nėra kelio iš poezijos į gyvenimą ir iš gyvenimo į poeziją.

Kai kuriais atžvilgiais artima minėtam rašytojų būreliui apie St. George yra *Ricarda Huch*, gimusi 1864 m. Braunschweige. Ji seka gyvenimą iš tolo, todėl ir jos veikaluose gyvenimas atrodo kaip didelė procesija, kur dalyvauja daug keistų žmonių, vėliavų, simbolių. Pirmas ir geriausias jos veikalas yra romanas „Erinnerungen von Ludolf Ursleu dem Jüngeren“ (Atsiminimai L. U. jaunesniojo), kur paskutinis šeimynos narys eina į vienuolyną ir rašo atsiminimus apie savo šeimynos žuvimą. Šiame veikale R. Huch daug ką įdėjo iš savo gyvenimo. Kituose jos veikaluose daugiau romantiškumo, lyriškumo. Didžiausias veikalas, bet turįs stambių trūkumų, yra „Der grosse Krieg in Deutschland“ (Didysis karas Vokietijoj). Iš mokslinių veikalų paminėtini yra jos raštai „Blütezeit der Romantik“ (Romantikos suklestėjimas) ir „Ausbreitung und Verfall der Romantik“ (Romantikos išsiplėtojimas ir žlugimas).

Rainer Maria Rilke gimė Prahoj, bajorų šeimynoj, 1875 m. Tėvams persiskyrus buvo atiduotas kariško auklėjimo įstaigon, iš kurios po penkerių metų išstojo ir lankė Prahos, Münchens, Berlyno universitetus. Paskui keliavo, apvažinėjo Rusiją, kuri jam turėjo daug įtakos ir sustiprino jo prigimtą palinkimą į misticiznią. Kaip moderniškas mistikas Rilke pasirodo Rusijoj parašytam veikale „Das Stundenbuch“ (Valandų knyga). Čia jis išeidamas iš minties, kad žmonija vėl grįžta prie Dievo, aprašė vienuolišką gyvenimą, neturtą ir mirtį. Kitas didelis veikalas yra „Das Buch der Bilder“ (Vaizdų knyga), kuriame ypač pasireiškia kalbos lankstumas ir mokėjimas duoti žodžiams naujos prasmės. Be to, šis veikalas lyg ir atsako į anksčiau parašytų veikalų iškeltus klausimus, kuriuose yra išreikštas visų paslapčių paslapties — Dievo ilgesys. Paskui Rilke buvo nustojęs visai rašyti, bet lyg savo darbą apvainikuodamas, parašė „Duineser Elegien“, kuriose jis apsigaubia liūdesiu, atsisveikina su žeme ir garbina žmogaus pasikeitimą per mirtį. Paskutiniais savo eilėraščiais Rilke pereina į ekspresionizmą. Rilke yra lyrikas, nors yra parašęs vieną iš geriausių mūsų laikais romanų „Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge“. Jo veikalų grožis glūdi kalbos ritmingume ir muzikalume. R. U. Rilke mirė 1926 m. Šveicarijoj.

Apie 1910 m. impresionistiškas stilius pradėjo svyruoti, kas buvo naujos srovės ženklas. Jaunuosios kartos pažiūros į meną ir pasaulį visai pasikeitė. Impresionistinį meną dabar turėjo pakeisti ekspresionistinis. Tapybos mene jau buvo išdavų naujos teorijos, kurią galima buvo pritaikyti ir literatūros menui. Senesnioji karta tikėjo pasaulio tikrove, aprašė jos įspūdį, o jaunesnioji karta netiki. Tikrovę galima panaudoti tik tam, kad

galima būtų sukurti naują metafizinį pusaulį, kuris prasideda žmoguje. Ne stebėjimas, kopijavimas tikrovės, bet ekstazė, vidaus gyvenimo išreiškimas yra svarbiausia. Neigiama protas, ekstazės priešas, nėra analizės, psichologijos. Nė a ir faktų eilės, nėra fabrikų, vargo, visuomenės, pareigos, šeimynos, bet yra tik jų vizijos Naujajam mene žmogus pastatomas prieš amžinybę, paskelbiama obalsiu, kad žmogus yra geras. Ne apraiškų pasaulis yra tikroji tikrovė, bet pasaulis, kuris yra už mūsų pojūčių, absoliutus, dieviškas. To dieviškumo galima rasti visuose daiktuose, visi yra juo surišti, todėl visa reikia mylėti. Tai kliudo dabartinė pasaul o santvarka, Valstybė ir Bažnyčia, įstatymai ir ir dorovė, mašinos ir karas, todėl visą reikia sunaikinti ir ant tų griuvėsių statyti naują pasaulį. Menas turi tą bendra dieviška visuose daiktuose pagauti ir atvaizduoti. Menas yra be taisyklių, nesuvaržytas tikrovės dėsniais. Ši naujoji srovė vadinama *ekspresionizmu.* Nuo impresionizmo ji skiriasi tuo, kad impresionistinio meno tikslas yra atvaizduoti išorinio pasaulio įspūdį, o ekspresionistinio atvaizduoti išvidinį žmogaus pasaulį.

Kelią ekspresionizmui paruošė ir daug įtakos turėjo ekspresionistams rašytojams *Frank Wedekind* (gim. Hannowery 1864 m. ir mirė 1918 m.). Rašyti pradėjo labai anksti ir su keletu rašytojų sudarė su jais sąjungą kovai už moderniąją literatūrą. Kol buvo gyvas, buvo labai įvairiai vertinamas ir suprantamas, bet dabar jo garbė jau nublanko. Iš pradžios jis buvo realistas ir moralistas, bet paskui pasidarė cinikas, nihilistas. Iš jo veikalų minėtini yra „Frühlings Erwachen“ (Pavasario atbudimas), „Die Erdgeist“ (Žemos dvasia). Jo kūrybos šaltinis yra erotika.

Ekspresionistinei lyrikai takus praskynė ir pats daug ekspresionistų reikalavimų išpildė *Alfred Mombert* (gim. 1872 m). Jis nori apimti visą gyvenimą, naudojasi simboliais ir mitais. Skaitytoją žavi didelės ir gausios vizijos. Didžiausias ir savo mintimis reikšmingiausias jo veikalas yra dramatika trilogija „Aeon“. Pirmojoj daly atvaizduota pasaulio ir dievų atsiradimo istorija, antrojoj žmogaus svyravimas tarp dviejų polių kaip bendras visų likimas, o trečioj daly didvyris yra pats žmoniškumas.

Toks pats takų skynėjas yra *Reinhard Johannes Sorge*, gimęs Berlyne 1882 m. protestantiškoj šeimynoj. Iš mažens savy užsidaręs, daug galvoja apie religinius klausimus. Vėliau patenka Nietzsches įtakon ir parašo dramą „Der Bettler“ (Elgeta). Čia jis apie savo tikslą taip sako: „Didžiausiam nekaltume dega mano tikslai. Aš noriu paimti pasaulį ant rankų ir dainuodamas jam pagyrimo dainą išnešti į saulę“. Kiek vėliau atsisako nuo Nietzsches ir su juo kovodamas parašo „Gericht über Zarathustra. Eine Vision“ (Sprendimas apie Zaratustrą. Visija). Norėdamas atvaizduoti mistinį susijungimą su Dievu parašo „Mutter im Himmel“ (Motina danguje) ir kitus religinio turinio veikalus. Iškilus Didžiajam karui Sorge buvo priverstas jame dalyvauti. 1916 m. buvo mirtinai sužeistas ir išneštas iš pirmųjų eilių mirė. Po jo

mirties rastas trumpas raštelis: „Tebūnie taip, malonės Tėve, kaip Tu nori“.

Jaunuosios kartos žodžio vadas, kuris ir plačiai visuomenei savo žmogaus sielą keliančia kūryba turi daug įtakos, yra *Franz Werfel* (gim. 1890 m. Pragoj). Pirmame eilėraščių rinkiny „Der Weltfreund“, labai gražiai atvaizduoti jo kūdikystės ir jaunystės atsiminimai. Čia jam visa lygiai svarbu, šventa, nes viskas paeina iš Dievo rankos. Antrame vekale „Wir sind“ jau jaučiama gyvenimo disharmonija. Čia iškyla klausimai, kurie Werfeliui nebedavė ramybės. Kodėl tarp jo ir kitų yra siena? Kaip ją galima peržengti? Kaip pasiekti gyvenimo tikslą, kosmišką būtį? Veikalą baigdamas, sako: „Žmogus, kuris niekuomet nebuvo parpuolęs prieš dangaus skliaustą, taip pat niekumet nebuvo geras“. Karo šešėliai sunkiai slegia jo veikalo nuotaiką „Einander“. Minėtini yra jo eilėraščių rinkiniai „Ge änge aus den drei Reichen“ (Dainos iš trijų valstybių), „Gerichtstag“ ir dramos „Die Mittagsgöttin“, „Juarex und Maximilian“. Naujausias jo romanas yra „Der Abituriententag“. Dabar Werfelis nuo ekspresionizmo atsisakė.

Kai kuriais atžvilgiais šalia Werfelio galima pastatyti *Theodor Däubler*. Jis iš karto pasirodė dideliu veikalu, pilnu religinės ir filosofinės pasaulėžvalgos klausimų, „Das Nordlicht“ (Šiaurės pašvaistė). Pirmoj daly atpasakota kelionė po Italiją, o antroj kelionė po kitas šalis. Kaip lyrikas jis ne visai originalus. Jo proza yra aiški, vaizdinga, ypač gerai atvaizduoja pietų kraštų gamtą.

Ekspresionizmo žydėjimo laikais labai maža tepadaryta romanų srityv. Iš romanų rašytojų paminėsime Alfred Döblin ir Kasimir Edschmid. *Alfred Döblin* (gim. 1878 m. Stetiine) yra medikas, todėl vieninteliu pateisinamu moderniosios poezijos pamatu laiko gamtos mokslus. Mašina jo veikaluose nustelbia žmogų kaip individą. Ir ten, kur mašinos visai nėra, veiksmą sudaro masė, ne asmenybė. „Die drei Sprünge“ (Trys šuoliai) yra religiško etiško pobūdžio veikalas, iškelia gamtos jėgą, kuriai mes kentėdami turime nusilenkti. *Kasimir Edschmid* (gim. 1890 m.) daug rašė apie ekspresionizmą ir jo dėsnius geriausiai formulavo. Pirmasis novelių rinkinys „Die sechs Mündungen“ parodo visą jo vėlesnės kūrybos pobūdį. Savo romanais „Die achatenen Kulgeln“ ir „Frauen“ nori atvaizduoti gyvenimą sugretindamas daugybę įvykių. Gyvenimas vaizduojamas labai abstrakčiai, medžiaga yra internacionali, apima visą Europą ir kitas pasaulio dalis. Ekspresionizmo rėmai, kuriuos jis pats sudarė, yra jam per siauri.

Ekspresionistinės dramos techniką geriausiai apvaldo *Georg Kaiser*, gimęs Magdeburge 1871 m. Jo dramos tempas labai smarkus, iškelta daug minčių, bet atrodo sugalvota ir šalta. Kaiser daugiau už kitus ekspresionistus kovoja su kapitalistiška visuomenės ūkio santvarka, kurią jis savo dramose „Die Koralle“

ir „Gas“ vaizduoja kaip fantastišką milijonierių. Jo vizijas apie naująjį žmogų aiškiai parodo drama „Die Bürger von Calais“, iš kurios daug ekspresionistų mokėsi. Jo kalbos stilius labai trumpas, panašus į telegramų stilių, bet dabar nuo jo jau atsisakė

Walterio Hasencleverio (gim. 1890 m. Aachene) vardą labai išgarsino jo drama „Der Sohn“ (Sūnus), kurioj išreikšta jaunosios kartos kova su senąja. Sūnus čia, reikalaudamas sau teisių ir laisvės, užmuša tėvą, bet jį pateisindamas Hasencleveris paskui sako, kad užmuštasis yra kaltas, ne užmušėjas. Žinoma, į šią kovą negalima žiūrėti kaip į realią, bet kaip į kovą vykstančią sūnaus sieloj. Karas iš jo padarė politiką, visuomenininką, bet toji jo kūryba greit nustojo prasmės.

Fritz von Unruh (gim. Koblense 1885 m.), dėl šeimynos tradicijų ilgai buvo karininkas ir dalyvavo Didžiajam kare. Pirmojoj savo dramoj „Die Offiziere“ vaizduoja karininko tragediją taikos metu, pasisako už karą. Bet kitam veikale („Louis Ferdinand, Prinz von Preussen“) jau kitaip žiūri į karą ir karininko pašaukimą, vaizduoja konfliktą tarp garbės jausmo ir paklusnumo. Visai ekspresionistiška yra drama „Ein Geschlecht“, o istorinė drama „Bonapart“ rodo atsisakymą nuo ekspresionizmo.

Mūsų laikų palinkimą grįžti prie gamtos, prie tikrosios kultūros gerai suprato *Leo Weismantel* (gim 1888 m.). Jis nori išvaduoti žmones iš svajonių, kad turtai ir materializmas gali pasotinti laimės troškimą. Kentėjimų prasmę jis iškelia veikale „Marie Madlen“, apie tikrąjį turtą kalba „Fürstbischof Hermanns Zug in die Rhön“. Jis mėgsta simboliškus tipus, moka gražiai visa atvaizduoti.

Iš ekspresionistų lyrikų, kurie turi daug bendrų bruožų, galima paminėti *Georg Trakl*. Jis gimė 1887 m. Salzburge, tarnavo karo ligoninėj ir mirė (greičiausia nusinuodijo) 1914 m. Krokuvoj. Parašė „Gedichte“, „Sabastian im Traum“. Jo lyrika turi daug muzikalumo, rezignacijos. *Johannes R. Becher* (gim. 1891 m. Münchene) gerai pagavo laiko dvasią ir visą laiką sapnavo apie visų žmonių brolybę. *Hugol Ball*, gyvendamas per karą Šveicarijoj, suspietė apie save būrelį rašytojų, kurie pasivadino dadaistais. Jie išmetė iš poezijos logiką ir prasmę. Vėliau H. Ball nuo dadaistų atsitraukė. Parašė „Flucht aus der Zeit“ (Bėgimas nuo laiko) ir t. t. Mirė 1927 m.

Ekspresionizmas atsirado staiga ir greit įgijo pasisekimo. Ne tik laiko dvasia buvo jam palanki, bet ir kritika buvo pasidariusi nuolaidesnė po to, kai griežtai kovojusi su natūralizmu, turėjo jam nusileisti. Bet tuojau po karo pradėta pranašauti, kad ekspresionizmas eina prie galo. Nuo 1920 m. pradėjo jam skambinti varpais, ir dabar jis atrodo kaip tolimo, svetimo pasaulio atgarsis. Ir svarbiausieji ekspresionizmo atstovai sutiko, kad ekspresionizmas jau baigiasi ir, jeigu jis nenori žūti, turi ieškoti naujų kelių. Savaime suprantama, kad ekstazė, kuri viešpatavo ekspresionizme, ilgai ištverti negalėjo. Po karo, kuris davė

progos pagalvoti apie save, ieškoma ramybės ir gyvenimo džiaugsmų. Nėra abejonės, kad beveik visų Europos tautų ir ypač vokiečių literatūroj dirba blogiausios žmogaus sielos galios, su kuo dabar visokiais būdais kovojama.

Iš literatūros žanrų dabar daugiausia vietos užsikovoja romanas, kuris ekspresionizmo laikais beveik visai buvo žuvęs. Drama ir lyrika dabar yra skurdžiausiame padėjime. Rašytojai dabar stengiasi būti labai arti gyvenimo, surenka iš laikraščių bet kokias problemas, jas išplečia, motyvuoja Thomas Mann tokią literatūrą pavadino civilizacijos literatūra. Kokius poetiškus tikslus siekia išvidiniai poetų pergyvenimai, pamatysime tada, kai teatro ir knygų leidėjų medžiaginiai išskaičiavimai bus nugalėti.

Z. Ivinskis

Lietuvos karalaitis Šv. Kazimieras

Garsi ir galinga Algirdo giminė, bendrai valdžiusi Lietuvą ir Lenkiją per 180 metų, Rytų Europos politikoje imdama pirmąją vietą, nusipelnė ir Kat. Bažnyčiai, duodama jai Šventąjį, bene vienintelį iš lietuvių tarpo.

Šv. Kazimieras gimė 1458 m, spalių 3 d. Krokuvos mieste. Jo tėvas, Lenkų karalius ir didysis Lietuvos kunigaikštis Kazimieras (1440 — 1492), buvo Jogailos sūnus. Kazimieras savo sūnums mokyti buvo pastatęs išlavintą kanauninką Joną Dlugošą, kuris savo 13-kos knygų istorijoje plačiai rašo apie didžiųjų Lietuvos kunigaikščių gadynę. Iš Dlugošo pirmiausia Šv. Kazimieras ir turėjo susipažinti su savo tėvyne. Jis, kaip ir kiti 4 jo broliai, turėjo tapti karaliumi. Išmirus dviejų Habsburgų giminės šakai, viešpatavusiai Vengrijoje ir Čekijoje, Šventojo tėvas, remdamasis savo žmonos Elzbietos Habsburgaitės teisėmis, norėjo dar 13-kos metų vaikelį Kazimierą pastatyti Vengrijos valdovu. Su patarėjų būriu ir 12.000 kariuomenės, Šv. Kazimieras išsirengė į Vengriją. Bet jo žygis nepasisekė. Vengrai išsirinko sau kitą karalių Motiejų Korviną. Neįgijęs sosto, susikrimtęs ir bijodamasis iš pradžių net sostinėje viešai rodytis, Šv. Kazimieras nusiminęs grįžo namo. Nuo to laiko, kaip sako istorikas Caro, jis atsisakė nuo pasaulio ir ėmė daugiau atsiduoti religinėms praktikoms.

Šv. Kazimieras dar trejus metus sugrįžo prie mokslo. Mokytojai negalėjo atsigerėti dideliu jo mokslumu. Bet Šv. Kazimieras pasirodė sumanus ir politikoje. Šešiolikos metų sulaukusį, tėvas ėmė jį su savim, norėdamas pratinti prie valstybės gyvenimo, kurią Šv. Kazimieras po tėvo mirties būtų valdęs. Jis dalyvauja Vilniuje priimant svetimas pasiuntinybes, važiuoja kartu su tėvu į Marienburgą pasitariman su magistru, dalyvauja 1478 m. Piotrokavo seime.

Šv. Kazimieras

Lietuvos didikai tuo laiku norėjo atskiro sau valdovo. Kazimieras 1447 m. įgijęs ir Lenkijos sostą, pats buvo pasiėmęs vesti ir Lietuvos reikalus. Lietuviai kartkartėmis (ypač 1478 m. Bresto seime) prašė, kad Kazimieras duotų Lietuvai valdyti vieną iš savo sūnų — Šv. Kazimierą ar jo brolį Joną Albertą.

Nepatenkinti surusėję kunigaikščiai nusprendė nužudyti Kazimierą Kada jis su savo sūnumi Šventuoju persikėlė į Vilnių, tai per vieno kunigaikščio vestuves buvo sumanytas sąmokslas (1481). Nors susitarimas buvo laiku susektas ir jo kaltininkai nužudyti, bet šis sąmokslas jaunam Šv. Kazimierui padarė didelį įspūdį. Jis buvo išsiųstas į Lenkiją. Visiškai juo pasitikėdamas,

tėvas jį paskyrė valstybės pakancleriu. Jaunas karalaitis tikrai gerai per dvejus metus pildė savo pareigas.

Būdamas tėvo vietininku Lenkijoje, Šv. Kazimieras pamatė, kad jo skverbimasis į Vengrijos ir Čekijos valstybes nėra naudingas. Jis susitaikė su Bažnyčia, atitaisydamas blogus tėvo santykius su popiežiumi, prie karaliaus dvaro įvedė didelį padorumą, gyveno taupiai, stengdamasis išmokėti tėvo skolas ir išpirkti užstatytus dvarus. Rūpindamasis krašto gerove ir saugumu naikino galvažudžius, kurių tada daug buvo privisę.

Visas Šv. Kazimiero veikimas rodė, kad jis turi daug politinių gabumų. Iš jo buvo galima laukti gero tėvo įpėdinio. Bet tas nepaprastas jaunikaitis, kuriuo stebėjosi netik jo mokytojai, buvo ne tik geras valstybininkas, bet ir uolus Kristaus sekėjas.

Pertekęs turtais, gyvendamas karališkuose rūmuose, jis nepaskendo šio pasaulio reikaluose. Šv. Kazimieras dar mažas būdamas pasirodė maldingesnis už kitus brolius. Dienomis dirbdamas karaliaus raštinėje, naktimis j s ilgai melsdavosi. Dažnai, ypač Vilniuje, iš karaliaus rūmų atvykdavo melstis į bažnyčią ir radęs ją uždarytą, klūpodavo prie bažnyčios durų. Karališkais patogumais maža naudojosi. Po gražiais rūbais jis vilkėjo apačioje šiurkščius atgailos drabužius. Naktimis dažnai iš minkštos lovos pakilęs guldavo ant kietos plikos žemės. Skaudžiais pasninkais marino save, net ligoje neapsileisdamas.

Šv. Kazimieras visą savo gyvenimą išlaikė skaistybę, nepasiduodamas jokioms pagundoms, nors kai susirgo sunkia džiovos liga, gydytojai, tėvų pritariami, patarė lyg vaistai nuo ligos ją sulaužyti. Tačiau šventasis, atmesdamas netikusius patarimus, savo kantrumu pergalėdamas visas sunkenybes, parodė nepaprastą savo sielos kilnumą ir dvasios galybę.

26-rių metų amžiaus jaunikaitis, ligos nuvargintas, mirė 1484 m. kovo mėn. 4 d. Gardine. Šv. Kazimiero mirtimi tėvas ilgą laiką buvo susikrimtęs ir nusiminęs, o Lietuvos ir Lenkijos kraštai ilgai dar jo gailėjosi.

Netrukus popiežius atsiuntė savo įgaliotinį Zacharių Ferreri, kuris betyrinėdamas Šv. Kazimiero gyvenimą, labai jį pamilo. Jis iškėlė Šv. Kazimiero marinimąsi, skaistybės dorybę ir nepaprastą maldingumą, kuriuo šventasis padaręs pavyzdį ir Lietuvai. Ferreri yra užrašęs nemaža stebuklų po Šv. Kazimiero mirties. Todėl rūpinantis jo broliui Zigmantui II Senajam, didž. Lietuvos kunigaikščiui ir Lenkijos karaliui, popiežius Leonas X 1521 m. Šv. Kazimierą pripažino šventuoju. Vilniuje 1604 m. gegužės 10 d. su dideliu iškilmingumu buvo švenčiamos jo šventuoju paskelbimo iškilmės, pernešant jo kūną iš kapo į jo koplyčios altorių. Po 2 dienų buvo pašventintas kertinis akmuo Šv. Kazimiero bažnyčiai, kuri dar šiandien Vilnių tebepuošia ir yra skaitoma prie gražiųjų Vilniaus bažnyčių. Šv. Kazimiero garbei Vladislovas II pastatė labai gražią koplyčią, kur jo kūnas buvo 1636 m. perkeltas. Jo relikvijos ir dabar tebėra.

Nuo XVII šm. prasideda didelis Šv. Kazimiero garbinimas. Šventųjų eilėse nedaug terasime tokių asmenų, į kuriuos tauta tiek kreiptų savo akį ir melstųsi, kaip Šv. Kazimieras.

Šv. Kazimieras yra Lietuvos patronas. Jo kultas Lietuvoje yra prasiplatinęs. 1906 m. įsisteigė Kaune Šv. Kazimiero draugija, knygoms ir laikraščiams leisti, vienais metais vėliau įsikuria Šv. Kazimiero seserų kongregacija, gyvuojanti Lietuvoje ir Amerikoje. Jai prieš kelerius metus pavestas Pažaislio vienuolynas. Šv. Kazimiero garbei Lietuvoje pastatyta 10 bažnyčių, o Amerikoj lietuvių parapijose net 17. Šv. Kazimieras dabar garbinamas visame pasaulyje. Bažnyčia priskaitydama Kazimierą prie šventųjų norėjo, kad jo maldingumas ir skaistybė, ypač jaunimui, būtų sektinu pavyzdžiu.

Literatūra: 1) A. Alekna, **Šventasis Kazimieras.** Šv. Kazimiero d-jos leidinys. Kaunas, 1927 m. 32 p.

2) Dr. Fr. Papée, **Studya i szkice** z czasów Kazimierza Jagiellończyka 1907 m. straipsnis Święty Kazimierz, 141 — 155 psl.

A. Kučinskas

Kaip priima Šv. Tėvas

Pasiekęs amžinąjį miestą įsigeidžiau aplankyti visų pasaulio katalikų Tėvą. Mieste ėjo gandai, kad popiežius sergąs ir nieko nepriimąs. Mudviejų su Paukšteliu viltys ėmė svyruoti. Susiradę Lietuvos atstovybę prie Vatikano tuoj pasiteiravome ir sužinojom, kad popiežius pasveikęs. Paprašėm išrūpinti leidimą. Po poros dienų gavome leidimą į Vatikaną (taip vadina popiežiaus rūmus) pas popiežių audiencijon. Mudu labai nudžiugom ir nekantriai laukėm tos valandos. Tai buvo penktadienis, rugpiūčio mėn. 10 d. Audiencija buvo paskirta pusiau tryliktą valandą. Apie dvyliktą jau mes sukinėjomės apie milžinišką šv. Petro baziliką. Užėjome dar į krautuvę nusipirkti ražančių, medalikėlių ir kitų lauktuvių saviškiams, kuriuos popiežius per audienciją palaimins. Krautuvėse, nors už šventus daiktus, po pusę kainos nuderėjome — mat, italai jaučia sąžinės graužimo, jei neužsiprašo...

Popiežiaus rūmai visai arti prisigūžę prie šv. Petro bažnyčios. Iš lauko pusės visai prasti ir nevilioją rūmai. Tai seno itališko stiliaus. Prisiartinom prie rūmų įėjimo. Ėjom, žinoma, rimti ir susitelkę. Prie durų stovi sargyba. Ji mūsų rimtį išblaškė ir kiek šyptelėjom. Sargybiniai, pasak Paukštelio, labai prašmatniai apsitaisę: jų rūbai išilgais plačiais raudonais, geltonais ir mėlynais dryžiais. Nuo rankovių pečių ligi rankogalių išpūsta ir išilgai eina plačios palaidos juostos. Kelnės iki kelių taip pat ir su palaidomis juostomis; nuo kelių eina kojinės. Ant galvos

---

*) Ištrauka iš „Kelionės užrašų". *A. K.* Šiemet sukako 50 Šv. Tėvo Pijaus XI kunigystės metų. Kitam nr. įdėsime apie jo gyvenimą. — Red.

dėvi trikampišką kepurę, rankoje turi ietį, kuri baigiasi kirvuku. Ryškios spalvos, nepaprastas margumas primine viduramžių ricierius, kuriuos dabar operų scenose matome. Įdomu.

Parodėme savo leidimą ir tuoj mandagiai nurodė į koridorių, sakydamas — piu lontano (toliau). Perėjom rūmus, išėjome į akmenimis grįstą kiemą. Jis buvo iš visų pusių rūmais apsuptas. Toki pat sargybiniai nurodinėjo kelią mums ir toliau. Jų nurodomi įėjome į kitus rūmus ir ėmėm plačiais laiptais kilti aukštyn. Sienos išmargintos dailiais paveikslais. Viršuje tuoj mus pasitiko kitoki patarnautojai. Tai du labai rimtos ir gražios išvaizdos senukai, aukštoki, storoki. Jie apsivilkę rausvai fioletinės spalvos (kaip vyskupų) frakais, tokiais pat bruslotais ir kelnėmis. Kelnės eina iki kelių, siauros. Toliau apsiavę tokios pat spalvos koiinėmis ir batais. Krūtinė, apikaklė ir kaklaraištis — balti. Jie nurodė, kur galima pasidėti nereikalingus daiktus, ir paskui nuvedė į didelę gražią salę, pasieniais minkštais raudonais suolais nustatytą. Vienam salės gale buvo didelis kryžius, kitame — sostas. Salės sienos išmuštos raudono šilko tapetais. Dideli langai užskleisti baltomis ir raudonomis užlaidomis. Susėdom pavėsiauti. Čia ne taip šilta, kaip gatvės pavėsiuose, kuriuose siekia iki 40° c. Renkasi į salę ir daugiau: vyrų, moterų, senų, jaunų, kunigų, vienuolių. Taip paeiliui nusėdo beveik visus pasienius. Visi dairosi ir laukia, kada čia pasirodys popiežius. Moterys, apsitaisę daugiausia juodais rūbais, gaubstosi galvas juodais „šalikais“ — kitaip jų pas popiežių neleidžia. Pas pačias duris sėdėjo labai neramus jaunas kunigas ir vis pro duris nosį kišo (pietų temperamento atstovas). Jis vienu tarpu labai subruzdo, ir visi manė, kad ateina popiežius. Stojo tyla. Nė musė jos nedrumstė. Salėn įėjo tuodu senukai ir prašė visus tyliai eiti paskui juos.

Jie vedė per vieną salę, kurios sienos buvo renesansininkų dideliais paveikslais ištapytos; per kitą, kurios sienos buvo gobelinais iškilotos (audekle austi peveikslai) ir nuvedė į trečią labai šviesią baltą salę. Salėje buvo tik kryžius. Sustojome visi ratu pasieniais. Dabar niekas nenorėjo kalbėtis nė dairytis. Tuoj paprašė visus suklaupti. Senukai ėjo peržiūrėti, ar visi gerai atrodo. Moterims taisė šalikus, kad nebūtų plaukų matyti. Mūsų buvo apie 80 žmonių. Buvo keliauninkų iš įvairių kraštų.

Šoninės durys prasivėrė ir įėjo du popiežiaus gvardijos karininkai. Jų tamsiai mėlyni rūbai žibėjo aukso sagomis ir įvairiais ženklais. Prie šono kardas, ant galvos juoda su popiežiaus auksiniu herbu kaskė. Paskui juos ėjo du kardinolai — raudoni rūbai ... į juos gerai neįsižiūrėjau, nes paskui ėjo popiežius. Jis žengė lėtai, rimtai. Jo gražus stuomuo reiškė labiau 50 ne 71 metų žmogų. Visas baltais rūbais, persiiuosęs plačia balta juosta, baltais sandaliais, ant kurių išsiūti aukso kryžiai. Ant kaklo didele aukso grandine užsikabinęs kryžių, ant galvos balta piuska ... Jo visas pastatas atrodė nepaprastas.

Jis ramiai ėjo aplink visą ratą ir kiekvienam padavė savo ranką. Visi drebančiomis lūpomis bučiavo Žvejo žiedą. Paduodamas ranką, jis ramiai tėviškai žvelgė į akis, tur būt, norėdamas atspėti, ar sveikina šiaurės sūnų, ar pietų vaiką.

Pasveikinęs visus palaimino, peržegnojo ir išnyko, o klūpantieji dar kurį momentą nesijudino, tarsi bijodami pabusti iš užburto sapno. Ką pergyvena šituo momentu žmogus, ypač tikintieji, mano plunksna negali išreikšti. Nuvažiuokite, patirkite...

Popiežius ne visus taip priimnėja. Atskiros audiencijos turi daug ypatingų ceremonijų. Atskiras audiencijas gauna vyskupai, diplomatai, pasiuntiniai arba šiaip įžymūs kurios tautos asmenys. Bet apie tai aš žinau tik iš pasakojimų, todėl nerašysiu.

Br. Dundulis

Kuopų vadai

Vado reikšmė organizacijoj yra labai didelė. Organizacija yra tiek stipri, kiek ji turi gerų vadų. Vado uždavinys yra aukštas ir kartu sunkus, nes jis neša ant savęs didelę atsakomybę, ir ta atsakomybė yra didesnė, jei jis vadovauja didesnei visuomenės daliai. Bet iš mažų organizacijos vadų išsiauklėja dideli visuomenės vadai. Jaunimo organizacijų pastatymas deramoj aukštumoj irgi daug pareina nuo vadų. Tą gerai supratę ir įvertinę, turi ir moksleiviai ateitininkai padaryti realių, konkrečių žygių vadų reikalu, kuo iki šiol vietomis neužtenkamai rūpinamasi.

Paprasčiausi ir būtiniausi vadui reikalavimai statytini šie: išsilavinimas bei išsiauklėjimas ir pasiaukojimas kuopai. Vadas intelektualiniu išsilavinimu ir elgesiu turi stovėti aukščiau už paprastus narius. Tad, kur tik galima, yra reikalautina ir siektina, kad vadas būtų geras, rinktinis, pažangus mokinys mokslo, elgesio ir doros atžvilgiais. Jis turi būti ne tik pavyzdingas vadovavimu, bet ir tiesioginių pareigų pildymu. Geram mokiniui lengviau turėti reikalų su pedagogais, jo žodžiui ar prašymui daugiau duodama reikšmės. Apsileidę mokslo srityje organizacijos nariai daro blogą įspūdį pedagogams organizacijų atžvilgiu ir pačiai organizacijai.

Vadai turi būti gerai įsisąmoninę, supratę savo principus ir pareigas, gerai pažinę savo pasaulėžvalgą. Jie turi turėti aiškią pasaulėžvalgą ir pagal ją gyventi, nes kas nori, kad kiti pamiltų ir brangintų mūsų idėjas, tas pats pirmas turi jas branginti ir tai ne vien žodžiais, bet ypač darbais. Be to, susiduriant su priešingų idėjų organizacijomis, nepilnas vadų pažinimas savo idealų, nemokėjimas jų ginti ir nesugebėjimas nurodyti kitų gru-

pių klaidų kompromituoja visą organizaciją. Indiferentas jokiu būdu negali vadovauti — organizacijai mirtis.

Vadas visada kupinas pasiaukojimo, noro dirbti kuopai, pilnas energijos, iniciatyvos ir greito orientavimosi, ištvermės, atsakomybės drąsos, pasišventimo, takto. Ieško naujų būdų, kelių, stengiasi ką nors naujo, naudingo išgalvoti ir įgyvendinti. Kiekvieną, kartais pasitaikantį, nepasisekimą atmoka dar didesnėmis pastangomis, didesniais žygiais. Vadovauja ne vien žodžiais, bet ir darbais. Tikras vadas garbės ir naudos ieško ne sau, bet visai kuopai. Netikras vadas, kurs vien sau trokšdamas garbės ima vado pareigas.

Moksleiviai ateitininkai savo vadais negali daug skųstis, bet kartais atsitinka, kad vadų klausimas kuopoje pasidaro gana opus. Dažniausiai vadų klausimas pasidaro svarbus pradžioje mokslo metų, nes vadams baigus mokyklas, jų vietas turi kiti užimti. Bet tokių kartais sunku rasti. Tai atsitinka todėl, kad vadai neauklėja sau įpėdinių, nesirūpina kuopos ateitimi. Reikia stengtis kiekvieną narį įtraukti į darbą. Tai ypač reikalinga padaryti su gabesniaisiais. Jau galima matyti 4—5 klasėj (jaunesn. ateit. 1—2 kl.), kas tiktų vadovauti. Tiems kaip tik reikia stengtis duoti darbo, įvesti į kuopos vadų tarpą.

Pastebėtina, kad narys, prieš visai kuopai pirmininkaudamas, turėtų pirmiau būti kuopelės ar sekcijos pirmininkas ir kuopos valdybos narys. Reikia būti apsipratusiam su vadovavimu, mokėti, kaip darbas pradėti ir savo nusistatymas praktiškai pritaikinti. Kam nors pirmininkaujant neužtenka vien techniško sugebėjimo atlikti pavestą darbą, bet jau reikia pačiam parodyti iniciatyvos, sugebėjimo tvarkyti, administruoti. O būnant kuopos valdybos nariu, susipažįstama su bendrai kuopos reikalais, taktika. Pasitaiko, kad kuopai paima vadovauti jaunokas, nepatyręs narys. Jis gali būti neblogas sportininkas, literatas, bet to vadui neužtenka. Visos kuopos vadui yra statomi didesni reikalavimai, ir todėl paprastai geriausiai gali vadovauti 7—8 kl. mokinys (jaunesn. ateit. 3—4 kl.), nes jau gali turėti daugiau išvidinio subrendimo, patyrimo, autoriteto, takto.

Pasitaiko, kad kuopos nariai neįvertina vadų svarbumo, jų reikšmės visai kuopai, nesupranta jo savumų ir renka į vadus remdamiesi grynai asmeniškais ar gana paviršutiniškais sumetimais. Nederėtų tuojau vadais rinkti atvažiavusius iš kitų mokyklų, nes jie nėra susipažinę su šia kuopa.

Aš čia nemaniau išdėstyti tikro vado intelektualinių, dorinių, techninių ir kitokių savumų. Sunku numatyti ir visus vadams išauklėti būdus, nes tai pareina ir nuo vietinių sąlygų. Tik noriu dar sykį pabrėžti ir kreiptis į dabartinius vadus ir kuopų globėjus, kad susirūpintume vadų rengimu. Vadai, jūsų pareiga palikti gerus įpėdinius, pavaduotojus ir juos iš anksto ruošti, nes garbė ne tik pačiam mokėti vadovauti, bet ir kitus išmokyti. Tikras vadas turi sutelkti apie save kitus vadus, nenustelbti kitų

iniciatyvos, bet ją žadinti, remti, nes vadas, kurs pats nori viską atlikti, užmigdo kitus darbininkus. Vadai, gerai įsidėkite į galvas ir realizuokite šį reikšmingą Fr. W. Foersterio pasakymą: „Vadovauti reiškia rengtis pavaduotojų, daryus nebereikalingu, kitus auklėti vadais".

Kai visos ateitininkų kuopos turės nuolatinę, nenutraukiamą pasirengusių vadų eilę, tada bus tikras pasisekimas visose kliūtyse, varžymuose, laidas kuopai augti kiekybe ir kokybe.

Stud. *J. Ragauskas*

Sugestija ir autosugestija

Kai kelių žmonių tarpe vienas pradeda žiovauti, tai ir kitus pagauna žiovulys, nors jie nei miego nenori nei nepavargę. Toks reiškinys, kada žmogus nesąmoningai paseka kitu žmogum veiksme ar mintyje, yra sugestijos padarinys. Sugestija, arba įtaiga, bus visur, kur bus nesąmoningo pasidavimo kitų valiai. Sakysim, nueina žmogus pirkti batų. Pardavėjas rodo batus vienus po kitų, giria, kad tai geriausios rūšies esą, o kaina labai žema. Pirkėjas mato, kad prekė toli gražu nėra tokia, kaip pardavėjas ją išgiria. Tačiau po kiek laiko pardavėjo gyrimai, jo mandagumas, tariamasis nuoširdumas padaro savo, ir pirkėjas ryžtasi mokėti už batus tokią kainą, kuri kiek vėliau jam pačiam atrodo labai aukšta, ypač kai kas nors jam pasako, kad jis tikrai permokėjęs.

Šiuo atveju pardavėjas sugestijonavo pirkėją ir tuo būdu išviliojo iš jo daugiau pinigų, negu tai įstengia jis padaryti susidūręs su žmogumi, kurs geriau moka atsilaikyti prieš jo sugestiją.

Sugestija bijo šalto proto svarstymų. Šaltas, objektingai galvojąs žmogus sugestijai bus daug mažiau prieinamas, negu karštas jausmų žmogus. Sugestija todėl labai dažnai skriaudžia žmogų, nes jam dalyką parodo visai kitoj šviesoj, negu šaltas protas. Bet taip pat sugestija neretai žmogui padaro, o ypač gali padaryti, daug gero. Ji lydi žmogų žingsnis po žingsnio nuo pat mažų dienų.

Yra nemaža patarlių, kalbančių apie sugestiją. Kas nežino, pav., šitokių pasakymų: „Su kuo sutapsi, tuo pats tapsi". „Jis sveikam ligą įkalbėjo" ir t. t. Ypač antroji patarlė yra labai įdomi. Prieš dvejus metus draugas man apsakė atsitikimą, kurio teisingumu aš neabejoju. Vienoje mokykloje buvo mokinys, kurs labai lengvai pasiduodavo kitų įtakai. Mokykloje mokiniai greit pastebi draugų silpnumus ir moka iš to sau daug juoko ir džiaugsmo pasidaryti. Taigi, to mokinio draugai irgi

nesnaudė. Pirmiausia jie prikalbėjo jį trumpai nusikirpti, nors jis nešiojo gražius ilgus plaukus. Paskum įkalbėjo įsigyti ir nešioti akinius, nors jo akys buvo sveikos: su akiniais, mat, gražiau esą. Tada įpiršo jam lazdą, skrybėlę, mankietus ir net šautuvą. Taip jį papuošę draugai savo „posėdyje“ nusprendė, kad beliko tik įkalbėti jam ligą. Na, ir pradėjo jie vienas po kito klausinėti jo, kas jam yra, gal serga, kad taip išblyškęs. Vargšas rimtai susirūpino, nusigando ir tuoj pradėjo negaluoti. Visą naktį blaškėsi lovoj, karščiavo. Jo draugai nusigando: bėdą sau įsitaisysim, sako, — reikia gydyti. Ir štai kitą dieną jie pradėjo džiaugtis, kad „ligonis“ daug geriau atrodęs, visai kaip sveikas. — Tuo pasidrąsinęs „ligonis“ atsikėlė ir su vilko apetitu pavalgė, „sugijo“.

Taip ligą įkalbėti, žinoma, ne kiekvienam pasiseks. Tam reikia ypatingai silpnavalio ir gal savotiško psichopato žmogaus. Tačiau kiekvienas mūs ligai pasiduos greičiau manydamas, kad jau sergam, kad jau užsikrėtėm kokia šiltine. Ir sodiečiai žino, kad lankant užkrečiama liga sergantį žmogų reikia būti drąsiam ir ligos nebijoti. Juk „baimė pakinklius pakerta, iš baimės širdis nustoja plakti“... Vadinasi, baimės sugestija nusilpnina organizmą, o tada bakterijoms įveikti jis yra daug lengviau.

Gydytojai dabar sugestiją labai vartoja. Ne kas kitas, kaip sugestija žmogų dažnai ir išgydo. Štai, sakysim, guli sunkiai sergąs ligonis. Laukia gydytojo, dejuoja, vos gyvas. Pagaliau sulaukia. Tuoj lengviau atsidūsta. Juk taip jo laukė, kaip ištroškęs keleivis vandens, visą viltį sudėjo į jį. Jis tiek daug girdėjo apie tą gydytoją, kaip jis „iš negyvo gyvą padaręs“, ligą kaip ranka atimąs. Gydytojas ligonio mintis labai gerai žino, todėl apžiūrėjęs jį numoja ranka ir ramiai, įtikinamai pasako: „Šitokia čia tavo liga! Po savaitės kelmus vartysi“. Šitie keli žodžiai ligoniui yra geriausi vaistai. Jie grąžina jam viltį sugyti ir suteikia taip reikalingą jam ramumą. Ir vaistai tada jį geriau veikia, kai jis tiki jų gydomai galiai.

O kiek daug padaro gero ir blogo žmonėms knygos, teatrai, kinai! Tai irgi sugestija. Skaitydamas knygą, prirašytą nuostabių nuotykių, žmogus vaizduote, mintimis ir visa siela nusikelia į aprašomąsias aplinkybes, pats, rodos, visa tai išgyvena, ką skaito. Ir vėliau jis nori būti toks gudrus, toks akylus ir drąsus, kaip romano didvyris. Ypač susuka galvas vaikams įvairūs avantiuriški romanai. O gi kinai! Galima sakyti, kad miestuose be priežiūros esančius vaikus auklėja kinai. Ten jie išmoksta dailiai iškraustyti kišenius, vagčia įšliaužti į svetimus kambarius, ten jie ištvirksta, nes ekrane matomi visokiausi vaizdai ir nuotykiai stipriai juos veikia ir pripompuoja neigiamos sugestijos jų jaunas sielas.

Draugavimasis žmogui taip pat daug gero ir blogo duoda („su kuo sutapsi, tuo pats tapsi"). Dar daugiau žmogų veikia visa aplinkuma, tas oras, kur jis gyvena. Kalėjimas iš jauno, pirmąkart nusikaltusio, o gal ir ne visai teisingai į jį patekusio jaunuolio padaro nebepataisomą piktadarį — dėl to, kad kalėjime jis kasdien yra veikiamas blogų draugų, nuolat klausosi pasakojimų apie vagystes, apgavimus, suktybes... Kalėjime jis yra atskirtas nuo gerų draugų, nuo brangių asmenų. Kalėjime jis gyvenimo nebemato, maitinasi gyvenimo puvėsiais. Nenuostabu tad, jei toks jaunuolis pamažu užsikrečia ta dvasia, kuri jau ir iš kalėjimo paleistame ugdo kalėjime esant pasėtą sėklą. Tokiu būdu yra kalėjimuose išauklėta daug piktadarių ir žmogžudžių.

Skaičiau, kad Amerikoj vienam kalėjime sužiaurėjusiems žmogžudžiams pavedama prižiūrėti gėlės. Ir daugelis iš tų žmogžudžių, išėję iš kalėjimo, lieka sugyvenami žmonės. Prižiūrėdami gėles jie išmoksta branginti svetimą gyvybę. Gerai sutvarkyto kalėjimo sugestija sušvelnina jų kietas širdis, ir juos pasuka nauja gyvenimo linkme.

Dar reikia paminėti viena galingos sugestijos rūšis. Tai mada. Mada yra ta galybė, kuri šiandie supančiojo siaurais sijonukais moteris, lyg į parodą išstatė jų krūtines, rankas ir kojas, nukirpo, kaip minėtam mokiniui, jų gražius plaukus. Mada yra ta galybė, kuri padarė, kad tai kas vakar buvo biauru, šiandien tapo gražu, kas vakar buvo drovu — šiandien tuo didžiuojamasi...

Be to, kad žmogų didžiai veikia pašalinė įtaka, kitų žmonių sugestija, jis gali save sugestijonuoti pats. Tai autosugestija, savisugestija. Kodėl žmogus eidamas žemėje padėta lenta, nė nesusvyruoja, tuo tarpu, jei ta lenta bus perdėta aukštai nuo vieno balkio prie antro, jis jau nebegali ja pereiti, nors jinai stovėtų ir visai tvirtai? Todėl, kad antru atveju atsiranda baimė, kuri sugestijonuoja žmogų mintimi nugriūti ir susitrenkti.

Pasitikėjimas savimi, drąsa yra be galo svarbu, nes tai žmogų sugestijonuoja veikti. Žmogus, nors ir daug žinių ir projektų turįs, bet be pasitikėjimo yra tarsi stipruolis su surištom rankom. Autosugestija gi duoda taip reikalingą savimi pasitikėjimą. Žmogų veikia ne tik kiti žmonės, ne tik gyvenimo aplinkybės, bet ir jo paties. Religinę nuotaiką žadina ne tik vargonų gaudimas, ne tik varpų garsai, bet ir vienumoje tyliai kalbama malda.

Mintis žmogui daro labai daug įtakos. Negali tas būti linksmas, kurs apie liūdesį galvoja. Negali tas būti dorovingas, kurs nešvarias mintis mėgsta. Kiekvienas žmogus mintimis sugestijonuoja save tolesniam gyvenimui, ryt dienos darbams. Kaip kiti žmonės gali įkalbėti sveikam ligą, taip ir pats

žmogus gali ją sau įsikalbėti. Ir pasirodo, kad tokių „įsikalbėjusių“ sau ligą „ligonių“ daug yra.

Pažinę taip didelę sugestijos ir autosugestijos galybę, pasimokykim ja tinkamai gyvenime naudotis.

Suprantama, kad jeigu mes užkirsim kelią neigiamajai sugestijai ir neigiamajai autosugestijai, o ieškosim gerų sugestijų ir praktikuosim gerą autosugestiją, tai tuo mes neapsakomai daug gero sieksime savęs auklėjimuisi. Venkime draugysčių su blogais draugais, neskaitykim blogų, nedorovingų knygų, nelankykim kinematografų, kol nesame tiek tvirti būdu, kad tos žudančios sugestijos atsimuštų, nepadarę jokios žalos mūsų charakteriui. O gi kol mes tebesimokome, kol tebesame susirūpinę savęs auklėjimusi, tol kiekviena neigiama sugestija bus nuodai mūsų sielai. Net ir mums suaugus ir sutvirtėjus mūsų būdui, pamėgimas ar nevengimas blogų sugestijų yra pavojingas, nes „lašas po lašo ir akmenį pratašo“.

Gerą autosugestiją galime vartoti kiekvienu momentu ir kiekvienoj vietoj. Kadangi kiekviena mintis ir kiekvienas žodis palieka žmoguje pėdsakį, kuriuo tos pačios rūšies mintys ir žodžiai, o paskum ir veiksmai rodžiau eina, tai nešykštėkim sau mintimi, o dar geriau, žodžiu sugestijonuoti gerų dalykų.

Pabrėžiu autosugestijoj labai svarbų dalyką: jei ką sau sugestijonuoji, *tvirtai tikėk pasisekimu!* Priešingu atveju nieko gero nebus. Jei abejosi pasisekimu, ta *abejonės sugestija* sugriaus tavo pastangas.

Tinkamai vartojama autosugestija dėkingai atsimoka. Tat venk minčių apie tai, kas tau nepatinka, apie ką žinai, kad tikrai yra negera — o galvok apie tai, kas tau patinka, kaipo tikra gerybė. Jei linkęs esi pykti, nervuotis — galvok apie ramumą, įtikinėk save, kad daugiau dėl menkniekių nebesinervuosi. Jei linkęs prie nešvarių minčių — vyk jas šalin, pakeisk jas giedrais vaizdais, skaisčiomis mintimis, ir vengsi gyvenime tai, kas neskaistu.

Svajonės yra įprasta vadinti tuščiais vaizduotės žaismais. Čia kiek klystama. Svajonės irgi daro įtakos tolesniam žmogaus gyvenimui. Juk svajonės, tiesą sakant, ir yra ne kas kita, kaip tos pačios žmogaus mintys, tik mintys apie nesančius dalykus, o apie tai, ko norima, kad įvyktų. Jei ko nors svajojame, tai tuo sužadinamas *noras* siekti svajojamus dalykus. Noras gi gimdo pasiryžimą, o pasiryžimas — veiksmą. Vadinasi, svajonės, nors ir netiesioginiu keliu, yra tam tikro veiksmo priežastis. Ir taip svajotojai tampa savo svajonių realizuotoju. Žinoma, ne kiekvienas — tai pareina dar nuo daugelio kitų priežasčių, kurios dažnai sutrukdo svajonių realizavimą. Tačiau neklystant galima teigti, kad didieji žmonijos vyrai buvo ir dideli svajotojai.

Vl. Viliamas

Rašykime dienoraščius

Skaitydami žymių žmonių biografijas, neretai užtinkame, kad tie žmonės yra rašę dienoraščių, kuriuose yra gražių minčių, prakilnių idėjų, istorinių įvykių aprašymų. Tokie dienoraščiai, užrašai turi ne tik reikšmės jų autoriams apibūdinti, bet ir platesniam to laikotarpio gyvenimui. Neretai tenka išgirsti, kad ir dabar dienoraščių rašo. Žinoma, tai dar nereiškia, kad iš visų jų išeis įžymūs asmens, bet vis dėlto jų gražių sumanymų ir pastangų negalima užginčyti.

Iš tikrųjų dienoraščių rašymas turi gana didelę reikšmę. Pirmiausia, įpratina rašyti ir padeda išsidirbti rašymo stilių. Jau vien dėl to juos patartina vesti. Toliau, jame galima iškelti daug gražių minčių, atsiminimų, charakteristikų. Gražiai vedamas dienoraštis yra nelyginant žmogaus gyvenimo veidrodis. Dienoraščiai gali turėti nemažą istorinę ir moralinę vertę.

Tačiau dienoraštis reikia mokėti rašyti, kitaip jo reikšmė žymiai nublunka. Pirmučiausia turi būti sistematingai rašomas — kiekviena diena ir maždaug vienu laiku. Išimtį tegali sudaryti svarbios priežastys. Kas pasiryžęs vesti dienoraštį daro daug pertraukų, tai apie tokį galima spėti, kad jo valia dar geriau reiktų pažaboti. Prie gerų norų laiko visuomet galima surasti. Antra, nereikia rašyti daug. Visai pakanka 1—2 puslapių. Dienoraščio rašymas kiekviena diena neturėtų daugiau trukti kaip pusvalandį. Dienoraščio švara ir estetiškumas taip pat svarbu. Sutepto dienoraščio nenori vėliau ir į rankas paimti.

Bet svarbiausia su dienoraščio turiniu. Mokėjimas parinkti tinkamos medžiagos sudaro pagrindinį gero dienoraščio savumą. Pirmiausia kas netinka rašyti. Slapti dalykai, kurie nesibaigia autoriaus asmeniu. Svetimos paslaptys geriausia ir palikti paslapty. Grynai politinius klausimus, ypač susijusius su atskirais asmenimis irgi ko mažiausia protokoluoti. Tokiais atvejais dažnai galima įkliūti ir pasidaryti nemalonumo. Kai kas rašydamas dienoraščius slaptus klausimus užrašo savo sugalvota abecėle. Bet tai nepatartina, nes abėcėlę visumet galima iššifruoti.

Dienoraščiuos reiktų vengti per daug kalbėti apie meilę. Tokiam principui daugiausia jauni dienoraštininkai nusideda. Atskleidė dienoraštį, pamirkė plunksną, ir jis ar ji jau stovi prieš akis. Na, ir kad pradės garbinti. Tuojau akys, lūpos, kasos, rankos; dar pasikvies žvaigždes, mėnulį, vakaro tylą, paukštelių čiulbėjimą ir kaip matai jau marguliuoja net keli puslapiai. Ir taip kasdien be galo. Suprasdamas jaunus romantikus,

atjausdamas jų meilės kančias ir džiaugsmus vis dėlto negaliu nepasakyti, kad čia per daug išplečiama. Tokie išplėsti dalykai vėliau skaitant dažnai atrodo panašūs į tuščiai paleistus burbulus. Meno dalykėlių, jaunų dienų atsiminimų, žinoma, negalima paneigti.

Geriausia tinka įvairių idėjų pažymėjimas, jų įvertinimas. Radai knygoj ar laikrašty mintį, kuri tau didelį įspūdį padarė — užrašyk ir pridėk savo nuomonę. Buvai susirinkime, išklausei turiningą paskaitą, kuri tave sužavėjo, vėl pažymėk pridėdamas savo pastabų. Kilo gražus sumanymas ar pasiryžimas, vėl trauk į dienoraštį. Jeigu ką rašai iš dailiosios literatūros, čia gali susižymėti kūrinėlio apmatus, pastebėti iš gyvenimo paimtus įdomesnius žmones ir vaizdus, kad jie vėliau neprapultų. Tokių minčių, įspūdžių, vaizdų gali kilti labai daug ir įvairiomis progomis. Gražūs istorinės reikšmės ar šiaip jau įdomūs atsitikimai, kurie dažnai nepatenka į laikraščius, taip pat tenka pažymėti.

Čia mesta tik bendros gairės. Kiekvienas rašydamas savo dienoraštį, be abejo, gali jį tvarkyti pagal savo paties palinkimus.

Šia proga noriu iškelti sumanymą, kad ir kuopose būtų vedami dienoraščiai. Rašymo būdas gali būti dvejopas: pirmas, kada dienoraštį veda vienas numatytas žmogus, ir, antra, kada vedamas sutelktai, — kiekviena diena vis rašo naujas narys. Ten įrašomos gražios mintys, atsiminimai, kaip patekai į narius, kritiškos pastabos apie veikimą, iškilmingi susirinkimai, šventės, išleistuvės, laidotuvės ir t.t. Tai būtų malonių, brangių pasiskaitymų knyga ir vertingas turtas organizacijos istorijai.

Šių dienoraščių vedimą galima įvairiai tvarkyti. Mažesnės kuopos gali turėti vieną dienoraštį, didesnėse kuopose gali rašyti kuopelės, sekcijos arba atskirų klasių nariai.

Pamėginkime vesti tokius dienoraščius!

Azima

Žiemos džiaugsmas

Baltas kelias, baltos pievos
Pasipuošę
Sniegynuose jaunam džiaugsmui
Šventę ruošia.
Miškas baltai pražydėjęs
Lyg per greit!
Į krūtinę džiaugsmas liejas —
Tai ateik!
Ei, palauk, laki snaiguole,
Žaisime drauge!
Kam taip greitai žemėn puoli —
Skriski į mane!

Stud. V. Kazlauskas

Kaip mūsų vadai gyvena

Didžiųjų žmonių dvejopų esama: vieni svarbūs visam pasauliui, kiti tam tikrai žmonių grupei — tautai ar organizacijai. Ir geras daiktas mums dažnai prisiminti tuos didžiuosius pasaulio meno, mokslo ar asketikos milžinus — juk mes esam pasaulio dalelė. Bet antra — mes esam pirmiausia ir savo tautos, savo krašto vaikai; ne tik pasaulininkai, bet svarbiausia ir lietuviai. Lietuviui svarbiau yra pažinti ne koki Dempsėjai, Valentino ar Mussoliniai, bet tie žmonės, kurie pastūmėjo mūsų tautą kultūros linkme. Turėtume susidomėti savaisiais mokslininkais, literatais, pedagogais, dvasininkais. Susidomėti tais, kurie yra, taip sakant, mūsų dvasios vadai. Ligi šiol mes per daug garbinam svetimuosius ir visa, kas tik pareina iš kitų kraštų. Mes juk turime jau apsčiai žmonių, kurie mūsų tautai yra nudirbę daug daugiau, nei tie pasaulio garsuoliai visam pasauliui.

Jaunimui, mums, svarbu ir tuo pažinti mūsų kultūros darbininkai, kad galėtum pasekti jų pačių gyvenimo pavyzdžiu, palaikyti ryšius su tais, kurie idėjas skelbė, ir su tais, kurie jas stengėsi gyvenime įvesti. Svarbu mums pažinti savuosius vadus. Esam pasiryžę dėl to, kiek tesėsim, palaikyti ryšius tarp ateitininkų vadų ir mūsų jaunųjų draugų. Duoti pažinti, kaip jie gyvena, kokios idejos jiems gimsta, ką beveikia ir t. t. Tai bus mūsų gyvenimo veidrodis.

Pirmai pradžiai paminime „Ateities“ kūrėją ir pirmąjį jos redaktorių. Bet jis svarbus ne tik ateitininkams. Jo darbo ranka visur jausti: ir mūsų tautiniame atgijime, ir literatūros klestėjime, kaip kritiko, ir mokslo dirvoje, ir kasdieniniame visuomenės ir spaudos gyvenime, kaip gabaus judraus publicisto. Visose srityse jis pasirodydavo pirmųjų veikėjų negausingose eilėse.

Taigi per savuosius eikime į pasaulį!

Prelatas profesorius A. Jakštas Dambrauskas.

Iš kitų buvau girdėjęs, kad profesorius prelatas Jakštas Dambrauskas su menkais reikaliukais nelabai mėgstąs priiminėti, mat, jo rankose visad darbas tirpsta. Dėl to kiek nedrąsiai spaudžiu jo buto skambaliuką. O gyvena Jakštas Dambrauskas prie Rotušės aikštės Šv. Kazimiero draugijos namuose, kuriuose yra ir jo prižiūrimas knygynas ir „Šviesos“ spaustuvė. Tuose pačiuose namuose gyvena ir mūsų vyriausias dvasios vadas kan. prof. Kuraitis...

Per svečių kambarį įvedė mane į darbo kabinetą pas prelatą. Kambarys nedidokas, bet švarutėlis, planingai sutvarkytas; kuklus, be kokių didelių pagražinimų, sienos šviesios, paveikslų — šv. Tėvo, keletas kunigystės metų portretų; didžiausias tačiau

kambario turtas — pasieniais sustatinėtos knygų lentynos. Vienoj dar įtaisytas tiek pat kuklus laikrodis, deja, tuo metu jis rodė jau pusę trečios, nors manasis tebesukė tik pusę dvylikos. Prie sienos prisuktas telefono aparatas.

Ant stalo vėl knygų — sakė neseniai atneštos. Jas prelatas Dambrauskas turįs pažiūrėti, paskaityti, ar tinka knygynui. Klausiamas ką bedirbąs gerb. prelatas, sakėsi be šv. Kaz Dr-jos darbų vis dar tebemėgsta domėtis mokslo dalykais. — Ir nenoromis nukreipė akis į tą daugybę knygų, švarutėlių, aptaisytų, nesušiurusių, eilėmis surikiuotų. Jos daugiau pasako be žodžių, ką prel. Dambrauskas mėgsta skaityti. Čia daugiausia teologijos, gamtos mokslų, matematikos, filosofijos. Ypačiai matematikos esą brangių, baisiai retų veikalų. Knygos — įvairiomis kalbomis. Pats prelatas skaito, be lietuvių kalbos, dar lenkiškai, rusiškai, lotyniškai, vokiškai, prancūziškai ir esperantiškai. Ir skaito, matyti, daug atsidėjęs, kitas net po kelis kartus.

Atpuldamas nuo knygyno darbų, suspėja pasekti net pačią paskutinę mokslo literatūrą. Pavyzdžiui, su malonumu pasakojo apie naujai pasirodžiusį, rodos, Denerto veikalą, kuriam yra aprašyti piešiniai, rasti ant sienų iš laikotarpio kelis tūkstančius metų atgal. Tas mokslininkas pastebėjo, kad visų laikų vaikai piešia panašius paveikslus. O tai rodo, jog prieš daugel tūkstančių metų žmogus rodęs tokius pat kūrybos požymius. Tai dar vienas smūgis darvinizmui, sako profesorius.

Ir keistas atrodo prelatui Dambrauskui kai kurių mūsų laikraščių atsilikimas nuo mokslo; jie vis dar tenkinas rusų vertimais ir teorijomis, kur neigiama katalikybė, garbinamas darvinizmas, materializmas — tie dalykai, kurie yra jau sugriauti.

Metų našta nepasendino, matyt, pažangios į mokslą dvasios. Ir jei apie savo paties gyvenimą nenorėjo daug ką sakyti — koks gali būti, sako, įdomumas dėl to, — tai apie knygas, literatūrą, profesorius kalbėjo atsidėjęs, pergyvendamas, ugnelėms akyse žiburiuojant.

Kaip gi gerb. prelatas žiūri į mūsų literatūrą? — Negali per daug džiaugtis: originalioji literatūra — silpnoka. Vertimų taip pat daug netikusių. Tūlas rašytojas žiūri, kad tik publikai patiktu, o kokios naudos bus knygos skaitytojui, to rašytojai, tur būt, negalvoja. Versti renkamasi tokios knygos, kurios sensacijas rašo, apie banditus, vagis ir kitokius nuotykių ieškotojus (čia paminėjo ir „Monte Kristo“ vardą, „Šešėlių žmones“). Jei tik tokia literatūra ir dar mūsiškiais kinais maitinsim jaunimą, tai nenuostabu, jei tokių pat nuotykių ieškotojų susilauksim. — Skaitau, sako profesorius, knygas svetimomis kalbomis ir manau: kodėl nėra verčiama kas klasiška, auklėjama, kur tikras menas spindi...

Norint pasekti visas mokslo ir literatūros naujienas, matyti, kad jo dirbama atsidėjus. Nuo pat ryto — o keliasi 6 val. ryto — užverstas darbais. Pirmiau popiečiais, būdavo, eina pasivaikš-

Prof. prel. A. Jakštas Dambrauskas darbo kabinete.

čioti, ypatingai dažnai galėjai pamatyti besivaikščiojant kartu su J. E. arkivyskupu Karevičium. O dabar, žiemą, šaltis iš namų išeiti neleidžia. Turi namais tenkintis.

Susirūpinęs prelatas ir esperanto reikalais. Jam labai patinka toji tarptautiškoji kalba. Leido juk net laikraštį. Bet dabar jo bendradarbiai išblaškyti, jis pats kitais darbais užverstas ir gaila, kad neatsiranda bent studentų, kurie imtųs reorganizuoti esper. katalikų dr-ją; josios dar ir knygynėlis tebesąs. O reikėtų! Profesorius giliai įsitikinęs, kad turės būti visai Europai viena tarptautinė kalba. Pats gyvenimas to reikalauja. Juk išmokti po penkias šešias kalbas yra nelengvas daiktas, o ir pajėgos eikvojamos netiek produktingai, nes jos galėtų būti sunaudotos tiesioginiam intelektualiniam išsilavinimui. Nors pats profesorius moka šešias kalbas, kaip buvo minėta, be to, dar naudojasi ir latvių ir graikų, bet mano, jog turės užtekti trijų kalbų: savo gimtosios kalbos, valstybinės ir tarptautinės. Kalba juk yra didelis veiksnys žmonių susidraugavimui, dėl to žmonijai vartojant vieną kalbą tarptautiniuose santykiuose mažiau galėtų kilti įvairių kivirčų. Ypačiai tokia kalba svarbi mažoms tautoms. Štai ir mes, lietuviai, tada gal tegautume mažiau skirtis literatūros neskaitymu. Savo geresnius dalykus galėtume išleisti tarptautine kalba, ir jie pasiektų visą pasaulį.

Tokia kalba, mano profesorius, galėtų būti kaip tik esperanto. Jai nesipriešintų ir katalikai, nes vienos Bažnyčios šeimos nariai

galėtų lengvai bendrauti su kitais. Žydai ją remtų praktiškais sumetimais, ypač kad pats jos išradėjas yra žydas. Aš to nesulauksiu, — sako profesorius, bet jūs, jaunieji, pamatysit, kad taip turės būti.

Jaunimas iš viso — buvo jo anksčiau mėgstamas. Jam skyrė jis „Ateitį". Ir dabar jį myli. Tik dabar, gailavo, negalįs taip artimai jaunimo pažinti. Jaunimu jis ir dabar pasitiki ir laukia iš jo rimtų mokslo darbininkų. Tik pats būdamas uolaus trūsėjimo pavyzdys taria mūsų jaunimą per maža rodant aktingumo mokslo darbe. Mes turim nepasitenkinti vienais savo krašto rėmeliais, reikia susipažinti su viso mokslo pažanga.

Tos pažangos kukliam bet aktyviam kūrėjui linkim daug daug sveikatos. O mes, jaunimas, pasiimsim iš savo pirmojo redaktoriaus darbštumo, paprastumo, religijos, doros, tėvynės, mokslo meilės paveikslą.

Z. Ivinskis

Bažnytinės popiežiaus valstybės atstatymas

Popiežių vaidmuo iškilo dar tais laikais, kada prasidėjo didelis tautų kraustymasis iš rytų į vakarus. Kada Roma paliko be apsaugos, tai popiežiams tekdavo patiems rūpintis beginklių gyventojų globa. Leonas I 452 m. sulaikė žiaurų hunų vadą Atilą nuo Romos užpuolimo, kuriam praėjus belikdavo tik „dangus ir žemė". 455 m. tas pats popiežius sulaikė nuo Sosto sunaikinimo vandalų Genzeriką. Taip kilo popiežių garbė ir autoritetas. Kada pagaliau VIII šm. langobardai ėmė grumoti Romai, tai frankų karalius Pipinas Trumpasis, dviejose kovose juos nuveikęs, 757 m. didelę užimtosios šalies dalį dovanojo Apaštalų Sostui, pavesdamas Raveną su 23-mis gretimais miestais jo nuosavybėn. Taip buvo įsteigta bažnytinė popiežiaus valstybė. Karolius Didysis, 774 m. visiškai nugalėjęs langobardus, bažnytinę valstybę dar labiau padidino prijungdamas prie jos Bolonijos, Feraros ir Imolos miestus.

XII ir XIII šimtm. buvo daroma ne kartą pasikėsinimas ant bažnytinės valstybės ir Šv. Sosto nepriklausomybės, bet ji per 10 šimtmečių laikėsi.

XIX šm. pradžioje įsisteigė prieštikybinės karbonarų ir Jaunosios Italijos draugijos, kurių įtakoje Sardinijos karaliaus Viktoro Emanuelio generolas Cadorna 1870 m. rugėjo 20 d. atėmė iš popiežiaus kariuomenės Romą. Gyvavusi daugiau kaip 1000 metų (757 — 1870) popiežiaus valstybė buvo panaikinta ir visa Italija suvienyta Viktaro Emanuelio valdžioje su sostine Romoje. Pasi-

teisinti prieš katalikišką pasaulį, Italijos valdžia 1871 m. gegužės 13 d. išleido vadin. „garantijos teises“, kuriomis Šv. Tėvui palikta karaliaus garbė ir teisės, duota gyventi Vatikano, Laterano ir Castel Gondolfo rūmai. Pažemintas popiežius „garantijos teisių“ nepriėmė, visus užgrobikus išskyrė iš Bažnyčios ir, netekęs teritorijalės nepriklausomybės, užsidarė Vatikano rūmuose, pasivadinęs „Vatikano Kaliniu“, kuriam neleidžiama pasirodyti Romos gatvėse. Nuo to laiko 4 iš eilės Romos popiežiai per 58 metus vis keldavo tą klausimą. Kasmet, popiežiaus valstybės užgrobimo dieną, rugsėjo 20, popiežiaus organas „L'Osservatore Romano“ pakartodavo savo protestą prieš vyriausybę už pastatymą Šv. Sosto į negalimas ir pažeminančias sąlygas.

Popiežius Pijus XI.

Aišku, kad Šv. Tėvas turi valdyti Kristaus Bažnyčią nepriklausomai, ir nė vienas iš 265 popiežių savo laiku nėra buvęs kurios nors valstybės valdinys. Jeigu popiežius priklausytų kokios nors pasaulinės valdžios, ar būtų kokios nors valstybės pilietis, tai jis būtų savo veikime varžomas. Kada gi gali Šv. Tėvas būti suverenas? Kada jis turės savo žemės, kad ir mažiausią sklypelį, kuriame jis bus visiškai nepriklausomas. Taigi popiežiui tik tiek reikalinga savo valstybė, kiek jis turi būti visiškai nepriklausomas bet kokio žemės valdovo. Jam nereikia žemiškos valdžios, bet reikia visiškos nepriklausomybės.

Todėl šie metai Kat. Bažnyčios gyvenime turi nepaprastos reikšmės, kada akivaizdoje popiežiaus Pijaus XI 50 metų kunigavimo ir 7-rių metų vainikavimo sukaktuvių, fašistinė Italijos valdžia po $1^1/_2$ metų derybų pasiryžo galutinai sureguliuoti savo santykius su Šv. Sostu, kurie oficiališkai nuo 1870 m. buvo visiškai nutrūkę. Po nevaisingų bene 200 pasitarimų, derybų (kaip „L'Osservatore Romano“ pranešė) galų gale š. m. vasario 11 d. popiežiaus kardinolas Gasparri ir Mussolini pasirašė sutartį, kuria atstatoma bažnytinė popiežiaus valstybė. Popiežiui nereikalingi dideli žemės plotai, todėl atstatytoji valstybė siekia vos keliasdešimt kvadratinių kilometrų: Vatikano rūmai, vila Pamphili, vila Gabrieli, Janiculos sodų dalis ir Saint Pierre stotis. Šis plotas

turės neliečiamybės teises su savo kariuomene, paštu, policija, atskirai tvarkomu susisiekimu San Marino valstybės pavyzdžiu. Atskiru konkordatu tarp Vatikano ir Kvirinalo (Italijos vyriausybės) nustatomos katalikų tikėjimo teisės Italijoje ir jo santykis su valstybe. Konkordatas bus pasirašytas balandžio 20 d. Todėl sąryšyje su tuo ir italų tautos šventė iš rugsėjo 20 d. yra nukeliama į balandžio 20. Finansiniai santykiai nustatyti atskiru traktatu, kuriuo popiežiui už padarytas ilgametes skriaudas atlyginama 2 milijardais lyrų (apie 4 milijardus litų).

Tuo Kat. Bažnyčios laimėjimu turi džiaugtis kiekvienas katalikas, turėdamas vilties, kad grąžinimas Šv. Tėvui pilnų jo teisių prisidės prie jo dvasinės valdžios pakilimo. Jei jis iki šiol, būdamas nuskriaustas ir lyg įnamis gyvendamas Vatikano rūmuose, kuriuos valdžia savinosi ir neturėdamas nė pėdos žemės, turėjo didelį autoritetą, tai gavęs ekstorialiteto teisę ir turėdamas suverenę valstybę, atsistos visų valstybių akyse, kaip jų šeimos narys, turėdamas teisę dalyvauti taikos kongresuose, Tautų Sąjungoje ir t. t. Todėl visas katalikų pasaulis, švęsdamas popiežiaus metines vainikavimo sukaktuves, padidino dar savo džiaugsmą, kad šv. Petro įpėdiniui grąžinta pilnos teisės.

R. Ed.

Ašigaliai ir... sintezė

Vargas su tais ašigaliais! Nobile lėkė lėkė į ašigalį ir susigėdęs vėl nutūpė Italijoj. Ir kiek ten lekia, bet niekaip negali jo ištirti. O ašigaliai, pasirodo, surasti Lietuvoj ir net abudu suriesti į vieną, padaryta ašigalių „sintezė“...

Tie ašigaliai pasirodė mūsų jaunimo tarpe... Galima buvo pastebėti paskutiniu laiku ypatingas susidomėjimas mūsų jaunimo organizacijomis. Dienraščiai jaunimo klausimą nagrinėja vedamųjų straipsniu vietoje, lygiomis kad ir su Vilniaus klausimu. — Ir ateitininkams tenka malonus džiaugsmas, kad, svarstant jaunimo reikalus, pirmų pirmiausia užkliūvama už jų vardo. Ateitininkų vardas yra surūpinęs rimtų žmonių galvas, kad jos nori jį net logiškomis, filosofiškomis formulėmis apspręsti. Kas į formulės remelius netelpa, tas atmetama arba savaip nudailinama.

Daugiausia apie ateitininkus rašoma—ar gastroliuojant skelbiama gyvuoju žodžiu — tų žmonių, kurie andai sakės nuo ateitininkų tesiskirią tuo tik, kad jie esą savarankiški ir nepriklausą jokių partijų. Dabar jų spauda įsigeidė pravesti paralelę tarp trijų jaunimo organizacijų: aušrininkų, ateitininkų ir tautininkų „Jaunosios Lietuvos“. — Čia, vadinas, ir yra tie du surastieji „ašigaliai“ ir trečiasis, suriestas iš jų — vadinamoji sintezė.

Kas gi jie, tie ašigaliai, ir kaip jie atrodo, pasak tos spaudos?

Pirmiausia Lietuvoje pradėjęs organizuotis aušrininkų jaunimas, pastatęs į savo judėjimo centrą mokslą, paremtą patyri-

mu, ir nepalikęs vietos religijai. Mokslas, kaip sako mūsų kalbamosios spaudos *) laikraštininkai, esąs tarptautinis, kad ir tautinėse formose. Būdami mokslo ir jūo paremto pažangumo suvilioti, aušrininkai labiau buvę į internacionalizmą linkę, negu į tautiškumą. Kadangi aušrininkai pirmieji atskilo iš bendrojo neorganizuoto Lietuvos jaunimo, tai laikraštininkai vadina juos *teze.* Toji tezė turėjusi sukelti pasipriešinimą — *antitezę.* Antiteze ir buvę ateitininkai. Aušrininkai labiausiai neigė religiją, ateitininkai labiausiai ją teigė, įrašydami į savo programą „visa atnaujinti Kristuje". Štai jau ir turime dvi jaunimo organizacijas, du kraštutinumu, du ašigaliu, tezę ir antitezę, kaip sako laikraštininkai.

O kaip gi atsirado tautininkų jaunimo „Jaunoji Lietuva"?

Mat, aušrininkai nukrypę į vieną ašigalį atmesdami religiją, o „ateitininkai nukrypo į kitą kraštutinumą — nukrypo į religiją" (Jaun. Karta 1929 m. 1 nr.). Kadangi tautininkams religija atrodo kraštutinumas, tai reikėjo surasti vidurys visam Lietuvos jaunimui sujungti. Ir štai tarp dviejų „kraštutinumų" stoja tautiškasis jaunimas „Jaunoji Lietuva". Ją laikraštininkai pavadina *sinteze,* vadinas, tokia organizacija, kuri sujungia abu tuodu „kraštutinumu", „ašigaliu". Ji „savo ideologijos pagrindan neėmė nei nereliginės pažangos, nei jos antrojo ašigalio - religingumo", o tautiškumą su krikščioniška etika (L. Aidas, 24 nr.). Tautiškumas su krikščioniška etika esąs pagrindas, platforma, ant kurios galima esą sujungti didžioji Lietuvos jaunimo dalis.

Juokams logikos akrobatika yra neblogas daiktas, bet rimtai kalbant tenka vis dėlto žiūrėti, kad logika būtų ne tik formaliai taisyklingas spręsmų kombinavimas, bet kad ir premisa ir iš jų daromos išvados būtų teisingos ir taisyklingos. Šiuo tarpu kalbamieji laikraštininkai kaž kodėl nepanorėjo nei vieno nei antro dalyko paisyti.

Pratęskime jų išvadas.

Rašytojai veda paralelę tarp aušrininkų ir ateitininkų pasigaudami skirtumo tarp tų dviejų organizacijų, būtent — religijos. Kadangi tai esą du kraštutinumai, tai tautininkai taria, kad tikroji tiesa turi būti vidury. Gerai. Bet jeigu religiją laikraštininkai laiko kraštutinumu, tai tokia logika prieisim šiokią išvadą. Prieš Kristų buvo pagoniškasis Romos tikėjimas, jam priešingas buvo Kristaus atneštasis. Vadinas, taip pat du kraštutinumai. Kad turėtum tikrą tiesą tarp tų kraštutinumų, kad sudarytum „sintezę", brauk per vidurį tarp pagoniškosios ir krikščioniškosios religijos, pasiimk vienos ir antros dalį, sujunk ir gausi sintezę. Bet tai jau nebus krikščionybė, o tik nauja religija, konglomeratas. Panašiai „Jaunoji Lietuva", kaip atrodo iš rašytojų išrodinėjimo, braukia vidurį tarp religijos ir nereligijos; iš krikščioniškosios religijos pasiima dorovę, o patį mokslą ir jo ar Bažnyčios dedamas pareigas palieka nuošaliai, kadangi tikėjimas jai yra kraštutinumas.

*) Patogumo dėliai vadinsim juos toliau tiesiog laikraštininkai. R. Ed.

Ir šitoji ideologija tarias sintetinanti aušrininkų ir ateitininkų ideologijas. Ji tokia plati, kad joj sutelpa ir aušrininkai ir ateitininkai. Vadinas, į tautininkų pasaulėžiūrą įeina ir ateitininkų ir aušrininkų charakteringosios organizacijų žymės: religija ir antireligija, to paties dalyko pripažinimas ir kartu atmetimas. Jeigu organizacija, lygiai kaip ir žmogus, gali tą patį dalyką pripažinti ir atmesti, tai ženklas, kad ji savo nusistatymo neturi, kad organizacija savos pasaulėžiūros neturi, o tėra tik įvairių pasaulėžiūrų asmenų konglomeratas. Tai nėra jokia sintezė, o tik mišinys [1]).

O gal tai „Jaunosios Lietuvos“ „sintezei“ pagrindą sudaro ne pasaulėžiūros platumas, o kas kita? Iš laikraštininkų nuolatinių pabrėžimų jungti visą jaunimą, gauni įspūdį, jog čia sintetinamos ne tų organizacijų pasaulėžiūros, bet tik žiūrima, kad į organizaciją tilptų kuo daugiau narių su savais nusistatymais, savomis pasaulėžiūromis: ir liaudininkas su jaunimiečiu ar varpininku, ir pavasarininkas su ateitininku, ir aušrininkas, pripažindami tautybę, čia gali sutilpti. Jeigu šitaip suprantama sintezė, tai kuo ji, pavyzdžiui, skirias nuo valstybės. Valstybė taip pat „sintetina“ savy visus luomus ir visas pasaulėžiūras, savos pasaulėžiūros neturėdama. Norint kuo daugiau jaunimo sutraukti, tokiai „sintezei“ galima dar labiau pagrindas praplėsti. Paimti ne tautiškumą pagrindan, bet, sakykim humaniškumą; tada „sintezė“ bus dar didesnė, tobulesnė, ji apims ne tik lietuvius, bet viso pasaulio jaunimą. O tobuliausia „sintezė“ bus visos žemės kamuolys, nes jis sutelkia savy daugiausia jaunimo...

Mums atrodo, kad idėjinės organizacijos pagrindas negali būti teritorija ar rasė, bet žmogaus įsitikinimai, žmogaus pasaulėžiūra. Organizacija bus tikrai sintetiška, kad ji sintetins visų savo narių pasaulėžiūras, vadinas, kada ji pati susidarys aiškią pasaulėžiūrą. O to nagrinėjamoje „sintezėje“ kaip tik neradom.

Taip atrodo sintezės klausimas, kada laikraštininkai lygino organizacijas, pasigaudami jų skirtumą. O pamėginkim palyginti jas pagal tuos dalykus, kuriuos jos teigia.

Aušrininkai, laikraštininkų išvadžiojimu, teigė mokslą, o mokslas, sako, esąs tarptautinis, internacionalus. Vadinas, „aušrininkai palinkę į internacionalumą“. Tuo tarpu tautininkai savo principu pasistato tautiškumą. Vadinas, visai antras, jų žodžiais betariant, kraštutinumas, ašigalis. Ką aušrininkai neigia, tą tautininkai teigia. Jeigu aušrininkus vadinsime rašytojų vartojamu tezės žodžiu, tai tautininkai bus antitezė.

---

[1]) Tiesa, reikia pripažinti, kad tokios „sintetiškos pasaulėžiūros“ pasitaiko ir rašytoju straipsniuose. Vieną sykį jiems religija kraštutinumas, kitą sykį ji net tautiškumo ramstis; andai tautininkai nuo ateitininkų nieku nesiskyrė, nebent tuo, kad ateitininkai seka krikščionimis demokratais ir nesą savaiankiški, o šiandien — kad tautininku ir ateitininkų pasaulėžiūros pagrindai esą visai kiti. Nejau tautiškojo jaunimo „J. L.“ organizacijos pasaulėžiūros žymė — viena puse lūpų dalyką teigti, antra — tą patį neigti?

O ateitininkai? — Ar religija, kuria charakterizuojami ateitininkai, neigia mokslą, pozityvų mokslą? Ne. Ar religija neigia bet kurį visuotinumą, internacionalumą? Ne. Pačių laikraštininkų sakoma, kad aušrininkai atmesdami religiją, žymiai susilpnino ir patį taut škumą. Vadinas, ir pats tautiškumas remias religijos, o lietuvių tautiškumas, kaip pripažįsta tie patys rašytojai, yra itin giaudžiai sutapęs su religija Atimk religiją, ir pats tautiškumas paliks be pagrindo. Tai argi tautybė suima religiją? Atvirkščiai. Dėl to ateitininkai ir pastatė savo principu: visa atnaujinti Kristuje. O tautininkai, patys pripažindami šių rašytojų žodžiais, religijos svarbą tautiškumui, yra ją iš organizacijos veido ištrynę, o palikę tik jos etiką.

„Visa atnaujinti Kristuje“ tautininkams esąs nepriimtinas dalykas, nes jis esąs asketinis, teprieinamas tik vienuolynų kandidatams ir davatkoms. Tačiau tie patys rašytojai pripažįsta, kad „visą atnaujinti Kristuje“ yra tiek pat, kiek „visą pasaulį ir savo šalį tobulesnę padaryti“. O tai „gali padaryti tik tie, kurie patys yra tobuli“. — Tautininkai čia, taryt, supasuoja. Jie pripažįsta, kad visa atnaujinti Kristuje reiškia savo šalį tobulesnę daryti, bet čia lyg suabejoja, ar gali žmogus tobulas tapti, kad pasaulį tobulesnį padarytų. Taip, laikantis tik krikščioniškosios etikos, stengiantis savomis jėgomis pasaulį ir savo šalį gerinti ir pačiam tobulam tapti, gal ir nepavyks. Bet čia silpnuč ui žmogui į pagalbą eina Dievo malonė per sakramentų ir maldos praktiką. Štai šituo ateitininkai ir pasitiki — ne savomis jėgomis, bet Tuo, Kurio vardan jie ryžtas dirbti visus savo darbus darbelius. Dėl to ateitininkai ir negali pasitenkinti vienu krikščioniškosios etikos laikymusi. Tuo tarpu tautininkų organizacija tos dieviškosios malonės reikalo nepripažįsta. Ji tenkinasi savomis jėgomis, dėl to pilnai suprantamas tautininkų abejojimas tobulybės siekimu. Bet jie patys pripažino, kad visa atnaujinti Kristuje reiškia šalies gerovės kilimą. Argi tos gerovės nenorima? Ar nesitikima jos pasiekti ir nuleidžiamos rankos?

Ar ateitininkas, pasiimdamas religijos idealą, atmeta mokslo, bet kurio grynojo mokslo idealą? Ne „Stengdamasis realizuoti tikro inteligento tipą, ateitininkas privalo išlavinti... aiškų protą, pagrįstą moksliškuoju subrendimu“. Tai ateitininkų principuose ir pareigose pasakyta (ž. „Ateitis“ 1927 m. 10 nr.).

Ar ateitininkas atmeta tautiškumo idealą? Tai tik laikraštininkų noras uždaryti ateitininkus į vienuolynus tik melstis. Bet juk net ir vienuolyno tylioje kontemplacijoje tautiškumo kibirkštis gali skaidriau švytėti, negu patetiškuose šūkavimuose apie tėvynės meilę. O ateitininkai savo principuos yra įrašę: „Ateitininkas uoliai tarnauja Dievui ir *Tėvynei* (pabr. aut.)... Ateitininkas yra aiškiai susipratęs lietuvis patriotas, kuriamai nusistatęs tautinės kūltūros srityje“. Ateitininkui tautybė yra teigiamasis gyvenimo veiksnys, nes per ją pasireiškia, kaip per tam tikrą formą, visuotinis žmogiškos dvasios turinys; savo tautai jis siekia kultū-

rinės didybės, bet nelaiko jos gyvenimo tikslu. Ateitininkas saugojas nuo siauro nacionalizmo, kuris neleidžia sueiti tautoms į harmoningą visos žmonijos sąjungą. — Taigi, mūsų įsitikinimu, ateitininkų tautiškumas yra kilnesnis dalykas, nes jis gauna aukštesnės prasmės. — Tai tik teorija, — pasakys gal laikraštininkų atstovaujamoji organizacija. Praktikoj? Gerai, jeigu norima karžygiškų tėvynės meilės, tautiškumo išrodymų, atsimintinos nepriklausomybės kovų dienos. Bet, antra vertus, o kur jų organizacijos patriotizmo išrodymas? Kol kas jis tebuvo ryškiai rodomas tik tuo, kad ligi šiol tebešaukiama į kryžiaus karą su partijomis.

Antonija Čeilytkaitė

A. a. Pranutė Bajelytė

Kasdieniais rūpestėliais begyvenant, beliūdint ir besišypsant, lyg žaibas trenkė žinia, kad š. m. sausio 24 d. 5 val. rytą juodašydis mirties angelas, iš motulės mylinčio glėbio išplėšęs Pranutę, į dausų karaliją nuplasnojo.

Ji gimė 1906 m. liepos mėn. 21 d. Plikelių sodž., Linkuvos valsč. Pradžios mokslą ėjo Linkuvoje, ten pat ir iki septintos klasės mokėsi. Gimnaziją baigė 1927 m. Šiaulių mergaičių gimnazijoj ir tais pat metais įstojo į Lietuvos Universiteto Humanitarinių mokslų fakultetą literatūros studijuoti.

Į ateitininkus įstojo bene pirmoj klasėj ir visą laiką buvo aktinga. Iš pradžių dirbo jaunesniųjų ateitininkų kuopelėje, vėliau bendroj kuopoj, eucharistininkų, abstinentų sekcijose, mergaičių būrelyje ir k. Laikydavo paskaitas, rašydavo referatus. Juose tiek daug kilnios dvasios, jaunatvės pasiryžimo kovoti su visa tai, kas žmogų gyvenime žemina. Ir ji ne vienai jaunutei sielai padėjo pakilt aukščiau pilko, kasdieniško gyvenimo.

A. a. Pranutė dirbo ir kitose organizacijose. Įsisteigus Linkuvoje skautams, ji buvo viena pirmųjų ir ištisus metus vadovavo „Žibučių“ skilčiai. Nesvetimi jai buvo ir pavasarininkai. Būdama šeštoj klasėj ištisus metus uoliai ir darbščiai sekretoriavo Linkuvos rajone.

Šiauliuose pirmininkavo ateitininkių mergaičių kuopelei.

Patekus į Universitetą įstojo į Studenčių Ateitininkių Dr-vę. Čia jai daug pasireikšti neteko, nes dėl nusilpusios sveikatos didesnę laiko dalį praleisdavo tėviškėj. Bet literačių 13-kos grandinė ją mini ir minės kaipo vieną tos grandinės organizatorių ir veiklų narį.

A. a. Pranutė buvo gero būdo, draugiška, visus suprasdavo, užjausdavo, visiems padėdavo. Su visais tokia gerutė, meili, švelnutė. Jos laiškai tokie gilūs, Amžino Gėrio ir Grožio ilgesiu persunkti.

A. a. Pr. Bajelytė.

Daug, labai daug dirbo, dar daugiau padaryti svajojo, bet parvažiavo Kalėdų atostogų, peršalo, susirgo gripu, paskui gavo smagenų uždegimą ir palūžo, lyg trapus gėlelės žiedas nuo didžios audros. Paliko skausme paskendusią motulę sengalvėlę, kuri taip ją mylėjo, tiek daug iš jos laukė, tikėjos, brolelį, seseles, drauges ir draugus Visi paplūdo ašarose prie gelsvo smėlio kapo... Ji jau ten pas Aukščiausią. Ji taip labai Jį mylėjo. Ir akis amžiams užmerkė „Jėzau“ šnibždėdama.

Iš šviesių Viešpaties rūmų atmink, Pranute, likusias žemėje keleives.

St. Rudys

A. a. Jonas Gricius

Plungės „Saulės“ gimnazijos At-kų kuopa su giliu skausmu mini ankstyvas mirties aukas ir vieną jų lydi į amžinybę. Tai abiturientas Jonas Gricius. Vėlionis gimė 1906 m. Kulių parapijoje, Repšaičių kaime, Kretingos apskrity. Jo tėvai mažažemiai. A. a. Jonas mokėsi kaimo pradžios mokykloje, kurią pabaigęs manė pasilikti namie ir imtis kokio nors verslo. Bet atsidarius Plungės gimnazijai, vėlionis įstojo į ją 1919 m. rudenį ir baigė

1928 m. pavasarį. Dar žemesnėse klasėse būdamas įstojo į ateitininkų kuopą ir buvo jos narys iki pat mirties. Velionis buvo griežtas abstinentas. Jo lėtas ir taikus būdas padėjo jam su visais gerai sugyventi.

Išlaikė laimingai brandos egzaminus. Beliko tik dar kartą pasiryžti — ir į mokslo ir dvasios lobyną vartai atdari. Taip galvojo ir planavo velionis. Bet, deja, jis greit pasijuto pavojuje ir, užuot leidęs linksmai po sunkaus darbo atostogas, netrukus pasijuto visai ligos parblokštas. Tiesa, jis ligos pradus parsinešė drauge su atestatu, nes nepalankiose velionies gyvenimo sąlygose gavo pradžią džiova. Tačiau a. a. Jonas savo gyvenimu nesiskundė niekam. Atostogos baigiasi. Viltis patekti į universitetą šį rudenį nyksta, todėl velionis nusprendžia vienus metus pasilsėti. Bet, nepraėjus dviem mėnesiam, teko rengtis į amžiną poilsį. Atlikęs paskutines kataliko pareigas, a. a. Jonas užmerkė akis pereitų metų spalio 23 d.

Tegu Viešpats daro Tau juodąją žemelę lengvą.

Ties Piramidomis.

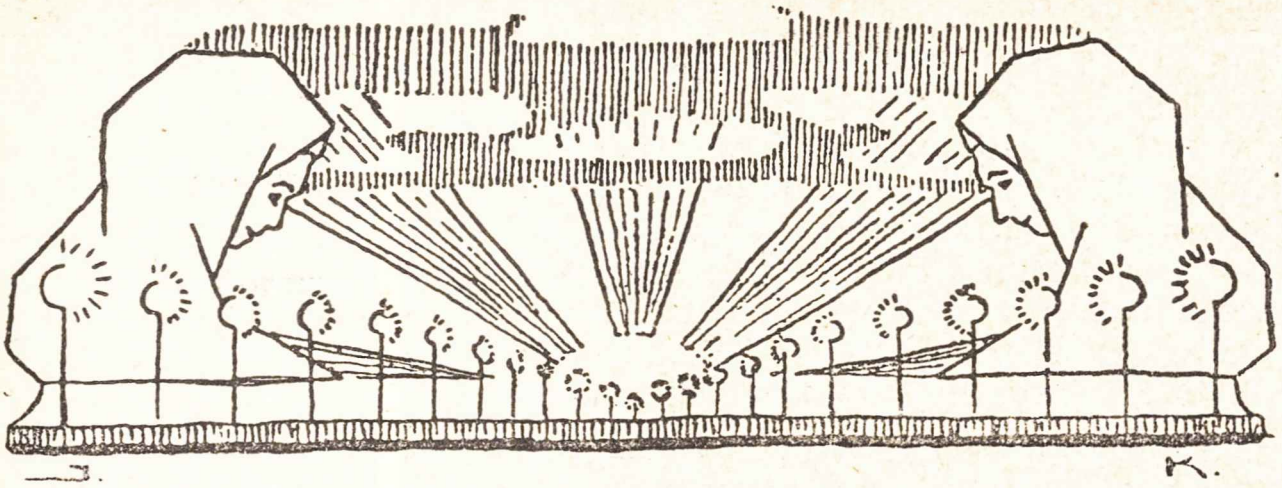

Jaunųjų žiedai

Al. Pliūra

PRADŽIUGO

Pradžiugo širdelė po vėtrų, kovų
Sušildyta saulės kaitrių spindulių,
ir vėl vasarėlė gražiausiais žiedais
pasaldino širdį darželio kvapsniais.

Dabar gi, Aukščiausias, man gražios dienelės,
kaip vasaros tylios ir ramios naktelės:
jau pūsti nustojo širdelėj šiaurys,
ir šviečia gražesnė man vėl ateitis.

O ką gi, o ką gi už Tavo žodžius
Aš Tau dovanosiu, Dievuli brangus...
Žinau aš krašielį, kur žydi žiedai,
papuošti širdelės keliausiu tenai.

Algimantas

DU PRIEŠAI

Senas, žlibas Zumuris... Visų ujamas, uodegą nuleidęs slankioja Zumuris pasuoliais ir pastaliais, ieškodamas duonos plutelių ar kauliukų, kuriuos vos begali sukramtyti.

Senatvė... nuo visų atlikęs, niekam nebereikalingas... Zumuris tai jaučia, girdi — ir todėl jo akys taip skausmu patvinusios...

— Še lauk — spyrė tarnaitė — ko raitaisi po kojomis!

— Eik — murktelėjo šeimininkas, atidaręs duris. Susigėdo senas Zumuris ir susikūprinęs, skersomis išėjo pro duris. Priemenėj įlindo į žabarus, susirietė į kamuolį ir pradėjo snausti...

— Paseno mūsų Zumuris, nei jis svetimą loja, nei savą bepažįsta – tarė šeimininkas. – Gaila – geras, o koks piktas buvo šuo! Tokio niekur nebuvau matęs...

— Jis man koją buvo perkandęs — atsiliepė nuo pečiaus Antanukas.

— Tai tau ne be reikalo, tu visada jį erzinai ir pagaliais mėtei... Tau dar bizūno reikėjo. —

Antanukas paraudo ir iš paniurų pažiūrėjo į savo tėvą.

— Išdykėlis — ...

— Tikrai biauros notūros tas mūsų Antanukas — atsiliepė motina. Vakar Rumbautienė skundėsi, kad jis Juzei su plaktuku į nugarą kaukštelėjęs. Tas, sako, žiaukčiodamas vos namo beparėjęs...

— Tikrai pasileidęs... Paulauskio Petris man pasakojo, kad jis vinį į lazdą įsikalęs ir varles badinėjęs...

— Aha, sako, jis visus paukščių lizdus išdraskęs ir skruzdėlynus išdeginęs — pridėjo Nastė.

— Eik tu, melage! — suriko verkšlendamas Antanukas.

— Cit — pertraukė tėvas. — Išdyšiu kada tau kailį... Dar žlembs jis čia...

— Eik, atnešk žabarų pečiui pakurti.

Antanukas pakilo nuo pečiaus ir akis maldamas išėjo pro duris. Žiūri... žabaruose Zumuris... senas, susirietęs, pasišaušęs... Ir Antanuko vaizduotėj sumirgėjo praeities vaizdai... Ant grandinės pririštas piktas, baisus Zumuris! Antanukas nemyli Zumurio — jis koją sukramtė... Antanukas jo bijo ir nekenčia. Bet Zumuris pririštas, o Antanukas gali pabėgti... Jis griebia pagalį ir paleidžia į savo priešą... Zumuris pasiunta... griaužia pagalį, staugia, daužosi... Antanukas, drebančiu džiaugsmu kukčiodamas, lekia į trobą.... Vakarą Zumuris palaidas. Šokinėja, akim žaibuoja, uodega daužo, su vaikais žaidžia... Antanukas sėdi ant pečiaus ir aistringai seka visus Zumurio judesius... Slenka žemyn... eitų arčiau, žaistų, trukteltų už uodegos, už ausų... Bet... Zumurio gerklėj švystelia baisūs dantys... piktas urzgimas išsiveržia iš nasrų... Antanukas siaubo pagautas užšoko vėl ant pečiaus...

— Ot, tai tau erzinti Zumurį, pagaliais mėtyti—grasindamas pratarė tėvas — išplėš kada dugną, o nuo manęs su pančiu dar gausi!...

Antanukas verkia, griaužiasi iš gėdos ir piktumo, — baisųjį Zumurį, kad galėtų, dantim sudraskytų....

Ir štai... dabar žabaruose susirietęs tas pats Zumuris... senas, žlibas, bejėgis... Tas pats Zumuris, kurio Antanukas niekados nemylėjo, bet bijojo ir... nekentė... Ir dabar Antanukui rieda ašaros, gailios, piktos.

Antanukas biaurus vaikas — jis visados Zumurį erzino, jis varles badinėjo... paukščių lizdus išdraskė, skruzdėlynus iš-

degino... Jį mušt reikia! Jis Zumurį erzina, kankina — Zumuris jo nekenčia, ir Antanukas nekenčia. Jis atkeršys... jis nebijo seno, susirietusio Zumurio...

Antanukas palengva lenkiasi, ima pagalį ir... paleidžia į susirietusį kamuolį...

— ?!!.....

— Zumuris! Zumuris! — suriko Antanukas, griūdamas už stalo.

Visi krūptelėjo. Tarpduryj išsitempė baisus, lyg mirtinai sužeistas liūtas, senas, išsišiepęs Zumuris... Jo stiklinės akys žaibavo, iš liepsnojančių nasrų veržėsi baisingai graudus kauksmas.

— Zumuri!.. lauk! — sušuko tėvas, trenkamas koja į žemę... Zumuris dar labiau išsitempė, kilstelėjo kudlotą galvą ir įniršęs vamptelėjo — au, au, au!.. Tai buvo pirmas ir paskutinis kartas, kada senas Zumuris pasipriešino savo šeimininkui. Šis pagriebė lazdą ir rėžė Zumuriui į galvą. Tas sopulingai sucipo ir išsivertė pro duris.

Pasiuto Zumuris — tarė šeimininkas.

— Duosim „tručo“ — atsakė šeimininkė.

Tačiau Zumuris ne pasiuto. Tai buvo paskutinis susirėmimas su amžinuoju priešu — skriaudiku, kuris dabar susitraukęs užstalyj drebėjo...

* * *

— Zumuris padvėsė — antai guli žąsų kūtelėj. Nuvežk į krūmus ir įkask į žemę — tarė mamytė Antanukui.

— Zumuris!.. gerai — atsakė linksmai Antanukas ir išbėgo laukan.

Kūtelės duryse buvo skylė žąsiukams lįsti. Žiūri... Zumurio galva įspringusi. Apačioj pirmosios kojos ištiestos, ant jų snukis ir... akys net spindi...

— Gyvas — pamanė Antanukas.

— Zumuri, se, se! — nė krusti... Antanukas priklaupė ir įdėmiai įsmeigė žvilgį į spindinčias Zumurio akis... Galva aukštai įsispraudusi į durų skylę, antakių ir blakstienų oda susismaukusi ir... atviros... stiklinės akys...

— Norėjo atsigauti, pamanė Antanukas. Atidarė kūtelės duris ir paėmė už pirmųjų kojų, užvilko ant rogelių ir atsargiai paguldė taip pat, kaip pirma gulėjo. Stiklinės akys vis spindėjo. Antanukas pradėjo vilkti rogutes. Atsigręžė...

— Dabar tavęs nebijau — rikteiėjo, žvilgterėjęs į pasišiaušusį Zumurį.

Stiklinės akys spiginte spigino...

— Dvėselėna, maita!—ir spyrė į galvą. Stiklinės akys tartum mirktelėjo...

— Įkąsk man... įkask — rėkė Antanukas tyčiodamasis ir kišdamas kumštį prie nosies.

— Ehe!.- nebegali, pasiutėlis — pridėjo kišdamas lazdą į Zumurio gerklę.

Spindinčios akys vėl lyg mirktelėjo, nasrai suvirpėjo ir, rodos, tyliai prašneko:

— Už ką?.. ką aš padariau?!

Antanukas krūptelėjo, bet susigriebė ir suriko:

— Tu... tu man koją sukramtei, gąsdinai, dantis rodei.

— Bet tu mane akmenimis mėtei — kažkur atsiliepė.

— Tu piktas, pasiutęs buvai. Še tau — ir rėžė su kastuvu per galvą.

— ???..... baisios stiklinės akys...

— Juk tu negyvas!... šūktelėjo Antanukas, atsigręždamas atgal — ir smarkiai pradėjo vilkti rogutes.

Štai krūmokšliai. Maža aikštelė.

— Čia jį įkasiu — pamanė ir sustojo. Apsižiūrėjo. Kasa duobę. Šilta, prakaitas varva. Švyst! Stiklinės akys... liūdnos, miglotos... Medžiai ūžia... kažkur varpų balsai...

— Laidotuvės! — dingtelėjo. Pasviro ant kastuvo... Stiklinės akys?!... baisios... blizgančios... plečiasi... lenda iš kaktos... vis artyn... artyn...

— Oi! — suriko Antanukas ir nesijausdamas pašoko į šalį.

Zumuris guli, kaip gulėjęs — ištiestos kojos, smakras, pramerktos, stiklinės akys.

— Ko čia bijoti — pamanė abejingai.

Staiga apsisuko ant vienos kojos, čiupt kastuvą, žvilgt į stiklines akis... žiūri spigina...

— Skelk į galvą — švystelėjo mintis...

— Kažin ar bėgtų kraujas? — mąstė palengva keldamas kastuvą ir įsmeigęs akis į sustingusią Zumurio galvą.

— Ilgai ir keistai žiūrėjo Antanukas į tą saptingą vietą, kur tuoj perskils Zumurio galva, sutrupės kaulai ir išsiveržš rausvas kraujas. Žiūri... akys plečiasi, raibsta, akmenėja... Stingstantys pirštai smenga į kastuvo kotą. Jo žvilgis įsmigo į baisias stiklines akis... Kas tai?!... Jos mirktelėjo!.. ir vėl?.. taip gailiai... sopulingai... Och!.. bėga ašaros... baisios... kruvinos... ir rieda į įškastą duobę.....

Apmiręs Antanuko kūnas staiga trūktelėjo. Kastuvas iškrito iš rankų. Antanukas bejėgis sukniubo prieš savo auką...

— Zumuris... Zumuris mano — snibždėjo pamėlynavusios lūpos — ir keli ašarų lašai nukrito ant... stiklinių akių...

— Aš tave mušiau... erzinau... atleisk man — pratarė kukčiodamas — dabar mylėčiau... žaisčiau... duonos plutelių... ir kauliukų paieškočiau...

— Atleidžiu!... — tartum pratarė stiklinės akys ir lyg atsisveikindamos žiūrėjo... taip liūdnai, gailingai.

— Zumuris mano... gerasis Zumuris... nebematysiu tavęs daugiau... nei tu manęs...

Užspaudė stiklines akis ir įleido į duobę. Palengva slinko ant senojo priešo pilkoji žemė ir Antanuko ašarų lašai.

Tyliai šlamėjo miškas, ir krankė juodi varnai.

J. G.

Apie Savęs Atradimą

II.

Švilpimas. Raudona šviesa.

Klimateriški laikotarpiai.

— Varykime toliau, mielas jaunuoli, mūsų atradimo kelionę.

— Bet, prieš pradedamas kalbą, aš noriu sužinoti vieną dalykėlį: kodėl iškeliavimo punktu paėmėme 15 metų amžių? Juk aš ir pirma augau.

— Taip, augai ir pirma, bet turi žinoti, kad mūsų kūnas nuolatos mainosi, ir visas pasikeičia po tam tikro laiko tarpo. Tie periodai trunka maždaug 7 metus.

— Tokiu būdu sulaukęs 7 metų, aš pabaigiau pirmąjį laikotarpį, o 14 metų — antrąjį.

— Taip, tikrai; tai bendra taisyklė. Jai sulauksi 21 metų pabaigsi tretįjį. Tie periodai turi klimateriškųjų, arba klimaterikų vardą.

— Klimaterikai? Ką čia turi bendro klimatas?

— Daug turi bendro. Klimatas yra graikiškas žodis, kurio reikšmė: laiptai; be to, reiškia žemės paviršiaus plotą, esantį tarp dviejų paralelių; o kadangi einant nuo vienos paralelės iki antros žemės temperatūra ir oro savumai kiek keičiasi, klimatas įgijo temperatūros prasmę. Dabar turi žinoti, kad ir žmogaus gyvenimas yra kaip laiptai.

— Jau tai seniai žinau ir iš tėvės girdėjau: kai tik jis išgirsdavo keno kokią laimę ar nelaimę, tuojau sakydavo: Mūs gyvenimas kaip laiptai, vieni lipa, kiti leidžias.

— Tėtis tai sakydavo pritaikindamas žmonių laimei ar nelaimei, bet aš tai sakau taikindamas mūsų kūnui. Tu eidamas 15 metus esi trečiajame klimateriškajame laikotarpyje, t. y. ant trečiojo laiptų laipsnio. Pradėjome nuo čia, nes iš pirmųjų laipsnių tu menkai ką teatsimeni, be to, pakalbėsime apie tai kalbėdami apie tavo kaipo augančio *Aš* palygindami jį su kitais klimateriškais laikotarpiais.

„Pavojaus stabdis“.

— Pabaigėme pašnekesį kalbėdami apie mano balso keitimąsi ir...

— Ir jauti, kad viršutinė tavo lūpa apsidengia tokiais švelniais pūkeliais, kurie jau nėra paprasti gyvplaukiai; juos tu glostai su pasigėrėjimu ir džiaugdamasis įsivaizduoji save jau su ūsais. Tuos ženklus ir anuos, apie kuriuos kalbėjome, žinai, kuo turi laikyti?

— O kuo?

— „Pavojaus stabdžio“ ženklais. Ar žinai, kas yra pavojaus stabdis?

— Ne visai gerai, bet vieną sykį, būdamas traukinio vagone, mačiau palubėje tokią dėželę, ant kurios aiškiai buvo parašyta „stabdis“, o po apačia paaiškinimas: „Pavojui iškilus patraukti rankenėlę“, kuri kybojo nuo tos dėželės. Gal tas pats?

— Taip, tas pats; jį aš vadinu „pavojaus stabdžiu“. Man rodos, kad niekada nematei jo vartojant.

— Vieną sykį: pasigirdo garsus ilgas švilpimas, traukinys išsyk sustojo, lyg būtų į ką atsimušęs; pamačiau, kad mano paties vagone viena moteris dar tebelaikė rankoje stabdžio rankenėlę. Atbėgo traukinio tarnautojai ir ją paklausė, kas per pavojus. Ji išsprangintomis akimis visi šaukė: „Ar nematote, kad traukiniai tik tik nesusimušė?“ Tarnautojai aiškino, kad jokio pavojaus nėra. Viskas pasibaigė įsitikinimu, kad žmonelė išėjusi iš proto; ją išlaipino iš vagono ir kažin kur nuvedė. Keleiviai sulipo į traukinį, ir tas vėl ėjo.

— Taigi, tai buvo klaidingas „pavojaus stabdžio“ ženklas. Nelaimingoji savo sumišusioje vaizduotėje matė ateinantį priešais kitą traukinį, nors viskas sau ėjo gerai.

— Aha, bet tuo tarpu kiek laimės! Man rodos, būtų geriau visai panaikinus tas dėželes.

— Ne, mano mielas, geriau nukentėti nereikalingą „pavojaus stabdžio“ vartojimą, negu jo neturėti reikale... Bet grįžkime prie tavęs. Tai, ką savyje jauti, turi laikyti „nelaimės stabdžio“ ženklais, kurie tau sako: „Dėmesio!“ Ir kadangi kalbame apie traukinius, pasakysiu, kad tuos reiškinius, kuriuos pastebi savyje, galima palyginti ir su raudonomis liktarnomis, kurios dega geležinkelio šalyse ir reiškia: kelias užimtas. Tai pamatęs traukinys laukia, kol bus užgesinta šviesa, o jei ne—grįžta į iškeliavimo stotį.

— Gerai, bet man labiau patinka raudonos liktarnos, negu tie nelemti stabdžiai.

— Klysti: reikia ir vienų ir kitų, tiktai turi būti laiku vartojami (tas svarbiausia) ir suprasti taip, kaip reikia. Dėl to gal žinai, kokia yra didžiausia nesąmonė, kurią tu gali padaryti tame amžiuje, tarp 15 — 20 metų?

— Kokia?

— Tyčia pamėginti, kaip veikia „pavojaus stabdžiai“; taip sau, iš įdomumo, be jokio reikalo, dėl pasidžiaugimo, norėdamas pamatyti, pajusti.

— Bet kada nors vis dėlto reikia juos pamėginti.

— Klysti! Keleiviai be reikalo neturi jų mėginti, nes nereikia sukelti kitiems baimės. Be to, jei visi mėgintų, stabdžiai gali sulūžti, ir tai būtų pavojinga visam traukiniui.

— Nesuprantu, kaip tą galiu sau pritaikinti.

— Klausyk. Dievas tave leido iš savo gerumo ir išminties. Jis žino, kas tavyje yra ir kokiuo keliu visi tavo dalykai turi eiti.

Tai tau pasako jo įstatymai ir tavo paties sąžinė. Tau nereikia mėginti, t. y. tau nereikia veikti ir būti žmogum, kol dar augi: neturi vyti į kelionę vargšo tavo kūno, kai matai, kad šalikelėse aiškiai blizga raudonos liktarnos, kurios sakyte sako — palauk, palauk, kelias užimtas, palauk, kol bus laisvas.

— O jei vis dėlto aš norėčiau eiti.

— Žūtum pats ir kitus įtrauktumei į pražūtį.

Kaip lėlutė.

— Tai ką reikia daryti?

— Tai ką daro protingi mašinistai: kantriai laukti. Ar matei, kaip atsiranda peteliškės? Jos išsirutulioja iš tokios biaurios kirmelės, vikšru vadinamos.

— Taip, mačiau, bet labai retai Iš tikro keistas dalykas. Taip dažnai galima matyti jau užaug.usias peteliškes, o kaip jos atsiranda - pastebėti labai sunku·

— Tau papasakosiu, dėl ko taip atsitinka. Vikšras nuolatos ieško ramybės ir nepastebimos vietos: arba lenda į žemę, arba pasislepia už kokio daikto, arba apsivynioja labai plonų siūlų kamuolėliu. Ir tik nematant vikšras tampa lėlute ir pagaliau margaspalve peteliške. Taip pat ir tu dabar esi vikšras; tavo augimo amžius yra negražus, net sunkus; balsas gergždžiąs, kūnas neproporcingas, veidas nei su barzda nei be barzdos; nepatinki nei pats sau nei kitiems, dažnai tave apima liūdnumas...

— Taip, taip tiesa!

— Taigi, esi lyg vikšras Nesistenk perlaužti sienos, kuri tave laiko paslėptą. Būk šeimynoje, klausyk savo tėvų ir auklėtojų, suvaldyk savo lakią fantaziją. Labai ir labai mylėk Dievą ir tavo tėvelius; kentėk kantriai; nemanyk, jog sergi: viskas praeis ir, jei visa tai praleisi gerai, matysi, kas iš to išeis. Tavo tėvai ir auklėtojai, kurie visa tai žino, tave guodžia ir tau padeda. Tu esi lyg miegąs. Jei nori vienu šokimu pabręsti, gresia pavojus... gali iškrist iš lovos. Palauk savo laiko... nesistenk jam užlėkti už akių: lauki! Tu dabar esi brangiame amžiuje.

— Brangiame amžiuje! Juk ką tik man sakėte, kad esu neproporcingas, negražus, vienu žodžiu — vikšras!

— Bet kas pasidaro iš vikšro, jau tau sakiau: lėlutė; o lėlutė yra labai gražus ir patraukiąs dalykėlis, net ir vardas tai sako. Kiekvienas negražus vikšras tampa gražia lėlute, bet viskas savo laiku. Be to, ar žinai, kaip mokslo kalboje vadinama lėlutė?

— Na, o kaip?

— Chrysalis; tas žodis yra kilęs iš graikų kalbos ir reiškia: auksinis daiktas, nes aplamai vabzdžių lėlutės yra geltonos, žvilgančios, panašios į auksą spalvos. Bet aš sakau, kad tu esi brangus dėl to, kad tavyje formuojasi būsimasis žmogus.

— Tačiau čia yra labai kietas dalykas. Tamsta man kalbi apie tylą ir nuošalumą, apie kantrybę ir skausmą, tuo tarpu jaučiu savyje... nežinau, kaip pasakyti...

— Aš tau pasakysiu, ką jauti, arba, geriau sakant, jau tau pasakiau. Tuo tarpu klausyk: „Sakytum, kad troškimas pasenti kankina tą aukštą pabalusį veikelį; jo išvaizda apvytusi, kūnas kiek sulysęs dėliai per greito augimo. Labiausiai jam rūpi atrodyti suaugusiu ir vyru... jis stengiasi būti ir pirmu ir antru. Nori gerti, rūkyti... iš savimylos ir užsispyrimo išsistato save audroms; jaučia savyje gyvybės atstumą ir kaip sūnus palaidūnas ima mėtyti savo brangenybes. Tame amžiuje papurtyti pečiais yra naturaliausias judesys, žodžiai tada įgauna ironijos ašmenis, o dvasios priešingumas — tai kasdieninis dalykas. Jaunuolis visumet nori būti matomas, ir dėl to kai kada jo nuotaika yra stačiokiška, balsas įgauna kažin kokio rimtumo ir svarbos, kuris be galo nesutaikomas su jo jaunumu“...

— Rodos, mano paveikslas: aš įžvelgiu save patį tuose žodžiuose kaip kokiame veidrodyje... Kas taip rašo?

— Povilas Margueritte kai kuriuose savo jaunystės atsiminimuose pavadintuose: „Dienos ilgėja“. Ar žinai, iš ko visa tai eina? Pasakysiu tau vienu žodžiu: *meilės*, kuri atbunda tavyje.

— Taip ir aš apie tai mąsčiau, bet nedrįsau sakyti.

— Nesistebėk: jausti meilę yra dalykas neišvengiamus. Bet ar žinai, ką reiškia jausti meilę? Reiškia... reiškia... pasakysiu kitame skyriuje.

K.....tis

Kas pasaulyje sunkiausia?

Juokas ima, kai pažiūri į seną, seną žemėlapį. Tada didžiuliai Europos, Azijos, Afrikos plotai buvo dar neištirti. Ir žemėlapio braižytojas, ilgai sau galvos nesukdamas, tuos plotuos įrašydavo: „Hic sunt leones“ — čia liūtai gyvena.

Daug yra mokinių, kurie puikiausiai žino įvairias radio aparatų schemas, tačiau apie savo sielos galių schemą nė girdėję nėra.

Daugelis ir vidury naktų išpasakotu, kokie centralinėj Afrikoj žvėrys veisiasi, tačiau apie savo laukinias aistras mažiau nusivokia, nekaip tie pasenusių žemėlapių braižytojai apie jų braižomąją žemę.

Jau pagonis Pitagoras prisispirdamas savo mokiniams įkalbinėjo, kad jie kasdien po du kartu (prieš piet ir pavakare) apsvarstytų šiuos tris dalykus:

1. Ką aš nuveikiau?
2. Kaip aš nuveikiau?
3. Ar visą aš nuveikiau, ką turėjau nuveikti?

Delfų šventvklos antraštė „gnosi seauton“ — pažink pats save — pilna giliausios išminties. Tik tas gali save valdyti, būti savo viešpats, o ne vergas, kas gerai save pažįsta. Kaip ir garvežio tas tegali būti geras mašinistas, kas yra jį iškuitinėjęs ligi mažiausio sraigtelio.

Graikų filosofas Thales, paklaustas — Kas yra pasaulyje sunkiausia? — atsakė: — Sunkiausia yra pažinti save, lengviausia iškoneveikti kitą.

Save pažinti yra sunku dėl to, kad žmogus bijo pažiūrėti į savo sielos, savo sąžinės gelmes, bijo tenai pamatyti tuštumo ar puikybės slibiną, ir dėl to visai užmerkia prieš jį akis.

Tu gi, ateitininke, esi pasaulio naujintojas Kristuje, esi didžiausias revoliucionierius. Tad pradėk revoliuciją nuo savęs, pažink save, savo blogumus ir nugalėk juos. Dažnai tyrinėk save: kokia gi mano prigimtis? Koki geiduliai, norai, kokios jėgos manyje vyrauja?

Vienam mano draugui patinka ta knyga, tas paveikslas, ta daina. Kas gi man patinka? Ar švelnus svajingas svajonių pasaulis, ar energingas griežtas darbo sūkurys, ar linksmos juoko, niekų, tauškimo valandos man meilingos?

Tas mano draugas tarp žmonių išrodo toks... o aš kaip išrodau? Mandagus aš, gremėzdas, paniurėlis, ar...

Kuo aš mielai užsiimu? Ar verta tuo užsiimti, laikas, jėgos eikvoti?

— — — — — —

Pasipasakok man, kas tau imponuoja, prieš ką lenki tu galvą, ir aš tau pasakysiu, kas tu esi.

Imponuoja tau turtai—esi mamonistas, ar toks būsi. Stengsiesi iškilti, atsižymėti, gaudai tuos vėjus, kurie madoj, kurie iškelia — esi tuščias, garbėtroška. Gi jei tavo idealas — garbingas gero charakterio žmogus — ir tu būsi toks pat garbingas geras žmogus.

Koks nori būti, toks ir būsi. Nieko netrokšti, nesiekti — *niekas,* nulius ir liksi. Žus tavo jėgos, nusivils tavim tėvynė, Bažnyčia. Būsi našta žmonijai...

Argi to nori?...

Tad į darbą!

„gnosi seauton“.

Iš Alytaus ateitininkų laikraštėlio
„Tikrojo Kelio“.

B. Bučinskas

Žaidimai*)

1. Gaidžių peštynės.

Visi žaidėjai sustoja ratu 2 metrų atstumu viens nuo kito. Kiekvienas nubrėžia liniją ligi savo dešiniojo, tokiu būdu sudarydami apskritimą. Išsiskaičiuoja pirmais ir antrais, pasisuka porose viens į kitą veidu, kiekv. susineria sau rankas prie krūtinės, žengia žingsnį į vidų ir stovi ant vienos kojos. Sulig vedėjo ženklu ar švilpuku „pradėk", grumiasi pečiais porose stengdamiesi savo priešą priversti atsistoti ant abiejų kojų.

Pralaimi: a) atsistojęs ant abiejų kojų ir b) išstumtas iš rato.

Galima leisti toliau grumtis visus nugalėtojus pakol pasiliks vienas tvirčiausias „gaidys".

Esant mažesniam skaičiui žaidėjų galima leisti grumtis poromis atskirai, viena po kitos.

2. Kamuolių lenktynės (rate).

Žaidikai sustoja ratu 3 m. atstumu, pasižymi apskritimėliu, kryžiuku ar k. savo vietas ir išsiskaičiuoja 1-ais, 2-ais; tokiu būdu sudaromos dvi komandos: pirmieji ir antrieji. Vienas pirmųjų ir antrųjų priešingose rato pusėse paima po kamuolį. Davus vedėjui ženklą pradėti, kiekv. komanda leidžia kamuolį ratu pasauliui, taip kad kiekv. tos komandos žaidėjas jį paliestų. Žaidimą laimi pralenkę priešingos komandos kamuolį. Žaidėjas išmetęs kamuolį ant žemės turi pats jį paimti ir iš savo vietos perduoti toliau.

Žaidimo vedėjas gali sudaryti įvairius variantus.

3. Paprastoji estafetė.

Žaidikai sustatomi į dvi virtynes lygiagrečiai viena antrai 5 metrų atstumu. Statmeniškai virtynėms prieš pirmuosius žaidėjus užbrėžiama linija. Pirmieji abiejų komandų žaidėjai išeina 15 metrų priekin ir ten užbrėžiama linija — jų negalima peržengti neturint rankoj lazdelės. Antrieji iš eilės paima į deš. rankas po lazdelę (50 cm. ilgio ir 2-3 cm. diam.) ir pasiruošia bėgti. Davus ženklą pradėti neša lazdeles savo kom. pirmajam ir paduoda į dešinę ranką prabėgdamas pro draugą dešiniu pečiu. Pirmasis gavęs lazdelę neša trečiam, kuris jau priėjęs prie linijos laukia ir padavęs lazdelę atsistoja gale virtynės. Trečiasis neša už linijų stovinčiam antrajam pats jo vietoj pasilikdamas ir t. t.

Laimi ta kom., kurios žaidikai greičiau pabaigė nešioti estafetę (lazdelę).

---

*) Šie žaidimai įeina į jaunesniųjų ateitininkų programą.

4. Stirnos ir medžiotojai.

Žaidikai suskirstomi į dvi lygias dalis — stirnas ir medžiotojus. Medžiotojai sustoja, nemažu ratu pažymi kiekv. savo vietą ir ligi dešinio kaimyno pažymėtos vietos išbrėžia liniją; gaunasi apskritimas. Visos stirnos rato viduryj — miške, iš kurio neturi teisės išbėgti. Medžiotojai paima kamuolį ir sulig vedėjo duotu ženklu pradeda žaidimą stengdamiesi per trumpiausią laiką išmušti (suduoti kamuoliu) visas stirnas. Nušauta stirna išeina iš rato.

Vedėjas žiūri, kiek laiko medžiotojai šaudys stirnas.

Kai visos stirnos nušautos, žaidikai keičiasi rolėmis: stirnos užima medžiotojų vietas ir atvirkščiai. Žaidimas pradedamas vėl taip kaip pirmas ir žaidžiamas ligi visi viduriniai bus išmušti. Tie laimi, kurie per trumpesnį laiką iššaudė visas stirnas.

Taisyklės. Kamuoliui atšokus nuo žemės ar nuo kito žaidėjo užmušimu nelaikoma.

Medžiotojai gali kamuolį mesti viens kitam.

Stirna gaudyti kamuolį negali.

Stirna, išbėgusi iš rato ribų, laikoma išmušta.

Variantas. Esant dideliam žaidėjų skaičiui arba ratą padidinus medžiotojai šaudo su dviem kamuoliais.

5. Katinas ir žvirbliai.

Žaidimo aikštė yra apskritimas 6-8 metrų diametro.

Vienas žaidėjų paskiriamas katinu ir eina į apskritimą. Visi kiti — žvirbliai ir yra iškrikę už rato. Davus ženklą pradėti žvirbliai įžengia į ratą ir šokuodami ant vienos kojos erzina katiną, stengiasi bakstelti pirštu, čirškia ir k. Katino tikslas — suduoti plaštaka prisivijus dar rate žvirblį. Užgautas delnu žvirblis tampa katinu, o pastarasis — žvirbliu ir žaidimas taip eina toliau.

Jei žvirblis rate atsistoja abiem kojom, tai pasikeičia su katinu rolėmis.

Katinui išbėgus iš rato, žvirbliai turi teisės jį gerokai supešioti.

6. Kamuolių lenktynės (virtynėse).

Visi žaidikai padalomi į dvi lygias dalis (komandas). Komandų žmonės sustoja 2 virtynėmis. Žaidikai išretėja virtynėse rankų atstumu. Viena virtynė turi būti šalia kitos apie 5 m. atstumu. Iš galų abiejų virtynių užbrėžiama linijos. Virtynių priekyj stovintieji žaidikai turi prie kojų po kamuolį. Po ženklo pradėti pirmasis paima ties savo kojomis kamuolį ir iškeldamas aukščiau savo galvos pasilenkia truputį atgal ir įteikia kamuolį užpakalyj stovinčiam. Taip kamuolys eina ligi paskutiniojo. Pastarasis gavęs kamuolį bėga dešine puse į virtynės priekį (tuo laiku visi žaidikai pasiduoda viena vieta atgal, kad neišėjus

iš užbrėžtų linijų) ir atsistojęs buvusioj pirmojo žaidiko vietoj duoda tuo pačiu būdu kamuolį užpakalyj stovinčiam. Tasai gavęs leidžia toliau, ir taip žaidžiama, kol pirmasis atsistojęs savo pirmykštėj vietoj gauna kamuolį, kurį tuojau iškelia aukštyn. Tada vedėjas mato, kuri komanda greičiau pristatė kamuolį pirmajam — ta ir laimi žaidimą.

Variantas. Žaidikai išsižergę stovi virtynėse, ir kamuolys perduodamas (perritamas) pro tarpkojus. Žaidžiant visi pasilenkę laukia kamuolio.

(B. d.)

Banginių įlanka

Ekspeditorius Bairdas su penkių žmonių įgula klajoja kažkur su šunimis arti Pietų poliaus ledų tyruose, ieškodamas patogesnės vietos bazėms ir aerodromams.

Tuo laiku kiti ekspedicijos nariai trumpina laiką darbu, žaidimas, sportu ir kitais darbais. Nuotaika ko geriausia. Kartkartėmis girdėti šauksmai ir juokavimai...

„Maistas geras. Dažnai į stalą atneša banginio. Pradžio jo mėsa maitino mūsų šunis. Paskiau virėjas ėmė daryti iš jo kotlietus, gausiai pridėtus cibulių. Ypatingai buvo skanu po ilgo dienos darbo arba gero su sniegu žaidimo.

Labai nenuobodūs pingvinai. Vakar didžiulis pingvinas — imperatorius lėtai persisversdamas nuo vienos ant kitos kojos, su balta kaip sniegas krūtine, su juodu smokingu, ilgu snapu, kurio apačioj dega kaip kraujas raudona žymė, o dar žemiau ant kaklo ryškiai geltonuoja du aiškūs nėriniai, pasirodė prieš mūsų lakūną Goraldą Džiūną. Šis tuoj panorėjo persiimti su tuo „monarchu“ ir prisiartino. Pingvinas sudavė savo snapu smarkų smūgį. Džiūnas, nežiūrėdamas smūgių, puolė pingviną. Prasidėjo kova. Nugalėtoju buvo lakūnas, bet pačiam apgailėtinam padėjime. Daugely vietų jo drabužiai buvo suplėšyti, visas kūnas mėlynas.

„Nugalėjęs“ pingviną, Goraldas Džiūnas jį atstūmė ir paleido laisvą.

Pingvinas atšoko į šalį, suspigo nesavu balsu, pasipurtė, peikiami pašlijo į Džiūną, kažką prisiminė ir atsitolino į gretimą kalvą, kaip koks niekadėjas, visai neatsigręžęs atgal.

Per šią kautynę šimtai kitų pingvinų pradėjo garsiai ir šiurpiai klykti, lyg protestuodami prieš netvarkingą žmogaus elgimąsi su jų draugu.

Be kitko dar vienas smalsumas. Pingvinai santykiauja su mumis „nuoširdžiai“ ir net „vaišingai“, su šunimis jų santykiai visada priešingi. Pamatę šunį, išsiskečia ant sniego — ir puolasi, persekioja. Stengiasi užkliudyti savo tvirtu snapu“...

Apžvalga

Europa ir tikėjimas. 1928 m. *„Revue des Jeunes"* 19. nr. įdėtas žymaus anglų rašytojo katalikо Hilaire Belloc straipsnio Europa ir tikėjimas vertimas; čia atpasakojamos jo kelios mintys.

Mūsų dienų Europa gimė XVII a. prasidėjus. Štai jos pagrindiniai pažymiai: 1. Gamtos ir jos gretimųjų mokslų greita pažanga. 2. Nupuola autoriteto supratimas. 3. Iškyla skepticizmas, kuris pradžioj buvo radikališko neigimo dvasia, o pagaliau ėmė abejoti net matematikos aksiomomis. 4 Greta mokslų auga turtai. 5. Protestantų pasaulyje gimsta kapitalistinė santvarka, kuri iš dalies apėmė ir katalikų šalis; mažuma paveržė iš daugumos gamybą ir ją savaip sutvarkė. 6. Didėja visų šių rūšių pažanga, bet su ja ir nusivylimas.

Teisingas stebėtojas visur pastebės logiškai nesuderinamus mokslų ir turtų augimą ir didėjantį žmonijos vargą. Aišku, kad kol šita kryptim eis Europos gyvenimas, tol jos likimas bus labai netikras. Pasižvalgius po šių dienų mokslu didingus laimėjimus ir kasdien didėjantį žmonijos vargą, siūlosi iki šiol istorijoj nežinomas klausimas: Ar Europai nėra tik skirta žlugti ne nuo priešų rankos, bet nuo savo vidaus skaudulių? Į tai gali būti toks atsakymas: Europa arba grįš į tikėjimą, arba žlugs.

Šiandien Europa pamiršo dvasinę žmogaus pusę, jo sielą, ir eina tik medžiaginės pažangos kryptimi. Pamirštama siela blaškosi; dvasiniam gyvenime nėra sutarimo: vienur protas skelbiamas vieninteliu pažinimo šaltiniu, o kitur jis randamas bejėgiu ką nors pažinti. XVII a. racionalizmas ir jo tęsinys XIX a. materializmas eina iš to paties reikalo, kaip ir Kanto skepticizmas. Išskiriama iš gyvenimo siela ieško sau sistemos; išsyk jai trošku, bet toliau jau metasi į neribotas erdves. Žmogus negali rasti ramybės toj netvarkoj, kur visa neigiama ir neatsižiūrima į jokius dėsnius ir reikalavimus. Taip pat nenuostabu, kad šiandien žmogus ima krypti į raganiavimo ir spiritizmo kultą. Tik dar galima susiraminti, kad Europos dalyje dar giliai yra įleidusi šaknis katalikiškoji dorovė.

Mokslų pažanga taip pat pareina, nors tai ir keistai atrodo, nuo neatsižiūrėjimo į žmogaus sielą. Visuomenė, giliau dvasiškai išsiauklėjusi, mažiau domėsis, negu sumaterializėjęs individas. Kur nėra tikėjimo, ten paguoda randama tik aiškiai išrodomuose dalykuose. Šie trys amžiai pasižymi mokslo išradimų gausumu. Tačiau tie išradimai nėra davę žmonijai laimės. Jų tarpe nerasime nė vieno, kuris nebūtų panaudotas žmonijos vargui padidinti. Be to, pats išradimo faktas neduoda tikro džiaugsmo, o gražiausias išradimas gali būti blogai panaudojamas. Išradėjai dirba su didžiausiu karščiu, manydami moksle rasti palaimintų vaisių. Šiam

užburtam rate reikia kaltinti ne pati mokslo pažanga, bet ta bloga filosofija, kuri jai vadovauja.

Šitą smarkų norą pažinti papildo antras nukrypimas — pasidavimas išviršiniam autoritetui, kuris nėra nieku pagrįstas. Kiekvienu svarbiu reikalu mūsų amžininkai pasiskirsto į dvi grupi: mažą skaičių tų, kurie žino, ir masės tų, kurie priima be jokios kritikos per laikraščius ir per knygas sėjamas nuomones. Šitas mūsų laikotarpio pažymys, nusigręžęs nuo tiesos ir katalikybės, yra didelis savo padariniais. Apie šią vergišką įtaigą grupuosis didieji ateities mūšių laukai tarp tvarkos ir netvarkos.

Pagaliau šitas laikotarpis davė kitą skaudų reiškinį — kapitalizmą, kuris savo padariniais yra didžiausia kliūtis teisingai tvarkytis visuomenei ir kuris neleidžia lengvinti vis labiau slegiantį vargą. Trūko socialiniai ryšiai, kurie palaikė visuomenių ekonomišką pusiausvyrą. Šioj pakraipoj išaugo iš pradžių Anglijoj, vėliau veikliausiose protestantų tautose ir pagaliau kitose krikščionių šalyse tvarka, pagal kurią keli privelegijuoti laikė žemę ir darbo įrankius, tuo tarpu kai masės buvo priverstos žiūrėti, kas nutrupėdavo nuo nerūpestingų žmonijos viešpačių stalo. Tokiose sąlygose turėjo išnykti sveikas nuosavybės supratimas. Spaudžiamųjų eilėse pasigirdo balsai, visiškai neigią nuosavybės teisę. Kapitalizmas ir socializmas yra vieno kamieno, sugedusios visuomenės, atžalos.

Prieš kapitalizmą ir socializmą visoj Europoj stoja ūkininkų judėjimas, kur moderniškas pramonės kapitalizmas užleidžia pirmą vietą žemės darbui, kuris yra rankose pačių darbininkų, turinčių darbo įrankius ir žemę. Tą judėjimą gyvai remia ir Katalikų Bažnyčia.

Šių dienų katastrofos vaizdas mums aiškus. Socialinė būklė genda. Visų pakraipų žmonės jaučia, kad eidami šiuo nebaigiamu ir tamsiu keliu didintų neatperkamą vargą ir skurdą. Įvairios pažinimo sritys vis labiau iškraipomos. Autoritetas, tas gyvenimo pagrindas, nustoja visai savo reikšmės. Tas didysis civilizacijos rūmas, kurį mes saugojame ir kuris mums yra pavestas globoti, svyruoja ir rengiasi griūti. Jau net matyti jo gilūs plyšiai, kiaurymės. Gal net mes patys būsime jo griuvimo liudininkais.

Tačiau šiam kruvinam momente iškyla istorinė tiesa: šitas Europos rūmas, mūsų tėvų gyvenamasai rūmas, išstatytas ant kilnių klasinės senovės pagrindų, didės, gyvuos ir pateisins savo buvimą tik tada, kai jis remsis į Katalikų Bažnyčią. Todėl Europa arba grįš į tikėjimą, arba žus. Tikėjimas — Europa, o Europa — tikėjimas.

A. J.

Žmonijos tikslas ir uždaviniai katalikų ir kitų pasaulinių, idėjinių bei ekonominių srovių supratimu — prof. Pr. Dovydaičio paskaitos, laikytos per ateitininkų kursus, santrauka.

Galvoti apie pasaulėžvalgą, ją svarstyti, nustatinėti yra žmogaus laimė, bet sykiu ir nelaimė. Teisingas pasaulėžvalgos

klausimų išsprendimas sudaro žmogui laimingumo, pasitenkinimo, o jų išsprendimo sunkumas — nemalonumo. Šituo atžvilgiu žmogus skiriasi nuo kitų gyvių: jiems įvairūs svarstymai nerūpi. Nei žvirblis, nei varna nesirūpina pasaulėžvalgos klausimais, stengdamiesi tik palaikyti savo individą ir savo veislę. Žmogaus gi iš pat pradžios jau rūpintasi menu, dvasios reikalais: kūrė meną, kūrė mokslą, kūrė techniką.

Visos pasaulėžvalgos tenka skirti į dvi kategorijas, kurios nėra lygios nei savo verte, tikslingumu, nei savo pasekėjų skaičiumi. Negali būti visos pasaulėžvalgos geros.

Viena pasaulėžvalgų kategorija yra idealizmas ta prasme, kad jis pasaulį laiko dvasios sukurtą; kad ta dvasia, jį sukūrusi, įdėjo tam tikrą prasmę, tikslus ir t. t. Toliau priimama, kad ta dvasia yra Dievas — turima teizmas. Jo pagrinde yra dvasios laimė. Žmogus žemėje yra kilniausias kūrinys ir pats gali įžvelgti pasaulio prasmę, savo gyvenimo tikslus ir uždavinius. Jo gyvenimas žemėje nesibaigia: šalia medžiaginės dalelės yra dvasinė, nemirštama siela. Toliau randama apreikštoji krikščionių religija, kuri ypatingai iškelia žmogaus sielą. Krikščionių religijos įsteigėjas pabrėžia, kad viso pasaulio turtai neturi tiek vertės, kaip žmogaus siela. Visuotiniausia krikščionybės lytis yra katalikybė.

Antra pasaulėžvalgų kategorija — materializmas, kuris sakosi nenoris daugiau nieko pripažinti kaip tik materiją. Viskas pasauly yra tartum mechaniška mašina. Kada mechanistai nenori pripažinti laisvos dvasios, tai jie reikėtų pavadinti, priešingai teistams, ateistais – bedieviais. Tačiau jie taip vadintis nenori. Jie geriau pasivadina panteistais, monistais ir t.t. Bet tai yra tas pats materializmas. Taigi visos pasaulėžvalgos galutinai suvedamos į dvi pagrindines — idealizmą ir materializmą.

Kurią mes pasirinksime? Ilgai buvo keliamas klausimas, ar mokytas žmogus gali būti religingas, tikintis. Nemažai šiuo klausimu diskutuota ir net yra suskaitytas procentas mokslininkų, kurie buvo tikį ir kurie ateistai. Ateistų mokslininkų dėl nežinomų priežasčių yra 2 ar 3%. Tikinčių mokslininkų, kurie pripažindavo ir religiją — apie 97—98%. Ir negalima sakyti, kad jie tai darytų iš kokio įpratimo. Tie žmonės yra patys įsitikinę, dažnai po ilgų svarstymų. Jų pusėje yra tiesa.

Nuo pat senų senovės kurta pasaulėžvalga: teorinė ir praktinė — gyvenimožvalga. Pasaulėžvalgos kūryba ėjo dviem keliais: proto ir apreiškimo. Proto srityje, kultūroje, žymiausi kūrėjai yra graikai. Jie pirmieji pradėjo aiškinti pasaulį. Vieni iš jų reikalavo gryninti Dievybės idėją, kaip Xenofanas, atmetė antropomorfizmą. Anaximandras aiškiausiai pabrėžė, kad šitą pasaulį padarė dvasia „Nus“. Pasireiškė ir materializmas; Demokritas, Leukipas yra jo pirmatakai, paskui jam romėnuose atstovavo Lukretius (atomistas).

Atsirado ir neigiamų srovių — sofistai, kurie viską stengėsi subjektyvinti ir objektyvinti. Bet atsirado prieš tai reakcija, kuri

davė mokslininkų, su kuriais dar niekas nesusilygino (Aristotelis). Aristotelio moksle randame jau ir pirmojo judintojo — Dievo sąvoką.

Krikščionybė yra prasidėjusi tik nuo tam tikro laiko. Trobesys galima statyti dvejopai: viską pašalinti ir ant grynos žemės, arba ant anksčiau padėto pamato. Krikščionybė nėra statinys ant grynos žemės, bet pastatyta ant to, kas buvo jau sukurta. Ji yra Dievo malonės atnešimas žmonijai, kuri labai laukė atpirkimo. Religijų istorija randa mesianizmo idėją visose religijose. Krikščionybė patobulino žmonių supratimą savo gyvenimo tikslų, uždavinių. Pav., šviesiausias senovės vyras Aristotelis nors priėjo prie Dievo, kaip prie pirmojo judintojo, bet to daugiau nepaaiškino. Krikščionybė parodė Dievo veikimą, jo santykius su žmogum.

Žmogaus santykius su Dievu — religiją randame seniausiose tautose. Daugely tautų prie Dievo vardo pridedamas ir žodis tėvas, pav., romėnų Deus Pater, kuris irgi rodo tam tikrą santykiavimą. Atsilikusių tautų tyrinėjimas parodo, kad jos turėjo religiją.

Hebrajų biblijoj — Senajame Įstatyme pabrėžta ypatingai mesianizmo idėja. Kristus atėjo Senojo Įstatymo vykdyti ir jį papildyti, iškeldamas Dievo gailestingumą, maloningumą, meilę. Po Kristaus atėjimo ėjo per kelis šimtmečius susiliedinimas graikų mokslo su apreiškimu — religija ir pagaliau radosi krikščioniškoji pasaulėžvalga — aristotelinė tomistinė filosofija, kuri vadinama philosophia perennis — per amžius trunkanti filosofija.

Žmogus turi apsišviesti dviem žiburiais: proto ir dieviškojo apreiškimo. Taip, kaip tamsiam kambary užžiebtum mažą žiburėlį ir pasiliktų da. tamsios vietos, tamsus ratas, kuris reikia apšviesti kitu žiburiu. Juo daugiau apšviesime tuo žiburėliu, juo didesnis tamsus ratas aplink jį bus. Iš tikrųjų, kiekvienas moksliškas atradimas vis ir naujų klausimų patiekia, kurie reikia išaiškinti. Iš kur tikslingumas, tvarka? Kokia to visa yra prasmė?

Šičion ateina į pagalbą religija, apreiškimas, nušviesdamas žmogaus pasaulėžvalgos tamsiąsias vietas. Tarp žinojimo ir religijos jokio konflikto tikra prasme nėra.

Kodėl mums ši, krikščioniškoji, pasaulėžvalga taip brangi? — Todėl, kad ji visiškai išaiškina pasaulėžvalgos klausimus, gyvenimo tikslus, priežastis, uždavinius. Ir tie atsakai yra visiškai aiškūs. Tuo tarpu koks nors panteizmas pasakytų geriausiu atveju, kad jis nežino.

Katalikų pasaulėžvalga turi jau didingus rūmus, kurie bus toliau statomi. Tuo tarpu kitos pasaulėžvalgos, stengdamosios viską iš naujo statyti, rezultate gauna tik klaidas. *V.*

Belgijos katalikiškasis jaunimas. Daugiausia pasisekimo Belguose turi Belgijos Katalikų Jaunimo Asociacija. Savo įtakingumu toji sąjunga daug reiškia visam belgų krašto gyvenime.

Dar 1910 mt. kardinolo Mercier patariamas kun. Brohée ėmėsi organizuoti katalikišką belgų jaunuomenę. Tąsyk pasirodė laikraštėlis „Kvietys, kurs kyla“ (Blé qui lève). Narių sudėtis buvo labai marga ir nepastovi. Ilgainiui nuo Bažnyčios nutolo tie, kuriems daugiausia rūpėjo sportas ar politika: organizacijoj liko tik susidomėję savo dvasiniu atgimimu. Šv. Tėvo balsas dėl katalikiško veikimo sąjungai davė naują kryptį. Kad geriau vyktų apaštališkas darbas, reikėjo didesnio drausmingumo ir veikimo specializacijos. Daugiau reikšmės duota mažiems studijų rateliams, kurie ugdo atskirų narių dvasinę pažangą. Pagal naują statutą, kuriame kat. jaunimas pavadintas Kristaus Karaliaus milicija, dabar sąjungai vadovauja pasauliečiai, dvasinės vyriausybės prižiūrimi. Kad nebūtų per didelio susiskaldymo, kiekvienoj parapijoj veikia tik viena katalikų jaunimo kuopa, kuriai priklauso visas apylinkės jaunimas. Kur galima, tokia kuopa pasiskirsto į studijuojančių, darbininkų ir ūkininkų grupes. Suvažiavimai bei susirinkimai būna bendri arba atskirų sekcijų. Atsirado naujos organizacijos, kaip darbininkų, studijuojančių ir ūkininkų. Kiekviena savo nariams išleido atskirus organus, kur nagrinėjami specialūs reikalai. Atrodytų, kad toks susiskaldymas neveda prie gero. Bet kitaip Belgijoj negalima. Visi jie sujungti su katalikiška akcija, visi bendros kat. jaunimo Federacijos nariai. Politika iš programos išimta; ekonominiam darbui reikalingas episkopato sutikimas. Paskutinis Liège'o kongresas su 50.000 dalyvių, dienos už Meksiką, Bažnyčių jungimas ir pastangos sukurti tikrai krikščioniškas šeimas rodo didelius kat. jaunimo užsimojimus. Pamažu tas jaunimas į savo rankas perima vadovaujamą vaidmenį visam Belgijos katalikų gyvenime. Kol kas sąjunga apima tik kalbančius prancūziškai, bet netrukus manoma įtraukti ir flamandus, kurie ligšiol neįėjo dėl politinių išskaičiavimų.

Modernioji Amerika ilgisi Dievo. Naujorke neseniai įvyko mokslo draugijos kongresas. Spaudos žiniomis, d-ras Barkesas, turįs Amerikoj žinomo filosofo vardą, perskaitęs referatą, kuriame išrodinėja, kad reikią sudaryti naujas mokslišKas Dievo supratimas, paremtas fizika, astronomija... Charakteringa, kad sumechanizėjusi Amerika jau pasiilgsta Dievo, nors, kaip matyt, kai kurie dar neišdrįsta atvirai ir nuoširdžiai pagerbti tikrąjį Dievą.

– Net kinematografai susidomėjo religiniais pastatymais. Juos gausiai lankanti Amerikos visuomenė. Dėl to dabar Hollivudo atelje rengia dvi naujas filmas: Tvaną ir Nojaus laivą. Tam reikalui iš visų Amerikos zoologijos sodų renkami patys retieji gyvuliai.

Mūsų veikimas

Kauno naujienos

K. V. C. Kauno rajono valdyba vasario mėn. 12 d. surengė ateitininkų salėje Šv. Tėvo Pijaus XI 50 metų kunigavimo sukaktuvių minėjimą. Į minėjimą atsilankė Šv. Tėvo atstovas J. E. arkiv. Bartoloni, J. E arkiv. Skvireckas ir Jų Eksc. vyskupai Karosas ir Reinys, katalikų vadai, nemaža studentų at-kų ir šiaip jau žmonių. Arkiv. Bartoloni pasakė kalbą, prof. Dovydaitis ir p. Ed. Turauskas laikė paskaitas, p. Kačanauskas giedojo solo, p. Dambrausko vedamas choras išpildė keletą giesmių.

Ta proga visos katalikiškos organizacijos sveikino Šv. Tėvo atstovą arkiv. Bartoloni; moksl. ateitininkų s-gos vardu sveikino pirm. Vl. Viliamas su sekr. J. Laučka.

Centro valdyba savo paskutiniuose posėdžiuse priėmė mergaičių kursų programą. Kursai turės įvykti Velykų atostogų metu.

Neseniai įvykusiai vyskupų konferencijai C. V. įteikė raštą svarbių at-kams reikalų klausimu.

Vasario 16 d. — Lietuvos Nepriklausomybės dienai ir **vasario 17 d.** — Šv. Tėvo Pijaus XI 50 met. kunigavimo sukaktuvių dienai paminėti išleista visoms kuopoms aplinkraštis, primenąs tas dienas prideramu rūpestingumu paminėti.

Naujas C. V. pinigų ponas. Pasitraukus iš C. V. iždininko pareigų stud. P. Karužai, į jo vietą pakviestas stud. A. Kazlauskas iš Prienų.

Z. Ivinskis neseniai baigė universitetą. Pagrindu buvo paėmęs Lietuvos istoriją. Baigė su pažymėjimu labai gerai. Jis yra uolus „Ateities“ bendradarbis. Z. Ivinskis yra buvęs veiklus Plungės ir Telšių at-kų kuopų narys ir vadas.

Ženklelio reikalai. Jau gauti at-kų ženklelio projektai, kurie dar nėra galutinai priimti. Tikimasi apie Velykas, ar kiek vėliau, išvysti visą ženklelių partiją. Apie tai bus kuopoms pranešta.

Vasario 16 d. studentai ateitininkai didžiojoje universiteto salėje iškilmingai minėjo nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves. Gražias kalbas pasakė prof. Dovydaitis, Dr. Pakštas ir stud. at-kų s-gos pirmin. St. Lušys.

Ateitininkų Federacijos vyriausias dvasios vadas prof. Dr. kan. *Pr. Kuraitis* neseniai paskirtas ir „Pavasario“ s-gos dvasios vadu.

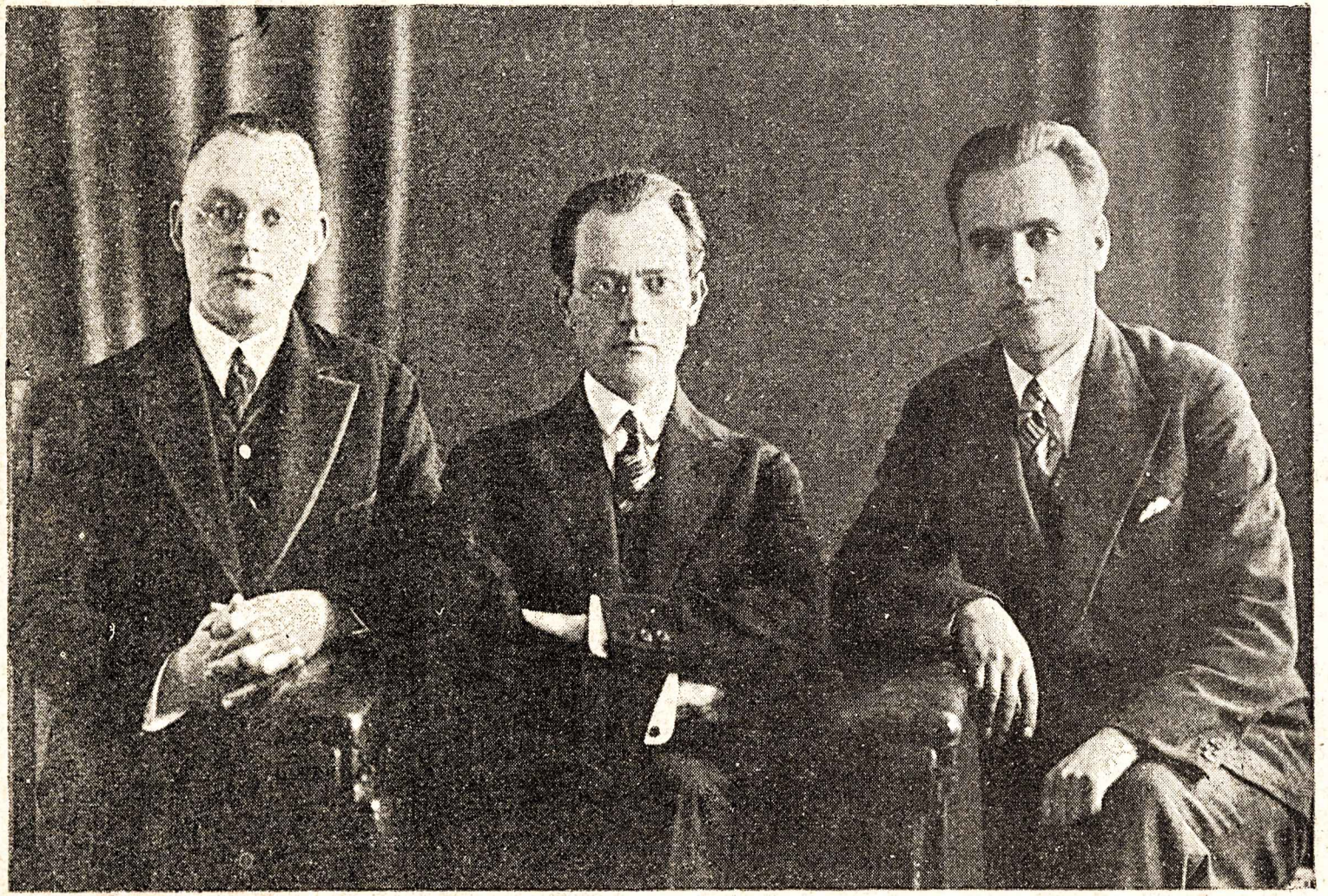

Prof. Dr. V. Mykolaitis Putinas, „Židinio“ redaktorius. J. Pankauskas — redakt. pavaduotojas, S. Žareckas — administratorius (žiūr. psl. 142).

Kas girdėti kuopose

Panevėžio ateitininkės sausio mėn. 27 d. šventė savo penkerių metų veikimo sukaktuves. Rytą 10 val. susivienijusios su mūsų geriausiuoju Kristumi ir paprašiusios Aukščiausiojo palaimos, pradėjo savo garbingą šventę. 1 val. p. p. rajono mergaičių reik. vedėja Pr. Masiokaitė atidarė susirinkimą, kuriam pirmininkavo darbšti buvusi Panevėžio rajono at-kė p-lė mok. A. Dulkytė.

Išklausyta visa eilė gražių sveikinimų. Visų gerbiami sendraugiai kan. Šidlauskas, kun. Butvila, p. p. Barisai, p. mok. Mičiulis ir visų mylimas jaunimo draugas kun. Liepinis gražiai susirinkusias-ius sveikino; jiems atidėkota širdingu ir gausiu delnų plojimu. Be to, sveikino stud. J. Laučka ir Ad. Domaševičius m. a-kų s-gos c. vald. vardu, K. Meškonis — Panevėžio „Pavasario“ rajono vardu, J. Jokubka — priešalk. biuro vardu, P. Šilas — Panevėžio vyrų at-kų vardu. Be to, gražiai sveikino rokiškiečiai Bulovas, Vilčinskas ir mergaičių reik. vedėja. Dar sveikino raštu Kauno, Mariampolės, Kėdainių ir k kuopos. Stud. J. Mutusevičiūtė savo gražioje paskaitoje palietė aktualiausius mergaičių visuomeninio gyvenimo ir veikimo klausimus. Susirinkimas nusiuntė delegaciją pasveikinti J. E. vysk. Paltaroką.

7 val. vak. prasidėjo linksmoji šventės dalis. Gražiai suvaidinta drama „Patricija“. E. Jasevičiūtė, J. Kazlauskaitė, V. Dagelytė, Juškaitė ir k. parodė tikrai meniškus savo gabumus.

Gražus Janćauskaitės baletas, gyvieji paveikslai, stygų orkestrėlis, skambinimas fortepionu ir dainos įvairino gražią vakaro programą.

Be to, susirinkusieji galėjo grožėtis kuklia, bet gražia darbelių paroda. Pertraukų metu grojo pavasarininkų dūdų orkestras. Panevėžietės ateitininkės įtraukė visų mokyklų jėgas ir suruošė gražią šventę.

Zarasų kuopa vis stiprėja. Paskutiniu laiku susiprintos mergaičių ir bernaičių kuopelės. Neseniai surengtas viešas vakaras. „Ateitį“ prenumeruoja visi nariai, rinktos prenumeratos „Ateičiai“ ir „Židiniui“. Be to, išleidžiamas kuopos organas „Jaunas Diegas“ ir pasiryžta atlikti daug naudingų žygių.

Jurbarko vyrai sausio m. 20 d. minėjo atskiro gyvavimo (atsiskyrimo nuo mergaičių) šventę. Šventė praėjo sklandžiai ir gražiai. Dalyvavo nemažai svečių. Vyrų kuopelės globėju išrinktas mokyt. p. J. Baltusis. Kuopelei pirmininkauja J. N. Bajerčius.

Kaišiadorių kuopa sausio m. 20 d. surengė viešą vakarą; vaidinta „Fabiolė“. Prie pastatymo ypač prisidėjo veikalo režisierius kuopos globėjas kun. N. Švogžlys.

Telšių kunigų seminarijos kuopos pirmininku sausio m. 16 d. išrinktas Jonas Beinoris.

Telšių rajono valdybą sudaro: dvasios vadas kun. J. Aperavičius, pirmin. H. Idzelevičius, vicepirm. A. Markauskas, sekr. J. Baniukas, knyg. Z. Juškevičiūtė, kasin. P. Gailevičius. Rajono valdyba deda pastangas išleisti rajono almanachą ir spausdintą laikraštėlį.

Šilavos kuopa sausio m. 14 d. išrinko naują valdybą šioje sudėtyje: pirm. Vl. Želvys, vicepirm. E. Valeškaitė, sekret. O. Akmenskaitė, kasin. L. Cermė, knyg. D. Lauraitis.

Telšių gimnazijos kuopos veikimas labiausiai spiečiasi apie vyrus, nes jų daugiau yra. Vyrų kuopelei pirmininkauja J. Raibužis. Susirinkimai daromi kas 2 sav.; prisilaikoma vyr. bern. programos. Puikiai veikia ir jauniesnieji.

Utenos kuopos pirmininku išrinkta Vyt. Maželis, buv. pirm. V. Tumasonis ir b. sekr. N. Daukša iš eitųjų pareigų pasitraukė, norėdami rimtai gimnaziją baigti.

Linkuvos literatūros sekcijos susirinkime sausio m. 13 d. studentai Al. Dičpetris ir ir J. Stepanas laikė paskaitas apie tautosaką, meną ir mokslą. Sausio m. 19 d. linkuviečiai surengė Šuberto minėjimą. Salė buvo papuošta at-ko pieštu Šuberto portretu. Mok. K. Jovaiša laikė paskaitą apie Šuberto gyvenimą ir ir darbus, iškeldamas jo nuopelnus ir kūrinių vertę. J. Levanas, akomponuojant p. K. Jovaišai, atliko smuiku kelis Šuberto kūrinius. Be to, skambinta pianu. Į minėjimą buvo atsilankę daug svečių.

Mergaičių susirinkime sausio m. 26 d. mokyt. M. Freimanas laikė paskaitą apie moterų emancipaciją ir lyčių skirtumą.

Antalieptės vidur. mokyklos at-kų kuopos ir bernaičiai ir mergaitės vieni kitiems nesiduoda pralenkti — dirba vienodai.

„Saulė" prašvito skaisčiau... Kauno „Saulės" mergaičių gimnazijos at-kės pastaruoju laiku liovėsi snūduriuoti ir griebėsi rimto darbo. Į naują valdybą išrinkta: O Lukšytė pirm., Miliušytė — vicepirm., Mykolaitytė — sekret., Kuliavaitė — kasin., Naruševičiūtė — archyv.

Skuodo kuopa nutarė surengti šiemet per Sekmines savo 10 metų gyvavimo sukaktuvių šventę.

Vilkaviškio at-kai per Sekmines minės savo 10 m. gyvavimo sukaktuves. Prie to jau sparčiai rengiamasi. Ruošiamasi taip pat surengti kovo mėn. 10 d. jauniesniesiems at-kams kursus.

Biržų kuopai gimnazijos administracija uždraudė susirašinėti su Centru, bet biržiečiai vis dėlto pasiryžę dirbti. Nutarta artimiausiu laiku įsigyti kuopos vėliavą. Projektai jau daromi.

Marijampolėje pasikeitė vadovybės ir naujos šiaip atrodo:

V. R. J. Gimnazijos kuopos pirm. išrinktas Senauskas, vicepirm. — Vl. Miknevičius, sekret. — Z. Katilіūtė, spaudos platintojų — J. Jucaitis, jaunesniųjų pirm. — Blonskis.

Marijonų gimnazijos kp. pirm. — B. Kazlauskas, vicepirm. — St. Lešinskas, jaunesniųjų pirm. — Karalevičius.

Mokytojų seminarijos pirm. — L. Bartuška, vicepirm. — Radzevičiūtė, spaudos platintoju — Storpirštis, sekretorium — L. Jakelaitis.

Mažeikius vasario m. 1 d. aplankė c. v-bos įgaliotas stud. J. Katinas, kuris laikė visuotiniame sus-me paskaitą apie abstinenciją. Paskaita sukėlė daug entuziazmo; susirinkimas buvo gyvas ir paįvairintas deklamacijomis, pasakėčiomis ir koncertine dalimi.

Utenos abstinentai per susirinkimus skaito referatus, daro priešalkoholinio veikimo apžvalgą, skaito savo kūrybos dalykėlius, deklamuoja ir t. t.

Šeduvos kuopos susirinkime, įvykusiame tuoj po Kalėdų atostogų, daryti pranešimai apie įvykusius kursus Kaune. Visi nariai labai tuo domėjosi.

Šeduvos at-kų kuopos v-ba reiškia užuojautą savo draugams: *Stasei Butrimavičiūtei* dėl jos mylimos sesutės mirties ir *Broniui Kranauskui* dėl jo mylimo tėvelio mirties.

Kauno at-kai sausio m. 10 d surengė „Saulės“ rūmų salėje savybės vakarą. Programa buvo įvairi, ir joje dalyvavo daug jėgų. Apskritai, Kauno at-kai nuolat daro gerokus žingsnius pirmyn.

Abstinentai smarkauja. Alytaus kuopa vasario m. 3 d. turėjo susirinkimą abstinentinei nuotaikai pakelti. P. Kazlauskas laikė paskaitą apie abstinencijos reikšmę ir jos įtaką visuomenės gyvenime. Po susirinkimo prisirašė į absinentų sekciją apie 30 narių. Sus-me dalyvavo nemažai ir svečių.

Utenos kuopa pasiryžusi įsigyti savo vėliavą. Pradžiai jau nemaža kaialikai inteligentai paaukojo. Paskutiniu laiku išleistas laikraštėlis „Pirmieji Žingsniai“.

Alytaus kuopa sausio mėn. išleido savo laikraštėlį „Tikrasis Kelias“.

Marijampolės ateitininkai mylimam idėjos draugui, knygyno vedėjui Pijui Andziuliui, dėl jo brangiausios motutės mirties reiškia užuojautos.

Rygos at-kų abstinentų sekcija vasario m. 2 d. minėjo blaivybės savaitės dieną. Į susirinkimą atsilankė p. Sužiedėliai ir p. Ad. Raulinaitis.

Mokyt. Ad. Raulinaitis laikė paskaitą apie abstinenciją ir jos tikslus. Mokyt. S. Sužiedėlis, patiekdamas charakteringus gyvenimo nuotykius, surištus su alkoholiu, sukėlė gerą nuotaiką. Sekcijos pirm. St. Pletkytė skaitė referatą „Alkoholio įtaka ir jo vengimas“, o sekc. sekr. V. Bugavičiūtė skaitė abstinentiško turinio rašinėlį „Šeimyninės meilės priešas“.

Susirinkimas baigtas At-kų himnu; po to smagiai pasilinksminta

Nauja valdyba. Pasvalio kuopos valdybą dabar sudaro: A. Baltinis — pirmin., B. Maciūnas — vicepirm., K. Žalkauskaitė — sekret., Pr. Gaigalas — iždin. ir J. Talačka — archivarijus.

Jau rengiasi kitiems metams. Alytaus kuopa susilauks kitais metais savo gyvavimo dešimties metų sukaktuvių ir dabar jau pasiryžta rimtai ruoštis prie tos iškilmingos šventės. Kuopos istorijai parašyti sudaryta speciali komisija su kun. Kirvelaičiu priešaky.

Vyrų kuopelių veikimas. Visoms vyrų kuopelėms buvo paskelbtas pavyzdingo veikimo mėnuo (15. I. — 15. II.). Iš atsiųstų pranešimų matyti, kad šio mėnesio veikimu vienos iš pirmųjų yra — Kauno T. T. Jėzuitų gimn., Kėdainių, Marijampolės Mar. ir Valst. R. J. gimn., Panevėžio II gimn., Panevėžio mok. semin. kuopelės. Visose tose kuopelėse šį mėnesį įvyko daug gražių darbų ir iškilo sveikintinų sumanymų.

Panevėžio Mok. semin. kuopelės pirmininkas praneša... „Skaitytos šios paskaitos: „Pilnutinės asmenybės ugdymas“, „Vaižgantas ir jo kūryba“. Praktikuojamas toks metodas — referentas kalba tik bendrai apie dalyką, o nariai, jau iš anksto žinodami temą, taip pat jau pasirengę, diskusijose ją nagrinėja. Benagrinėjant vieną temą iškyla naujų, įdomių klausimų, naujų temų kitam susirinkimui...“ T. T. Jėzuitų gimn. kuopelė domėjosi aktualiais klausimais. Paskaitų temos šios: „Vakarų ir Rytų kultūra“, „Logika — psichologija“, „Futurizmas“, „Dikensas ir jo kūryba“.

Marjampolės Marijonų gimnazijos kuopos visas veikimas eina rateliuose, padarė 6 susirinkimus; veikimo pagrindan deda drausmę, susiklausymą, draugiškumą.

Kėdainių kuopelės vyrai yra sumanę surengti savo kuopos ydų teismą; savo kuopelėje jau yra surengę protokolų rašymo konkursą.

Utenos vyrų kuopelė padarė 2 bendru ir 6 ratelių susirinkimus. Sumanyta iškilmingame susirinkime paminėti spaudos atgavimo šventę ir kritiškai įvertinti šių dienų spaudą.

Panevėžio Valst. II gimn. padarė 5 bendrus ir 6 ratelių susirinkimus, susirinkimų nuotaika gera, šeimyniška. Nutarė visi užsisakyti „Ateitį“, kiek galima prenumeruoti „Židinį“ ir platinti katalikišką spaudą.

Marijampolės Valst. R. J. gimnazijos sušaukė 1 bendrą ir 9 ratelių susirinkimus.

Jurbarko ir Telšių mok. semin. kuopelės yra pasiryžusios pavyzdingu elgesiu ir atsižymėjimu moksle ir kituose darbuose atkreipti visuomenės dėmesį ir apylinkėje paskleisti gražų ateitininkų vardą.

Kaip paaiškėjo iš pranešimų, vidutiniškai imant šio mėnesio kiekvienam susirinkime dalyvaudavo 80--85% narių.

Kuopelės stengiasi viską kritiškai įvertinti ir įvesti, ko trūksta, į savo kuopelės veikimą.

Kuopelėse daug dėmesio kreipiama į drausmę, susiklausymą ir brolišką narių sugyvenimą.

Vyrų reikalų vedėjas.

KNYGA ir MENAS.

Pirmas dešimtmetis. 18 poetų. Redagavo *P. Kubilevičius,* įvadą parašė *L. Gira.* Išleido *M. Gudaitis.* Kaunas, 1929 m. 264 p. Kaina 6 lit.

Nors ši poezijos antologija pavadinta „Pirmuoju dešimtmečiu", bet ji neturi tikslo suimti visus poezijos laimėjimus, pasiektus lietuvių literatūroj per pirmąjį nepriklausomybės dešimtmetį. Tai pačios naujosios poezijos rinkinys tik tų rašytojų, kurie savo laiku neįėjo į Binkio „Vainikus" ar po to pasireiškė.

Antologija sustatyti nėra lengvas darbas. Reikalinga, kad įeitų patys gerieji ir charakteringieji autoriai. O iš autorių turi būt išrinkti patys gerieji ir charakteringieji poezijos dalykai. Skaitytojas iš antologijos turi gauti artipilnę nuovoką apie to laikotarpio poezijos skonį ir tendencijas.

Reikia pasakyti, kad autorių pasirinkimas nėra ganėtinas. Vis dėlto pasigendi keleto gana charakteringų naujausios poezijos darbininkų. Be Graičiūno, Tilvyčio, Borutos antologija nesudaro pilno naujosios poezijos atvaizdo. O tai gana stiprūs ir charakteringi tos poezijos atstovai. Gal čia būta kaltės ir iš neįėjusių tarpo: sako, Boruta nesutikęs su „buržujais" vienam suole sėdėti. Tiek jau to... Bet pačios antologijos pilnumui tai vis dėlto kenkia. Iš antros pusės, galb ūtų reikėję išskirti tuos, kurie sau vardą susidarė ne poezijoj, bet kitose srityse. J. Paukštelį žinom ir, tur būt, žinosim, kaip beletristą, bet ne poetą. P. Vaičiūnas mums kaip dramaturgas, „Nuodemingojo Angelo" autorius ilgai atminty stovės, tik ne kaip eilininkas. O pirmas ir antras naujajai poezijai nėra charakteringi. Arba vėl — Pr V. Būdvytį visuomenė jau seniai spėjo pamiršti. Tai kam jį čia bereikėjo kelti iš numirusių, jei jis pats atsikėlė, tik jau kituose dirvonuose.

Kiekvienas poetas pradžioj eilėraščių duoda savo autobiografiją. Dieve, tu mano! Iš tų autobiografijų būtų galima ką nors spręsti apie visus kitus dalykus, tik ne apie gerbiamuosius poetus. Bet ne! Galima šis tas nuvokti ir apie juos! Visi jie ar kažkoki tolimų šalių klajūnai, ar genijai, ar išdidėliai. Tik paklausykite. Štai Tysliavos autobiografija. Ji trumpa: „Autobiografija? Kam? Mano tauta jau seniai išmirus, o kalba, kurią aš norėčiau rašyti — užmiršta". Ir viskas! Argi Tysliavos tėvynė būtų Babilonija ar senovės Asirija? Jis po Paryžių bedūlinėdamas, tur būt, pamiršo, kad dar tėviškė — neišmirus, ir geram darbininkui jos skambi kalba gali būti puikiausias įrankis.

Tik S. Šemerio ir dar pora autobiografijų žmoniškos.

Eilėraščiai, reikia pasakyti, išrinkti su nusimanymu: iš tikrųjų paimti patys gerieji ir stipriejі. Apie poetus iš tų eilėraščių galima gauti patenkinantį vaizdą. Tai jau didelis antologijos pliusas.

Aplamai ką galima tarti apie naujuosius poetus? Ogi štai: 1. Jie per maža rūpinasi savo poezijos forma. 2. Jų poezija nepasižymi nei minties gausumu, nei gilumu, nei originalumu. O į tuos dalykus vis dėlto turėtų jaunieji poetai atkreipti dėmesį, jei jiems ne šablonas rūpi, jei jie nori pakelti mūsų literatūrą iš apsnūdimo, ją tinkamoj aukštumoj pastatyti. Čia rimtesnių pastangų tik iš labai reto kurio žymu.

„Pirmą dešimtmetį" literatūros mėgėjai turėtų palankiai sutikti. Šis leidinys skaitytojams tikrai naudingas bus, nežiūrint kai kurių trūkumų. Ši antologija — arčiausias kelias į naująją mūsų poeziją. Ji parodo, kad lietuvių literatūroj netrūksta naujų darbininkų, prie gero noro ir pastangų galinčių daug duoti.

Išleidimas gražus. Tik nupieštoji viršelyj panaitė su savo nežmoniška kasa nei šiaip nei taip atrodo. *Aug. Raginis.*

M. Valančius. **Pastabos sau pačiam.** Iš lenkiškosios M. Valančiaus rašliavos sulasė ir savo pastabų pridėliojo *doc. J. Tumas.* Kaunas 1929 m. 190 p. Kaina 5 lt. 50 ct.

„Pastabose sau pačiam" yra surinkta istorinės medžiagos, įvairių vyskupo atminimų, pastabų. Čia M. Valančių matom, kaip puikų pasakotoją, kurio „Pastabos sau pačiam" prašyte prašosi perskaitomos. Nesileidžiant į kokius nagrinėjimus, čia duodama pora ištraukų, kurios vaizdžiau už bet kokią recenziją tos knygos vertę parodys.

1816 metų rugpiūčio 16 d. mano tėvas Mykolas nuvežė mane į Kalvariją mokytis ir paliko Žvirkalnyje pas Glazeraitę. Glazeraitė buvo senosios gadynės pana, nepuikesnė už velnią, nemaža teksnė, tačiau neblogiausia davatka.

Mane priėmė į bendrabutį jau dvyliktą. Už kambarį, kurą ir virimą valgyti tėvas apsiėme mokėti jai kas metai po dorelį (talar), arba po devynius auksinus (złoty), ir kas metai duoti produktais: po du pūru bulvių, po šešius gorčius miežinių kruopų, po pūrą ruginių miltų ir po du gorčiu druskos. Keptą gi duoną, sviestą ir mėsą sakės siųsiąs man pačiam, kad tie maisto dalykai nepatektų šeimininkei į jos rankas. Be to, tėvas sumokėjo vieną rublį už kurą mokyklai šildyti; ir namų guverneriui Jonui Petrauskui už prižiūrėjimą apsiėmė kas metai mokėti irgi po vieną dorelį. Pagaliau, mano reikalams — popieriui, pieštukams, rašalui, plunksnoms — kas ketvirtis turėjo duoti po du auksinu Tai tatai gyvais pinigais turėjo per metus sumokėti keturius rublius ir šešias dešimtis kapeikų.

Man tada ėio šešiolikti metai amžiaus. Buvau gana išlepintas ir liguistas, todel mažas, kaip vagelis, liesas, kaip panėtas svirplys, lengvas, kaip ligota žąsis pavasarį... (14 p.)

Buvo jau vėlybas ruduo, lapkričio 6 d. Žvarbus vasaros vakarų vėjas bepradėm pūtė su sniegu ir lietum. Aš turėjau tvirtą, drobe apsiūtą skėtį. Suskambino į pamokas po pietų; pasiėmiau tą skėtį ir išėjau. Ligi tik priėjau Anno koplyčią, išskėčiau skėtį, mane pagavo audra; knygos iš po pažasties iškrito; nusitvėriau abiem rankom už skėčio ir pakilau į orą. Skridau čia aukščiau, čia žemiau; tariaus į dangų nuskrisiąs. Švento Jono kalne pats vėjas užbloškė mane už koplyčios; pasiekęs kojomis žemę, suglaudžiau skėtį, tada vėjas jau nieko nebegalėjo padaryti.

Perskridau karčiamą, tiltą, Varduvos upę; ji rudens metu gili esti; pralėkiau oru bent 2.000 žingsnių. Prisipažįstu, nusigandau, nes mirtis buvo čia pat. Todel įėjau į Judo pabučiavimo koplyčią padėkoti Viešpačiui Dievui už tai, kad išlikau sveikas. Vos tik priklaupiau, kažkas praeidamas pro šalį koplyčią uždarė ir kablelį užkabino. Šokau prie durų, beldžiau, bet žmogaus nebebuvo. Palikau, kaip paukštis narve. Tris ketvirčius valandos prastovėjau prie durų, žiūrėdamas pro plyšį tarp suvėrimo, ar kas eina. Galų gale išvydau ateinančią bobą, pradėjau belsti ir smarkiai šaukti. Išgirdo ir atidarė.

Bėgu, kiek tik betesėdamas, į klasę — jau būta arti galo pamokos. Įeinu užduseęs. Klimavičius, išvydęs mane, šūkterėjo:

— Kur buvai, valkata?

Atsakiau:

— Kunige profesoriau, netyčiomis buvau beprapuoląs...

Profesorius atsistojo ir tarė:

— Netyčiomis užsnudai, blozne. Imkite jį! Ir įsegė man šešius tokius skanius bizūnus, jog randus per šešias savaites nešiojaus.

Po pamokų apsakiau draugams savo kelionę oru; be to, kažin kas matęs mane skrendant; taip pagarsėjo miestelyje. Tai išgirdęs prefektas Žiūkas pasišaukė mane pas save ir liepė viską apsakyti su visais išgaliais. Apsakiau ir pridūriau:

— Ta diena dvigubai buvo man nelaiminga: nes kuo tik neištiko manęs mirtis ir už pavėlavimą į mokyklą kun. Klimavičius mane nulupo.

Prefektas atsakė:

— Ką gi padarysi, mano vaike! Atleisk seniui; rasit, kitą kartą nebebus toks greitas muštis. Aš jam pakalbėsiu. (16—17 p.)

Klenauskas negreit, nes vos tik gavėnioje 1817 m., iškrapštė lentelėje dvi duobeles, tik nekiaurai; į statė dvi didokas adatas, apardė profesoriaus krėslo odą, pakišo lentelę ir vėl užtaisė. Adatų negalėjai matyti. Bet kai profesorius atsisėdo, adatos pradūrė odą ir susibedė sėdančiam į pasturgalį. Šoko Klimavičius, it arklys, kuriam dilgių po uodega pakiša, ir riktelėjo:

— Kolaikgi, bloznai, mane kankinsite! Vis tai daro jūsų vyresnieji. Todel kurie sėdi paskutiniuose suolose — į vidurį, klauptis!

Paklausė nabagai ir prasidėjo kapojimas. Išplakus du studentu, Ulba, jau 25 metų bernas, keliais prišliaužė prie profesoriaus, neva prašydamas, kad dovanotų, apėmė Klimavičių už abiejų kojų, suspaudė ir ūmai patraukė į save. Kunigas driokstelėjo, kaip ilgas beesąs, aukštynelkas; labai susikrėtė sau nugarkaulį ir galvą (18 p.).

Židinys. Literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas. 1929 m. vasario mėn. Nr. 2 (50). Redaktorius leidėjas Dr. V. Mykolaitis.

„Židinys“ šiemet jau yra įžengęs į penktuosius leidimo metus. Per tą laiko tarpą išėjo storoki aštuoni tomai (tomą sudaro 6 n-riai), kuriuose gvildenta įvairių įvairiausi mokslo ir gyvenimo keliami klausimai. Savo pobūdžiu „Židinys“ yra bendro turinio žurnalas. Dėliai to jis įdomus skaityti įvairių mokslo sričių specialistams ir mėgėjams Jame svarstomi klausimai kaip tik atsako gyviesiems momento statomiems reikalavimams. Kiekvienas žymesnis pasireiškimas randa atbalsio ar straipsnių ar apžvalgų skyriuose. Pastarasis skyrius dabartiniais metais yra pasiekęs maximum ir jis vienas jau daro „Židinį“ aktualų ir įvairų.

Pereinant prie šių metų 2-ro n-rio, iš eilės 50-to, reikia pasakyti, kad jis puikiai pažymi žurnalo leidimo sukaktuves, kurioms jis skirtas paminėti. Sis numeris įvairus ir turiningas. Straipsnių skyriuje dalyvauja šeši autoriai. V. Mykolaitis, pirmesniuose numeriuose išspausdinęs keletą studijų apie mūsų rašytojus (Vydūną, J. Tumą - Vaižgantą), nagrinėja A Vienuolio - Žukausko kūrybą. Ig. Skrupskelis, 100 metų sukaktuvių proga, rašo apie Gotthold Ephraimą Lessingą. V. Bičiūnas nagrinėja meno ir religijos santykius. Prieina išvados, kad religijos veikimas nėra priešingas meno principiai. Doc. K. Pakštas straipsniu „Naujoji emigracijos srovė“ tęsia toliau ištisą straipsnių ciklių iš geografijos. Prof. Vl. Šilkarskis str. „Krikščionybės socialistinimas“ suglaustai apžvelgia socialistų teoretikų pastangas socializmą atremti Kristaus mokslu. Dr. J Urmanas patiekia bendras žinias, kiekvienam žinotinas, apie koperaciją. Be to, dar įdomūs, apžvalgų, akademiškojo gyvenimo ir knygų ir žurnalų skyriai.

Dailiajai literatūrai atstovauja savo eilėraščiais L. Gira, K. Balmontas, Levūnas, Saliomeja Neris ir P. Orintaitė. Ilgesnis ir platesnio masto beletristikos dalykas yra Vaižganto „Gužauskų svečiai“, kurio pradžia buvo 1 nr.

Toks šio įdomaus numerio turinys „Židiniu“ bus patenkintas kiekvienas, — kad ir moksleivis, — kuris jį paims skaityti. *A. Ž.*

Animizmas V. Krėvės „Likimo keliuose“.

(1929 m. vasario 16 d. vaidinimo proga)

Vasario 16 d. sukaktuvėms Valstybės Teatras Kaune rodė V. Krėvės misteriją „Likimo keliais“. Kas kita „Likimo keliais“ skaityti, kas kita žiūrėti. Krėvė kūrė ji ne scenai, dėjo į ją ne tiek veiksmo, kiek vaizdų ir muzikos. Ir dėl to scėnoj čia maža kas tėra vaidinti: tik deklamuoti pritariant prof. Karnavičiaus muzikai. Tai reiškė autoriaus muzikingąją dalį. O fantastinius jojo vaizdus stengės atspėti dailininkas K. Šimonis. Pats būdamas fantazijos žmogus jis puikiai išreiškė savo dekoracijose Krėvės „Likimo kelių“ simboliškumą, fantaziją, o kartu ir liaudišką paprastumą. Bet šiuo kartu suminėsime „Likimo kelių“ tik vieną reiškinį — jo lietuviškąją animizmą.

* * *

1. Gyvybės pradas yra drauge džiaugsmo, palaimos pradas. Kas gyva — juda kruta — žmogui atrodo artima, sava. O kas sustirę kas rodos lavonas — to žmogus instinkstyviai baimisi. Gyvybė ir saulė eina kartu, mirtis ri tamsa — taipojau. Dėl to pirminiai žmonės taip mėgsta gamtos reiškinius laikyti gyvosiomis būtybėmis, panašiomis gyvumu į juos pačius. Net piktosios pasakų dvasios, velniūkščiai, yra kartais simpatiški savo kvailumu, primityviu naivumu, kurie duodas apgaudinėjami lygiai kaip Jurgis Durnelis.

Tasai vadinamas gamtos animizmas yra suaugęs su kiekvienos tautos pirmykščiu tikėjimu; gamtos gaivalui suteikiami gyvojo protingojo asmens ypatumai. O lietuvis, spėjant iš dainų, ypačiai mitologinių dainų, atrodo net susibičiuliavęs su gamta. Jis virsta į ąžuolėlį, liepelę, į gegelę ar sakalėlį. Jam saulė močiutė kraitelį krauja, mėnuo tėvelis dalelę skiria; piemenis saulutė šildo, kaip rūpestinga močia. O savame gyvenime kokia žmogiška toji Saulė! Ji vedas su Mėnesiu. Pats Perkūnas į „svodbą" joja (Aušrinės), kaip jaunojo pulkas, su trenksmu, vartydamas daužydamas, kas jo užkliūva — net žalią ąžuolą partrenkia. Bet šeimos gyvenimas — kokis jis nelaimingas! Nesutaria Saulė su Mėnuliu. Slaptingosios Aušrinės akys suvilioja išblyškėlį romantiką Mėnesį, nusivylusį praktike, realia darbininke, altruiste Saule. Bet Teisingumis yra aukštesnis už aistras, už skaisčiąsias akis. Nusikaltėlis silpnavalis, Mėnuo, neištesėjęs Saulei pažadų — mylėti, teisingojo Perkūno kardu pusiau pertrenktas. Jis liūdi, jam nesmagu. Širdis — ne tik Mėnesio, bet ir žmogaus, jį bežiūrinčio — pilna liūdnumo...

Tiek artima toji gamta, tiek nuoširdi, kad gailimės ir Saulės ir Mėnulio, kaip savo geriausių bičiulių. Tas pat su gegule, lakštingala pilkąja antele, putinėliu, serbentėle, kurie lygiai artimi žmogui, gal dar artimesni, nes juose gyvenąs patsai žmogus, tik ne tiek vaizdūs, kaip Saulės drama.

2. Šitasai lietuvių tautosakos animizmas yra gražiausia medžiaga baladėms. Bet savoj literatūroj teturim tik vieną kitą tos rūšies baladę: apie sesers pavirtimą gegele, apie Straublį ir Vaivą, apie lakštingalą ir rožę...

„Likimo kelių" vienaame paveiksle V. Krėvė mėgina sujungti visus tuos pavirtėlių medelių, paukščių, vandens gyvūnų skundo balsus į vieną liūdesio simfoniją. Toje simfonijoj įgieda, pasakytume, savo melodiją, ir žmogus, ir paukštis, ar kitas liaudies dainų mėgstamas gyvūnas.

Lygioj pievoj prie upelio guli aukštininkas suvargęs, suskurdęs Vincas Višvilis. Jis nusikamavęs, beklajodamas, po svetimuosius ten laimės beieškodamas, bet jos neradęs. Ir lakštingala, paukštelis, jam klajūnui, pasirodo paguodos nešėja:

„... Prisėsk, berneli, ant žalios vejos,
o aš, lakštutė, anta šakelės.
Tu atsilsėsi, nusiraminsi,
o aš lakštutė, tau palakštuosiu
apie gimtąją tavo šalelę,
apie tėvelių tavo vargelius" (201 p.)

Ji vadina save net to klajūno Vincelio sesute.

Šalimais iškyla ir antroji to bernelio sesutė — tai vargšė blindis su savo vaikais, išgamomis ir bailiais, pavirtusiais į paukščius, žuvis, medžius.

Su žmogum kenčia visas gamtos gaivalas, kenčia gegutė, kenčia blindis, kenčia ir jos vaikai: kurmis, žilvitis, lydeka... Ne džiaugsmas, ne rykštavimas juk privertė juos prisiimti tų žemesniųjų gyvūnų pavidalą, o tik skaudus skausmas, tik nelaimė gilioji: gegulės žuvo bernelis prie Vilniaus pilies, blindis apverkia savo vaikus išgamas. — Kaip suminėjom, tai liūdesio, sielvarto simfonija. Joje aidi visų dalyvių skausmas, bet visų tiesias kartu pasiilgusios akys į šviesesnę ateitį — kada Žvaigždikis atbus. Tada, kada Žvaigždikis atbus, pasiliaus visų kančios: ir Višvilio, žmogaus atstovo, ir gegelės, ir verkūnės blindies. Tada, kada tauta atgims, tada atsikvėps, atsigaus ir sutrikdytasai gamtos gaivalas. Juk tautą apsprendžia, tarp kita ko, ir pati teritorija su jos klimatiškais, zoologiškais, botaniškais charakteringumais.

Jeigu gamtos gaivalas kartu kenčia su žmogumi, kartu ilgis išvaduojamas, tai lygiai jis ir padeda žmogui išsivaduoti, kad ir jį drauge išvaduotų iš kentėjimo. Net jeigu žmogus bus primiršęs savo kraštą ir pareigas, tai gamtos gaivalas jam tai įkuždės į sielą, pasakytum, „ausį". „Dar mano balsas nenutilo", sakos lakštingala, „buvo laikai — kovon bernelius kėliau raginau, suaugusius subrendusius į didžius darbus, į garsius žygius gundžiau vedžiau. Sugebėsiu mokesiu ir miegantį prikelti ir paklydusį į kelią atšaukti. (213 p.) Ir kada visas gamtos gaivalas susidės su žmogum, tada jis prikels karalių Žvaigždikį. Gamta žmogų skatins, žmogus prikels Žvaigždikį, sukurs visam kraštui laimę.

Tokis aiškinimas prašyte prašos beskaitant ar bežiūrint Krėvės misteriją. Jis mokėjo į tą animistinį pradą įdėti aukštesnę mintį, gilesnę idėją. Tos idė-

jos liečia netik apskritai tautas; jos taikomos specifiškai lietuvių tautai. Pažvelkime dar, kaip animistinėmis priemonėmis Krėvė suima lietuvių tautos įlikimą.

3. Baladėse apie gegutę, lakštingalą, rožę ir kituos animistinės kūrybos dalykuos ligi šiol daugiausia būdavo erotinių ar bent šiaip egotistinių motyvų. Tos rūšies yra ir V. Krėvės „Likimo kelių" gegutės paveikslas: mergelė pavirto gegele, kad jos bernelis žuvo. Bet blindies dramoje jausti daug ankštesnė prasmė — visos mūsų tautos likimo alegorija. Žemesnės rūšies gyviuose atvaizduotas tautos susmukimas, snaudulys, kuris prasidėjo lietuviams susidėjus su lenkais ir tęsės lig išsivaduojant. Žemesnės — nes žlugus tautos laisvei, sumenkėjo patys jos žmonės, sunyko individai, tapo neverti žmogaus pavidalo. Jie pavirto tik menkesniais gyviais: blindimi, kurmiais, žilvičiais, krankliais, lydekomis, varnais, vanagais.

Pati tauta paliko tik blindis, nors ji buvo buvus motulė narsiųjų bernelių, kurių neliko jai nė vieno. Kur jie dingo? Pirmas karan išjojo, ir grįžo tik jo bėras žirgelis; antrasai sūnelis svetimą šalį pamilo, savo močios balsą pamiršo, grįžęs broliams grasė, savo motutės dvarą plėšė. Jaunesnieji išsislapstė, atsisakę su broliu išgama kovoti. Ir jie sumenkėjo: pavirto krankliais, vanagais. Pati tauta, kuri temoka tik išgamas ir baikštuolius gimdyti, neverta tautos motinos vardo ir pavirsta minėtąja blindimi. Taip, tai mūsų tauta, kurios sūnūs priėmė svetimus papročius (aliuzija į lenkus), savo kraštą paniekino, o kiti tautos vaikai išbėgo į kitus kraštus ar tūnojo ausis suglaudę, kad tik jo kailio niekas neužkabintų.

4. Lietuvos alegorija nėra naujas dalykas. Bet jos išraiška forma yra tautosakiška daugeliu elementų. Ir stilius yra liaudies dainų stilizacija, ir gyviai, į kuriuos virsta žmonės, yra imti daugiau toki pat, kaip tautosakoj: lakštingala, žilvitis, kurmis, vanagas, kranklys, erelis, lydeka, ir jų charakteristikos yra tokios pat. — Blindis tikra verkūnėlė, „paplūko vandenėliai nuo jos ašarėlių, nuo gailiųjų". Bet ji nieko nepadaro, kad surinktų savo sūnus, kad paimtų juos į nagą ir išmokytų klausyti. Ji pasyvi, lyrikė. Pasyvi, kaip ir lietuvių tauta, stovėdama arti rytų pasaulio. Epiško dramiško veikimo neparodo, tik—jausmą. Stoka iniciatyvos, užsimojimų. Ir ne tik ji: visi gyviai taip elegiški, sielvartingi; net didingasai erelis ir tas skundžiasi.

Tik viena lakštingala — dainos, poezijos galia — teliekti vargams saldint, žygiams ragint. Ji dar mokės miegantį ir paklydusį į tikrąjį kelią atšaukti. O toji poetiškoji lakštingala, nenusimenanti, neabejojanti, dar randa mažutę talkininkę — gegutę. Nors ji ir rauda, kaip dainų gegelė, bet jos erotinės spalvos sielvartas ir karžygiškos dvasios lakštingalos giesmės — visas menas susiliejęs — sukelia Višvilio, žmogaus, sieloj geresnės ateities pasiilgimą, ir atbunda tada jam sąmoningoji tautos dvasia ir pasiryžimas eiti tautos keliais...

Taip tautos likimą V. Krėvė išreiškė liaudiškuoju, mums rodos, animizmu. Ir būtybės, į kurias virsta žmonės, kaip matėm, ir pati forma yra imta iš tautosakos. O į tą formą — plačia prasme suprantamą — įdėtas turinys — jau aukštesnės prasmės.

J. A.

Buvusiems marijampoliečiams. Buvusieji Marijampolės ateitininkai, kurie 1927/28 m.m. apleido Marijampolės mokyklas ir dar nėra prisiuntę ar palikę savo autobiografijų ir fotografijų, prašomi tai greitu laiku atlikti (ne vėliau kaip š. m. gegužės m. 20 d.). Siųsti šiuo adresu: J. Gratkauskui, Marijonų gimn. Marijampolė.

Redaktorius JUOZAS AMBRAZEVIČIUS.

„Spindulio" B-vės spaustuvė. Karo cenzūros leista.

Š. m. balandžio 5—6 dieną manoma surengti moksleivių ateitininkų s-gos mergaitėms kursus. Numatyta ši programa:

Balandžio 5 dieną.

10 val. Atidarymas.

10,30—12 val. Paskaita — „Moterų klausimas krikščionybės šviesoje" — skaito prof. Pr. Dovydaitis.

12—13 val. Paskaita — „Moters pašaukimo klausimas ir šių dienų aktualiausi jos uždaviniai" — skaito p. Galuikienė.

15—16 val. Paskaita — „Labdarybinė moters rolė visuomenėje" — skaito p. Krikščiūnienė.

16—17 val. Paskaita — „Moters gražumas ir teisėtas noras patikti" — skaito p. Ladygienė.

17—18 val. Paskaita — „Mergaičių veikimas Europoje ir Amerikoj" — skaito p. Pikčilingienė.

19—24 val. Pasilinksminimas.

Balandžio 6 dieną.

9—10 val. Pamaldos.

10,30—12 val. Paskaita — „Mergaičių vaidmuo Ateitininkų organizacijoje" — skaito prof. Pr. Dovydaitis.

12—13 val. Paskaita — „Moksleivės tipas ir jo sudarymas"—skaito p. d-rė Ruginienė.

15—16 val. Paskaita —„Ateitininkė — šeimos židinio kūrėja" — skaito p. Starkienė.

16—17 val. Paskaita — „Kūno kultūros reikšmė mergaitėms" — skaito p. Steponaitytė.

17—18 val. Tolimesnis veikimas.

Atsiųsta paminėti.

Pirmas dešimtmetis. *18 poetų.* Redagavo *P. Kubilevičius.* Įvado žodį parašė *Liudas Gira.* Išleido *M. Gudaitis.* Kaunas, 1929 m. 264 p. Kaina 6 lit.

V. Hugo. **Paskutinė diena nuteisto mirti.** Vertė *V. Knyva* „Kultūros—Švietimo" Dr-jos leid. Šiauliai 1929 m. 92 pusl. Kaina 2 lit.

Ateitininkai. Ateitininkų Susišelpimo Fondo leid. Nr. 3. Kaunas 1929 m. 28 p.

A. Ružancovas **Lietuvos periodinė spauda 1929 metais.** Kaunas, 1929 m. 16 p. Kaina 1 lit.

K. Inčiūra **Fatima Burtininkė.** „Vairo" b-vės leid. Kaunas 1929 m. 223 p. Kaina 2,50.

Sofoklis **Antigona.** 7 veiksmų tragedija. „Švyturio" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 48 p.

Leonas Vitkauskas. **Spinduliai ir šešėliai.** Eilės 1926 m. 64 p. Kaina 1 lt. 50 ct.

Prof. V. Čepinskis. **Termodinamika.** Pirmoji fizinės chemijos dalis. Šviet. Minist. Knygų leid., kom. leid., 153 Nr. Kaunas, 1928 m. 196 p. Kaina 12 lt. 50 ct.

Novelės konkursui buvo atsiųstos 8 novelės. Pirmą vietą laimėjo St. Tamulaičio, Marijampolės marijonų gimn. 8 kl. mokinio, novelė „Senolių Palaikai". Ją šiam numery spausdinam. Iš kitų konkursui atsiųstų novelių spausdinsim dar Kauno „Aušros" mergaičių gimn. mokinės Aleksiejūtės „Baltąsias Rožes". Visiems dalyvavusiems, parodžiusiems gerų norų ir sugebėjimų, nuoširdžiai dėkojame. *„Ateities" Redakcija.*

„Ateities" Nr. 1 straipsnely „Į naujus metus ir naują dešimtmetį" antram abzace įsibrovė klaidų. Po žodžių: „Prieškarinis ateitininkų veikimas galima charakterizuoti", turi eiti „kaipo ideologinio veido susidarymas". Kitas sakinys visai nereikalingas.

P. Būtėno

Trumpas linksnių mokslas

jau išspausdintas ir pardavinėjamas visuose knygynuose. Kaina 2 lt. Knygelė parengta pagal Švietimo Ministerijos reikalaujamąją programą ir skiriama 3, 4, 6 klasių mokiniams, mokytojų ir kunigų seminarijų auklėtiniams ir visiems mūsų inteligentams. **Skubėkite įsigyti!**

Didžiausias Amerikos lietuvių dienraštis,

kuriame atsispindi visas Amerikos lietuvių kultūrinis ir šiaipjau gyvenimas, yra

„Draugas“

„Draugas“ jau eina XIII-ka metų.

Prenumeratos kaina: metams 7 dol., pusei metų — 4 dol.

Adr.: „Draugas“ 2334 So., Oakley venue, Chicago, Ill.

Jaunuoli, moksleivi.

Tu savo entuziazmu daug padėjai atstatyti nepriklausomą Lietuvą, Tu statei savo krūtinę prieš jos priešus! Tu esi jos ateitis ir nori ją padaryti ekonomiškai tvirtą,

tat skaityk ir platink

„GEROVĘ“

geriausia ekonominį ir kooperatinį laikraštį, kuris Tau padės atlikti kilnų tautos stiprinimo darbą. **Išrašyk jį sau ir savo tėveliams.** Tik „Gerovė“ rūpinasi jų materialia gerove ir jų ateitimi. Ji duoda visokių naudingų nurodymų, patarimų, žinių ir puikiausių apysakų. „Gerovė“ tekaštuoja metams **2 litu** ir lanko savo skaitytojus kas antrą sav. Adr. „Gerovė“, Lais. A. 15. Kaunas.

„GARSAS“

AMERIKOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

„GARSAS“ yra didžiausios lietuvių organizacijos—Liet. R. K. Susivienijimo Amerikoje organas.

„GARSAS“ duoda literatūros, mokslo ir politikos raštų.

„GARSE“ rasi žinių iš viso pasaulio. Daug rašoma iš Amerikos lietuvių gyvenimo bei veikimo

„GARSĄ“ redaguoja MATAS ZUJUS.

„GARSAS“ metams Lietuvoje kaštuoja 3 dol., pusei metų — 1 dol. 50 c. 3 mėn. — 75 c. Prašykite savo giminių ar pažįstamų, gyvenančių Amerikoje, kad užprenumeruotų Tamstoms

„GARSĄ“ — 222 So. 9 th St., Broklyn, N. Y., U. S. A.

„ŽIDINYS“

mėnesinis literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo žurnalas

būtinas yra kiekvienam prasilavinusiam lietuviui. Paskubėkit užsisakyti jį 1929 metams!

Prenumerato's kaina — moksleiviams,

išsirašant savo vardu: met. 25 lt. pusm. 15 lt. (kuopose kur išrašoma ne mažiau kaip po 5 egz. — met. 20 lt, pusm. 10 lt.); ir nemoksleiviams — met 35 lt., pusm. 20 lt. Pradž. mokyklų mokyt.: 30 lt.. pusm, 15 lt.

Adr. „ŽIDINYS“, KAUNAS Laisvės Al. 3.

„Šio Nr. kaina 2,75“